

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOGLARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, CİNSEL MİTLERİ VE
EŞCİNSELLİĞE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Halil KOZAN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAŞ

İSTANBUL – 2020

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI : Halil KOZAN
TEZİN DİLİ : Türkçe
TEZİN ADI : Psikologların Kişilik Özellikleri, Cinsel Mitleri Ve Eşcinselliğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
ENSTİTÜ : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
ANABİLİM DALI : Psikoloji
BİLİM DALI : Klinik Psikoloji
TEZİN TÜRÜ : Yüksek Lisans
TEZİN TARİHİ : 26/06/2020
SAYFA SAYISI : 108
TEZ DANIŞMANI : Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAŞ
DİZİN TERİMİ : Kişilik Özellikleri, Cinsel Mitler, Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar
TÜRKÇE ÖZET : Psikologların sahip oldukları kişilik özellikleri ve cinsel mitleri, eşcinselliğe yönelik tutumlarını etkilemektedir.
DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Halil KOZAN

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**PSİKOLOGLARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, CİNSEL MİTLERİ VE
EŞCİNSELLİĞE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Halil KOZAN

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAŞ

İSTANBUL – 2020

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Halil KOZAN

.../.../2020

JÜRİ ÜYELERİNİN KABUL VE ONAY SAYFASI

T.C İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Halil KOZAN'ın “**Psikologların Kişilik Özellikleri, Cinsel Mitleri Ve Eşcinselliğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan_____

Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAŞ

Üye_____

Dr. Öğr. Üyesi Elif ÇARPAR

Üye_____

Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Fuat AKGÜL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2020

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitleri ve eşcinselliğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere yapılan bu çalışma, betimsel nitelikte bir çalışma olup 'ilişkisel tarama modeli' temelinde uygulama yapılmıştır. İki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve bu değişimin derecesini belirlemesini hedefleyen araştırmaların tümü "ilişkisel tarama modeli" olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın Örneklemini; İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi ve İstanbul Acıbadem Üniversitesinde 22 yaş ve üzerinden oluşan 142 kadın, 158 erkek olmak üzere toplamda 300 psikolog oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; Sosyo-demografik Bilgi Formu, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Cinsel Mitler Ölçeği, Eşcinsellik Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin tümü İstatistik Paket Programı (Statistical Program for Social Sciences-SPSS 25.0) kullanılarak istatistiksel analizleri gerçekleştirilmiştir.

Psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitleri ve eşcinselliğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Cinsel mitler ve kişilik özelliklerinin eşcinselliğe yönelik tutumları anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Cinsel mitler ile eşcinselliğe yönelik tutumlar arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır. Bireyin cinsel mitleri arttıkça katı tutumlar içine girerek eşcinselliğe karşı olumsuz tutumlar sergilemesinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Mitler bireylerin beklentilerine zarar vererek, onları gerçeklikten koparmakta, performans kaygısına yol açarak kendilerini yetersiz, suçlu hissetmelerine yol açmaktadır. Mitlere inanış, kişilerin cinsel işlev bozukluğu yaşamada önemli bir zemin olarak görülmektedir. Bireylerin sahip olduğu yanlış inanışlar cinsel yaşamlarında başarısız hissetmelerine ve öz saygılarının da azalmasına sebep olmaktadır. Hatalı bilgilerin, eksik yayınların, mitlerin yaygınlaşp kabul bulmasında sosyal çevrenin etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla mitler arttıkça bireyin katı tutumlar içine girerek eşcinselliğe karşı olumsuz tutum göstermesi kaçınılmaz olacaktır.

Anahtar kelimeler: Cinsel Mitler, Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar, Psikologların Kişilik Özellikleri

SUMMARY

This study, which was carried out to investigate the relationship between psychology's personality traits, sexual myths and attitudes towards homosexuality, is a descriptive study and was applied on the basis of the 'relational screening model'. All of the researches aiming to determine the existence of co-exchange between two or more variables and the degree of this change are defined as "relational screening model".

Sample of the Research; It consists of a total of 300 psychologists, 142 womens and 158 boys, aged 22 and over at Istanbul Gelişim University, Istanbul Aydın University and Istanbul Acibadem University. As a data collection tool in the study; Sociodemographic Information Form, Five Factor Personality Scale, Sexual Myths Scale, Homosexuality Attitude Scale were applied. All the data obtained in the study were analyzed statistically using the Statistical Program for Social Sciences (SPSS 25.0).

There is a meaningful relationship between the personality traits, sexual myths and attitudes towards homosexuality. It is seen that sexual myths and personality traits significantly predict attitudes towards homosexuality. There was a high and positive relationship between sexual myths and attitudes towards homosexuality. It has been determined that as the sexual myths of the individual increase, they have high attitudes and exhibit negative attitudes towards homosexuality.

Myths harm individuals' expectations, disconnect them from reality, cause performance anxiety, making them feel inadequate and guilty. Belief in myths is seen as an important basis for people to experience sexual dysfunction. False beliefs of individuals cause them to feel unsuccessful in their sexual lives and decrease their self-esteem. The social environment has an impact on the spread and acceptance of erroneous information, incomplete publications and myths. Therefore, as myths increase, it will be inevitable for the individual to take firm attitudes and show negative attitude towards homosexuality.

Keywords: Sexual Myths, Attitudes towards Homosexuality, Personality Traits of Psychologists

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR LİSTESİ	V
TABLolar LİSTESİ	VI
EKLER LİSTESİ	VII
ÖNSÖZ	VIII
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1.1 Araştırmanın Problemi.....	3
1.2 Araştırmanın Gereçesi ve Önemi.....	4
1.3 Varsayımlar.....	5
1.4 Sınırlılıklar.....	5
1.5 Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	7
KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Mit Kavramı.....	7
2.1.1 Cinsel Mitler.....	7
2.1.2 Cinsel Mitler.....	7
2.1.3 Başlıca Cinsel Mitler.....	11
2.2 Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar.....	17
2.2.1 Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Sosyo-Kültürel Boyutları İle İlişkisi.....	19
2.2.2 Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Cinsiyet Faktörü İle İlişkisi.....	21
2.2.3 Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Dindarlık İle İlişkisi.....	23
2.2.4 Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Toplumun Bilgi Seviyesi.....	24
2.2.5 Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Tanışıklık Seviyesinin Etkisi.....	25
2.2.6 Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Yaş Faktörünün Etkisi.....	26
2.2.7 Türkiye’de Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar.....	27
2.2.8 Eşcinselliğe Yönelik Şiddet Tutumları.....	28
2.2.9 Psikanalizin Eşcinselliğe Yönelik Tutumları.....	30
2.3 Kişilik Kavramı ve Kişilik Özellikleri.....	33
2.3.1 Kişiliği Etkileyen Faktörler.....	36
2.4 Psikologların Cinsel Mitleri.....	40
2.5 Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları.....	42
2.6 Psikologların Kişilik Özellikleri.....	44

2.7 Psikologların Cinsel Mitleri ve Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları	51
2.8 Psikologların Cinsel Mitleri ve Psikologların Kişilik Özellikleri	54
2.9 Psikologların Kişilik Özellikleri ve Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları...	56
3. Konuyla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	57
3.1 Cinsel Mitlerle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	57
3.2 Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	61
3.3 Kişilik Özellikleriyle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	63
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	66
GEREÇ VE YÖNTEM.....	66
4.1 Araştırmanın Modeli.....	66
4.2 Araştırmanın Örneklemi.....	66
4.3 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	66
4.3.1 Sosyo-demografik Bilgi Formu.....	66
4.3.2 Beş Faktör Kişilik Ölçeği.....	66
4.3.3 Cinsel Mitler Ölçeği.....	67
4.3.4 Eşcinsellik Tutum Ölçeği.....	67
4.4 Verilerin Analizi.....	67
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	69
BULGULAR.....	69
TARTIŞMA VE YORUM	78
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	84
KAYNAKÇA.....	85
EKLER.....	--

KISALTMALAR LİSTESİ

EYT	:	Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar
DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
Vb	:	Ve Benzeri
CETAD	:	Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği
s	:	Sayfa
TPD	:	Türk Psikologlar Derneği
APA	:	Amerikan Psikoloji Derneği

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1- Dışadönük Kişilik Özelliklerinin Belirleyicileri.....	45
Tablo 2- Yumuşak Başlılık Kişilik Özelliği Belirleyicileri.....	46
Tablo 3- Sorumluluk Ve Özdenetim Kişilik Özelliği Belirleyicileri.....	47
Tablo 4- Duygusal Denge Kişilik Özelliği Belirleyicileri.....	48
Tablo 5- Gelişime Açıklık Kişilik Özelliği Belirleyicileri.....	49
Tablo 6- Örneklem Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	69
Tablo 7- Cinsel Mitler Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri.....	70
Tablo 8- 5 Faktör Kişilik Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri.....	71
Tablo 9- Eşcinselliğe Tutum Ölçeği Betimsel İstatistikleri.....	71
Tablo 10- Örneklemin 5 Faktör Kişilik Ölçeği Alt Boyutları ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	71
Tablo 11- Örneklemin Cinsel Mitler Ölçeği Ve Alt Boyutları ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	72
Tablo 12- Örneklemin Cinsel Mitler Ölçeği Ve Alt Boyutları ile 5 Faktör Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	73
Tablo 13- Cinsel Mitlerin Eşcinselliğe Tutuma Etkisini Ölçmek İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi.....	77
Tablo 14- Karakter Tiplerinin Eşcinselliğe Tutuma Etkisini Ölçmek İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi.....	77

EKLER LİSTESİ

- Ek-A** : Sosyo-demografik Bilgi Formu
Ek-B : Beş Faktör Kişilik Ölçeği
Ek-C : Cinsel Mitler Ölçeği
Ek-D : Eşcinsellik Tutum Ölçeği
Ek-E : Etik Kurul Karar Örneği

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimimin başlangıcından itibaren yardımlarını esirgemeyen, her konuda yanımda olan, bilgisini ve deneyimlerini benimle paylaşan, içten ve samimi yaklaşımlarıyla beni cesaretlendiren, motive edici desteklerini hep hissettiğim, değerli hocalarım, Prof. Dr. Ahmet Ertan Tezcan, Dr. Öğr. Üyesi Kahraman Güler ve Dr. Öğr. Üyesi Hakan Kardeş hocalarıma ayrı ayrı teşekkür ederim.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre cinsellik kavramı, insanın ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir¹. İnsan yaşamının en önemli parçalarından biri olan cinsellik konuşulmaktan utanılan ve bir o kadar da kişide merak uyandıran bir konudur. Cinsellik bireylerin huzuru ve sağlığı için oldukça önemlidir. Yaşam kalitesini etkileyen bir yeri vardır. Bazı kültürlerde cinsellikle alakalı konular konuşulmazken, bazı kültürlerde ise açık bir şekilde ifade edilmektedir. Gelişmiş toplumdaki kişiler cinsellik ile alakalı konularda daha rahat konuşurken, gelişmekte olan toplumlarda ise cinsellik ile alakalı olarak daha az konuşulmaktadır. Bireylerin cinsel yaşamı diğer yaşamlardan farklı olarak düşünülmezse de toplumumuzda cinsellik çok zorlu bir kavramdır. Ülkemizde cinsellik ile alakalı birçok tabu hala önemle devam etmektedir.

Gelişmiş toplumlarda ilkokulun ilk yıllarından beri çocuklara kapsamlı bir şekilde cinsel eğitim dersleri uygulanırken, bizim ülkemizde bu tarz eğitimler yetersiz denecek kadar sınırlı sayıda kalmaktadır. Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği'nin (CETAD) 2006 senesinde yaptığı bir araştırmada, cinsellik konusunda bilgilenmenin ana kaynakları arasında arkadaşlar, sosyal çevre, internet, gazete gibi sosyal medya araçları, pornografi, dizi ve film gibi gereçlerin olduğu belirtilmiştir². Bu kaynaklardaki bilgilerin cinsellikle alakalı birçok yanlış, eksik ve abartılmakta olan bilgiler sunulmaktadır. Eksik bilgi sunan bu bilgi kaynakları cinsellikle alakalı mitlerin kabul edilmesine sebep olmaktadır.

Cinsellik kavramı ile alakalı yanlış ve eksik bilgilendirmenin en çok karşılaşılan konusu cinsel mitlerdir. Cinsel mitler, bireylerin cinsellik konularında doğru olduğunu sandıkları, abartılı, eksik, yanlış, kesinliği olmayan inanç ve inanışlardır. Bu yanlış ve eksik inanışlar sonucunda kişinin cinsellik kavramına yönelik davranış ve tutumları etkilenmektedir. Cinsel mitler kişilerin sağlığını olumsuz şekilde etkileyebilecek sonuçlara sebep olmaktadır. Yapılan araştırmalara bakıldığı zaman cinsel mitler bireyleri cinsellikle ilgili yanlış beklentilere girmesine sebep olarak cinsel işlev bozukluklarının oluşumuna zemin hazırladığı ve bireylerin cinsel doyumlarını etkilediği görülmektedir³.

---

¹ Tuğçe Şahbaz, "Cinsel Mitlerin Cinsel İşlev Bozukluğu Ve Kaygı Üzerinde Etkisi", Işık Üniversitesi, İstanbul, 2017, s.1. (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**).

² Şahbaz, **a.g.e.**,s.12.

³ Çağlar Şimşek, "Sağlık Çalışanlarının Cinsel Mit İnançlarının Cinsel Doyumlarına Etkisi", Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2015, s.4.

Cinsel mitlerle alakalı yanlış inançlar ve davranışlar kültürler arasında değişikliğe uğrayabilmektedir. Hatta bu yanlış inançlar ve davranışlar kişiye, yaşa, eğitim düzeyine, bireyin cinsiyetine ve aile içindeki yapısına ve arkadaş çevresine göre de değişiklik gösterebilmektedir. Farklı toplum ve kültürlerde birbirine benzemekle olan cinsel mitler toplumların içinde kabul görür durumdadır. Cinsellik kavramının bastırıldığı, konuşulmadığı, tabu olarak bakıldığı, cinsel eğitimin yeterli düzeyde verilmediği toplumumuzda cinsel mitleri cinsel mitler hakkındaki görüşleri, toplumumuz tarafından güvenilir bir meslek grubu olarak vasıflandırıldığı düşünüldüğünde önem taşımaktadır.

Eşcinsellik bireyin cinsel yönelimi kendisi ile aynı cinsiyetteki kişiye karşı olan bireydir⁴. Eşcinselliğin tarihi çok eski zamanlardan beri olduğu bilinmektedir. Çoğu kültürde eşcinsellik normal olmayan cinsellik davranışı şeklinde kabul edilmiştir. Bu insanlara karşı farklı tepkiler ve farklı davranışlar sergilenmektedir. Birçok kültürde ve toplumda eşcinseller sağlıklı şekilde algılanmaktadırlar. Bu algı ve tutumlar yaş, cinsiyet, kültür, din, cinsel mitlere inanma gibi etkenlere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Yapılan araştırmaların çoğu kişilerin eşcinsellere yönelik tutum ve algılarının çoğunun olumsuz yönde olduğunu ama eşcinsel olan bireyler ile toplumda iletişim ve etkileşim içinde buldukları zaman önyargılarının değiştiğini belirtmişlerdir.

Çoğu gelişmiş ülkede eşcinselliğin bir cinsel yönelim olduğu kabul edilmiştir. Ülkemizde ise eşcinselliğe yönelik tutum ve algı çok fazla değişmemiştir. Bunun sebeplerinden biriside ülkemizde verilen eşcinselliğe yönelik eğitimlerin yetersizliğinden ve azlığından kaynaklanmaktadır. Psikoloğa giden bazı eşcinsellerin, psikologlar tarafından eşcinselliğin bir hastalık olarak görüldüğünü söylemektedirler. Psikologların eşcinselliğe yönelik bu tutumları, toplumu olumsuz yönde etkilemekte ve eşcinselliğin topluma yanlış aktarılmasına sebebiyet verebilmektedir.

Ülkemizde yapılan bir araştırmada psikologların eşcinsellere yönelik tutumlarının çoğunlukla olumsuz yönde olduğunu göstermektedir. Psikologların birçoğunun eşcinselliği bir hastalık şeklinde gördüğü, birçoğunun da eşcinselliği tedavi etmeye çalıştığı saptanmıştır. Bu da genellikle kadın eşcinseller yerine, erkek eşcinseller üzerinde yapılmaktadır. Ancak gün geçtikçe psikologların cinsellik ve eşcinsellikle alakalı eğitimler alması sıklaştıkça eşcinselliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde ilerleme kaydedildiği gözlemlenmiştir.

---

⁴ Eda Kargı vd., "Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsellik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi**, 2004, s.5.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Problemi

Cinsellik kavramı insan yaşamında önemli bir rol oynamaktadır. Konuşulmaktan utanılan ve bir o kadarda kişide merak uyandıran bir konudur. Birçok kaynakta da cinsellik konusuyla alakalı yanlış, yetersiz, eksik ve abartılı bilgiler sunulmaktadır. Bu sebepten dolayı cinsel mitlerin kabul edilmesi söz konusudur.

Cinsel mitler bireylerin cinsellik konusunda inandıkları abartılı, eksik, doğruluğu kesin olmayan inanışlardır. Bu inanışlarda kişilerin tutumları ve davranışları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Kişilerin sağlığını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Cinsellik konusundaki bu inançlar kültürden kültüre de farklılık göstermektedir. Bir o kadarda yaş, eğitim ve cinsiyet arasında da farklılık göstermektedir. Bireylere cinsel mitler hakkında yeterli eğitimin verilmesi ve eksik bilginin giderilmesi ile olumsuz davranışların ve sağlık üzerindeki olumsuz durumların giderilmesi planlanmaktadır.

Eşcinsellik bireyin cinsel yöneliminin kendisine ve aynı cinsiyetteki bireye olanıdır. Çoğu kültürde eşcinsellik normal olmayan cinsellik davranışı şeklinde kabul edilmiştir. Bu insanlara karşı farklı tepkiler ve farklı davranışlar sergilenmektedir. Birçok kültürde ve toplumda eşcinseller sağlıksız şekilde algılanmaktadırlar. Her ne kadar eşcinselliğe karşı bu olumsuz tutum ve algıları değiştirmeye yönelik çalışmalar yapılmış olsa da genel olarak insanların eşcinselliğe karşı algı ve tutumlarının olumsuz yönde olduğunu göstermektedir. Tabi her toplumda olduğu gibi kişilerin eşcinsellik ile ilgili tutumları yaş, eğitim ve cinsiyet arasında farklılık göstermektedir.

Psikologların sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bunlar; Empati, anlayışlı olma, güvenilir olma, dürüstlük, yargılamama, koşulsuz kabul, iyi bir dinleyici vb.

Eğer bir psikolog bunlara sahip ise karşısına gelecek olan eşcinsel bir birey ile güvenilir bir bağ kurup, onu anladığını, onu yargılamadığını doğru şekilde ifade edebilme yeteneğine sahip olur. Cinsel mitlere inanan bir bireyle çalışırken danışanın utanmadan bu konular üzerinde sağlıklı bir şekilde konuşmasına ve eksik bilgilerin giderilmesinde yardımcı olabilir. Eğer psikologlar bu özelliklere sahip bireyler değilse ve mesleki bilgi eksikliği mevcutsa cinsel mitler ve eşcinsellik konusunda yetersizlik yaşarlar.

Bütün içerisindeki yerinden bahsedecek olursak araştırma yüksek lisans öğrencisi olan psikologları kapsamaktadır. Problem alanının bu şekilde daraltılması uygun görülmektedir. Bu örnekleme açıklayacak olursak psikoloji lisans mezunu

bireylere ve yüksek lisans psikoloji öğrencileri arasında eşit paylaşılması planlanmaktadır. Çalışmanın hem erkekler hem de kadınlar ile yürütülmesi gerçekliği daha doğru bir biçimde yansıtması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Cinsellik konusu ülkemizde konuşulmaktan utanılan, baskılanan bir konu olmuştur. Bu sebepten dolayı da cinsellikle ilgili ortaya kulaktan dolma eksik ve yanlış bilgiler doğmuştur. Bu eksik ve hatalı bilgiler sonucunda cinsel mitler gün geçtikçe çoğalmıştır. Günümüzde bireylerin cinsel mitlere inanmaları sonucunda ortaya çıkan olumsuz sağlık problemlerinin engellenmesi ve bu problemlerin en aza indirgenmesinde yardımcı olacaktır. Cinsellikle ilgili yanlış bilinen bu cinsel mitlerin yerlerine doğru, bilimsel olarak kanıtlanmış bilgilerin konması sağlanmalıdır. Türkiye de cinsel mitlerle ilgili alakalı yapılmış olan çalışmaların yetersizliği dikkat çekmektedir. Bu çalışma psikologların sahip olduğu yanlış cinsel mitlerin, cinsel işlev bozukluğuna nasıl etki ettiğini saptamak, psikologların cinsel mitlere yönelik algıları, tutumları görüşleri ne şekilde olduğuna bakmaktır.

Eşcinsellik bireyin cinsel yöneliminin kendisine ve aynı cinsiyetteki bireye olanıdır. Eşcinsellik çoğu kültürde normal olmayan cinsellik davranışı şeklinde kabul edilmiştir. Bu insanlara karşı farklı tepkiler ve farklı davranışlar sergilenmektedir. Ülkemizde eşcinseller sağlıksız şekilde algılanmaktadır. Bu algı ve tutumun sonucunda da eşcinsel olan bireyler toplumda huzursuz olmaktadır ve rahat iletişim kuramamaktadırlar. Bu tavırların sonucunda eşcinsel bireyler depresyon ve kaygı gibi psikolojik sorunlar yaşamasına sebep olur. Bu çalışma bireylerin eşcinsellikle ilgili olumsuz algılarını ve tutumlarını değiştirilmesinde yardımcı olması düşünülmektedir. Eşcinsellere olan algı ve tutumları değiştirmede bir takım öneriler sunmak için yol gösterici nitelik taşıyacaktır. Sunulacak olan öneriler eşcinsellerle kurulacak olan iletişimlerde ve bireylerin cinsel yaşamlarına sağlıklı bir biçimde katkı sağlayacaktır. Cinsel mitler ve eşcinsellere yönelik tutumlar arasındaki ilişkiyi farklı tezlerden ve makalelerden görmek bu değişkenler arasında ilişki olduğu yönündedir.

Literatürde Psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitler, eşcinsellere yönelik tutumları ele alan araştırmalar bulunmaktadır. Ancak bu değişkenleri birlikte ele alan bir araştırma yoktur. Bu yüzden bu araştırmanın literatüre bir katkısının olacağı düşünülmektedir. Bu araştırmadaki değişkenlerin, başka araştırmalardan incelenmesi bu çalışmanın gelişmesi açısından önem taşımaktadır. Aynı şekilde bu araştırma da benzer değişkenler hakkında diğer çalışmalardan bilgiler almıştır.

Araştırmanın sonucu ise, Psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitleri ve eşcinselliğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koyacaktır. Araştırmada konuya farklı açılardan bakılarak değişkenler arasındaki ilişkiler daha net ortaya konulmaktadır. Ne türde bir ilişkinin olduğu ileride yapılacak olan çalışmalara ve araştırmalara ışık tutacaktır.

1.3. Varsayımlar

Bu tez İstanbul'daki psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitler ve eşcinsellikle arasında olumlu/olumsuz yönde bir ilişkinin olduğu varsayılmaktadır. Bireylerin kişilik özelliklerinin cinsel mitlere inanmalarında ve inandıkları doğrultuda davranmalarında aynı zamanda da cinsel mitlerin eşcinsellere yönelik algı ve tutumlarının değişmesinde bir etkiye sahip olduğu yöndedir.

1.4.Sınırlılıklar

Örneklem grubu psikologlar diye sınırlandırıldığı için uygulama için yeterli sayıda deneğe ulaşabilmek çalışmanın güçlüklerinden birisi olarak görülmektedir. Ölçeklerin uygulanması ve değerlendirilmesi önemli bir zaman dilimini kapsayacaktır. Cinsiyet faktörü önemsendiği için her iki cinsiyette de eşit olması gerekmektedir. Bu da araştırmanın güçlükleri arasında sayılabilir. Diğer taraftan elde edilen veriler katılımcıların ölçek sorularına verdiği cevaplarla sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Cinsel mitler: Cinsel mitler denildiğinde de anlatılmak istenen, kişilerin cinsel konularda doğru olduğunu düşündükleri, çoğu zaman abartılı, yanlış, herhangi bir bilimsel değeri bulunmayan inanışlardır⁵.

Eşcinsellik: Eşcinsellik ya da homoseksüellik aynı cinsiyetten olan insanların arasındaki cinsel çekim ve cinsel davranışlardır. Bir diğer şekliyle eşcinsellik bireyi genel olarak ya da tamamıyla kendiyile aynı cinsiyette olan bireylere yönelik cinsel çekim yaşamasıdır.

Psikologların kişilik özellikleri: Psikologların sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Bunlar; Empati, açık sözlülük, anlayışlı olma, güvenilir olma, dürüstlük, yargılamama, koşulsuz kabul, iyi bir dinleyici, ulaşılabilir olma, iyi iletişim becerisine

---

⁵ Şimşek, **a.g.e.**, s.13.

sahip olma, değişime açık, kendine güvenen vb. Bu kişilik özelliklerine sahip olan psikologlar mesleklerinde başarıya ulaşmada daha hızlı ilerlemektedirler.

Cinsellik: İnsanın değişmez bir parçası şeklinde görülmektedir. İnsan yaşamında önemli bir rol oynamaktadır. Konuşulmaktan utanılan ve bir o kadarda kişide merak uyandıran cinsellik kişiler arasındaki iletişimi güçlendiren, fiziksel ve duygusal, sosyal yaşamını güçlendiren şekilde tanımlanmaktadır⁶.

Cinsel Kimlik: Bireyin genetik açıdan cinsel özelliklerini göstermektedir. Bunlar kromozomlar, hormonlar, cinsel organlar ve cinsiyet özelliklerini kapsamaktadır.

Cinsel yönelim: Kişinin kendisini hangi cinsiyetten kişilere karşı cinsel ilgi duyması şeklindedir.

Lezbiyen: Bir kadının cinsel olarak başka bir kadına ilgi duymasdır. Kadın eşcinselleri tanımlamak için kullanılan bir kelimedir.

Gey: Bir erkeğin cinsel olarak başka bir erkeğe ilgi duymasdır. Erkek eşcinselleri tanımlamak için kullanılan bir kelimedir.

Homofobi: Basit açıklamasıyla eşcinselliğe yönelik duyulan korku şeklinde tanımlanabilmektedir⁷.

---

⁶ Şimşek, **a.g.e.**, s.3.

⁷ İrem Metin Orta, Selin Metin Camgöz, "Türkiye'de Yapılan Homofobi Çalışmalarına Genel Bir Bakış", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, 2018, s.412.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

2.1. Mit Kavramı

Mit kelimesinin Türkçe karşılığı efsane anlamına gelmektedir. Kulaktan kulağa, dilden dile dolaşarak yayılmakta olan, genellikle kaynakları belirsiz ve gerçek dışı olan sıra dışı nitelikler içeren ifadeleri çağrıştırır. Aynı zamanda toplumların hayal gücüne göre değişiklik gösteren efsaneleşen olgu, olay veya kişi anlamına da gelmektedir. Yani bu kelime kısmen hurafe anlamını taşımaktadır. Yunan dilinde mitos kelimesinden dilimize gelmiş halidir mit kavramı. İşitilen söz, masal, hikâye anlamını taşımaktadır⁸.

2.1.2. Cinsel Mitler

Cinsellik çok fazla utanılmakta olan ve bir o kadarda az konuşulan bir konu olmakla beraber kişide merak uyandıran bir kavram olmuştur. Bu durumda cinsellik ile alakalı yanlış ve eksik inançların ve cinsel mitlerin meydana gelmesine sebebiyet vermektedir. Cinsel mit kavramı ile anlatılmak istenen şey de bireylerin cinsellik konularıyla alakalı doğru olarak gördükleri, genellikle yanlış, abartılı ve bilimsel açıdan kanıtlanmamış inançlar bütünüdür⁹.

Cinsel mitlerin meydana gelmesinin en büyük sebebi geçmişten günümüze gelen bütün kültürlerdeki cinsellik konusunun değer yargıları ile çok yakından alakasının olmasından dolayıdır. Bu konu cinsellik konusuyla ilgili araştırmalar yapılmasını ve cinsellik konusu üzerinde açık bir şekilde konuşulup tartışılmasını sınırlandırmıştır. Bu toplumlarda cinsellik konusunun tabu şeklinde görüldüğü ve üzerinde tartışılıp konuşulmaması cinsel mitlerin artmasına sebebiyet vermiştir¹⁰. Cinsellik konusu insanlar için çok önemli olmasına rağmen açık bir biçimde konuşulmamasından dolayı, insanlar içinde efsanevi ve kapalı bir şekilde yer bulmuştur. Kişilerin öğrendikleri cinsellik modelleri aynı olsa bile cinsel mitler kişileri farklı şiddette ve farklı bir biçimde etkilemektedir¹¹.

2006 senesinde CETAD aracılığı ile yapılmış olan bir çalışmada cinsellik ile alakalı konularda bilgi alma kaynağı genellikle arkadaş grubu, gazete, çevre, dergi,

---

⁸ Şimşek, **a.g.e.**, s.13.

⁹ Şimşek, **a.g.e.**, s.13.

¹⁰ Şimşek, **a.g.e.**, s.13.

¹¹ Şahbaz, **a.g.e.**, s.14.

pornografik içerikler ve filmler gibi araçların oluşturduğu kanısına varılmıştır. Bu araçlarda cinsellik konusu ile alakalı olarak eksik, abartılı ve yanlış bilgi sunmaktadırlar. Yanlış bilgilenmenin en fazla karşılaşıldığı durumlardan birisi cinsel mitlerdir¹².

Bu yanlış inançların genellikle kadını aşağılayan ve değersiz kılan bir yanı bulunmaktadır. Cinsellikle alakalı cinsel haz ve cinsel hayat sadece erkekler için vardır. Ancak bu cinsel inançların yalnızca kadına zarar verdiğinden bahsetmek yanlıştır. Erkeği her yerde, her zaman, herkesle cinsel ilişki yapmakla görevlendiren, duygularını belirtmekten yoksun, bir cinsellik makinesi şeklinde gören bu inançlar erkeklerinde cinsel hayatlarını yakınlık, sıcaklık, sevgi gibi insani değerlerden uzaklaştırmaktadır. Kadını küçümserken kadını ve erkeği birbirlerinden uzaklaştırmaktadır. Erkek ve kadınının bu denli çizgilerle uzaklaşmasına, cinsellikte cinsiyetimi içinde olan rollerin baskın duruma gelmesine sebep olurlar.

Cinsellik ile alakalı yaygın inançlar ve tutumlar, kültürler arasında çeşitlilik göstermektedir. Aynı kültürün içinde cinsellik konusunda yöresel değişiklikler bulunmaktadır. Aynı zamanda cinsel konularla alakalı tutum ve inançlar kişiden kişiye, eğitim, aile yapısı, cinsiyet ve yaşa göre de farklılıklar gösterebilmektedir. Cinsellik eğitiminin olmaması cinsel mitlerin yayılmasına, kuralcı bir ortamda yetişmesine zemin hazırlamaktadır. Bu etkiler cinsellik konusunda bilgisiz, tecrübesiz, karşı cinsiyeti ve kendini tanımayan, düşük özgüvenli, abartılı beklentiler ve abartılı ifadelerde bulunan kişileri üretmektedir. Bu sert ve sert olduğu kadar da narin yapının türlü cinsel işlev bozukluklarının meydana gelmesinde çok büyük bir göreve sahiptir¹³.

Cinsel işlev bozukluklarının nedeni olan zemininde bilgisizlik ya da eksik bilgilendirme bulunan cinsel mitler farklı kültür ve toplumlarda bile benzer özellikler gösterebilmektedir. Cinsel mitler bireyin beklentilerinin fazla olmasına ve bu fazla beklentiler ise bireyde yetersizlik duygusunu ve bir çeşit kaygılarla hem cinsel işlev bozukluklarının temelini oluşturmakta hem de cinsel işlev bozukluğunun tedavisini eksi yönde etkilemesine neden olabilmektedir¹⁴.

Yeni nesiller yetişirlerken toplumun süre içinde meydana getirdiği kalıp inançlar ve fikirlerde aktarılır. Çocuklar doğdukları andan itibaren erkek ve kadın olduklarına göre büyütülürler. Kültür açısından farklılıkların da etkisi ile beraber erkek ve kadının ne yapıp ne yapmaması gerektiğinin farkına varmış olurlar. Gelişmiş ülkelerde ise

---

¹² Şahbaz, **a.g.e.**, s.12.

¹³ Derya Aydın, Sağlık Çalışanı Evli Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Durumu Ve Cinsel İşlev Bozuklukları", İstanbul, 2012, s.13. (**Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁴ Şahbaz, **a.g.e.**, s.12.

cinsellik bireylerin birbirleri ile rahat bir şekilde paylaşım yapabildikleri bir konu durumundayken, gelişmekte olan ülkelerde ise tabudur. Ülkemizde de bu tabular halen varlığını sürdürebilmektedir. Örneğin, kadının yapmış olduğu davranış ayıp bir davranış ise bu ayıp ailenin ayıbı şeklinde kabul edilmektedir. Erkeklerin ise kadınlara kıyasla daha çok cinsel hakka sahip olduğu fikri hâkimdir. Yani erkeklerin evlenmeden önce cinsel bir ilişkiye girmesi, cinsel hayatını aktif şekilde sürdürmesi sıradan bir durum olarak karşılanırken, kadınlarda bu şekilde bir durum söz konusu değildir.

Toplumlarda erkeğin devamlı bir şekilde cinsel ilişkiye hazır olması gerektiğini söyleyen bir inanış bulunmaktadır. Bu inanış erkekte ereksiyon problemine neden olan cinsel mitlerden sadece bir tanesidir. Erkekler bu tür inançlarla yetiştirildiğinden kadını geri çevirememektedir. Erkeklerin kendisini zorladığı durumlarda ise meydana gelen problem ise başarısızlık olarak nitelendirilmektedir. Bir sonraki seferde yaşanan bu başarısızlık korkusu bireyde performans kaygısına sebep olabilmektedir. Bu durumda erkeklerde cinsel problemlerin meydana gelmesine neden olmaktadır. Aynı biçimde dini inanışlarda erkeklerin cinsel sorunları arasında bulunmaktadır¹⁵.

Alınan cinsel bilgi kaynağı cinsel problemler için oldukça önem taşımaktadır. Eski kuşaklardan edinilen bilgiler yanlış ya da eksik olabilmektedir. Bu durumda hem kadında hem de erkekte cinsel mitlere inanmaya kolaylık sağlamaktadır. Bir o kadar da erkekler hemcinslerinden ve pornografik filmlerden cinsellikle alakalı birçok şey görür ve duyarlar. Ancak uygulama sırasında öğrendiklerini uygulamada uyumsuzluk yaşarlarsa bu erkekteki cinsel işlevin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olabilmektedir¹⁶.

Toplumumuzda geniş ve okul döneminde başlayan cinsellik eğitiminin verilmemesi ve cinsel bilgi kaynaklarının (kitaplar, öğretmen, okul vb.) yeterli derecede kullanılmaması gibi sebeplerle cinsellik ile alakalı konularda önemli bir şekilde bilgi yetersizliği görülmektedir. Bu bilgi yetersizliği sağlıklı bir psikolojik yapıya ve bedene sahip olsa bile çok sayıda kişinin veya çiftin cinsel hayatlarında problem yaşamalarına, bu nedenle bireylerin ilişkilerinin bozulmasına sebep olmaktadır. Cinsel mitler, bireylerin cinselliğinin yaşanmasını kısıtlayan inançlardır. Erkek cinsellik şemaları cinsel ilişkileri erkeğin yönetmesini ve kontrol etmesini, her zaman cinsel bir ilişkiye hazır vaziyette olmasını, cinsel organın sert olmasını, cinsellik esnasında duygusallığın yer almamasını ve her zaman için cinsel bir ilişkiye ihtiyaç duymasını gerektirir. Bu şemanın performans ve kontrol eğilimine dikkat edildiğinde çok baskı

---

¹⁵ Şahbaz, **a.g.e.**, s.12.

¹⁶ Şahbaz, **a.g.e.**, s.13.

altında yapılan cinselliği kısıtlı bir eylemle sınırlı tutar. Kadınlar için büyük önem taşıyan bireyler arası ilişki bölümüne erkekler çok az yer vermektedir. Erkeğin, erkekliğinin ispatı ise yeterli bir cinsel işlemdir. Bu sebepten dolayı cinsel problemler erkeğin cinsiyet kimliğini zedelemektedir. Bu yüzden erkeklerde cinsel sorunların tedavisi cinsiyet kimliği tedavisine dönüşür.

Cinsel mitler, yanlış ve hatalı bilgilenme ve peşin hükümlerle mücadele sadece cinsel problemleri olan kişilerle sınırlı kalmamalı, aynı zamanda bireysel ve toplumsal şekillendirme ve rehberliğe de yer verilmelidir. Bireyin günlük yaşamında genellikle bilince çıkmasalar da bu tarz inançların, bilinçaltında çatışma ve kaygı meydana getirerek cinsellik alanında fiziksel ketlenmelere sebep olduğu ifade edilmektedir. Yaygın olan cinsel mitlerle baş edebilme, cinsel bilgilerin zamanında ve doğru kaynaklardan bireylere aktarılması ve sağlıklı, doyumlu bir cinsel yaşam ile mümkündür¹⁷. Cinsel mitlerin yerlerine doğru ve gerçek bilgileri getirmek ve yerine koymak gerekmektedir. Bu doğruların kaynağı araştırma ve bilim olmalıdır.

Cinsel mitler cinsel problemlerin meydana gelmesinde ve bu problemlerin giderek artmasında çok önemli bir yere sahiptir. Ayrıca cinsel mitler kişilerin cinsel kimliklerinin oluşmasında önemli yer tutar¹⁸. Zamanla cinselliği belli bir şekillere zorlayarak, cinselliğin kalitesini azaltmaktadır. Sonuç olarak kalıp yargılar, ön yargılar ve cinsel mitler, bireylerin cinsellik konusundaki beklentilerini olumsuz şekilde etkilemekte, yetersizlik duygusunu ve suçluluk duygusunun oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Bilhassa erkeklerde başarısızlık korkusuna sebep olarak cinsel işlev sorunlarını meydana getirmektedir.

Hatalı bilgilenmeden kaynaklanan cinsel mitler eğitim seviyesi yüksek olan gruplarda bile hatta psikologlarda bile rastlanmaktadır. Bu nedenle cinsel mitler le alakalı söz konusu bir eğitimden öncelikle psikologların ve eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin geçmeleri gerekmektedir.

2.1.3. Başlıca Cinsel Mitler

1. Eşcinsellik Bir Hastalıktır.

Eşcinsellik bir hastalık değildir. Cinsel olarak yönelim farklılığıdır. Eşcinselliğin bir hastalık olduğu tutumları 40 yıl kadar öncesinde terkedilmiş ve psikiyatrik hastalık

---

¹⁷ Aydın, **a.g.e.**, s.14.

¹⁸ Aydın, **a.g.e.**, s.14.

teşhis listesinden kaldırılmıştır¹⁹. Uluslararası hekimlerce eşcinsellik sağlıklı bir olay olarak onaylanmıştır.

1. Eşcinsellik Tedavi Edilmelidir

Eşcinselliğin bir hastalık olmadığı TPD tarafından resmi olarak açıklanmıştır. Eşcinsellik bozukluk veya hastalık olmadığından dolayı tedavi gibi bir durum söz konusu değildir ve tedavi gerekmemektedir. Tedavisi de mevcut değildir.

2. Eşcinseller Toplum İçin Zararlıdır

Eşcinsel bireylerin toplumda bulunan diğer kişilere bir zararı bulunmamakla beraber, toplumdaki diğer kişilerin istekleri dışında bir şey yapma durumu gibi bir şey söz konusu değildir.

3. Eşcinsel Erkekler Kadın Gibi Davranır

Her birey DNA'sında karşı cinsten bir kısım bulundurmaktadır. Toplumun rollerinden ayrıştığımız zaman aramızda bu denli ince bir çizgi bulunurken bir erkeğe, kadına ait ifadeler takıp aşağılamak uygun bulunmamaktadır.

4. Bireyin Cinsel Yönelimi Dış Görüntüsünden (Giyimi, Konuşması, Davranışları) Anlaşılır

Bir bireyin cinsel yönelimini anlamak için giyimine bakmak oldukça saçma bir mitem ibarettir. Bu kişinin dar, parlak, renkli, şaşaalı, kıyafetler giymesi onun eşcinsel bir birey olduğunu kanıtlayan bir nitelik taşımaz. Kıyafet seçimi kişinin tamamen kişisel zevkine yöneliktir. Aksine bu şekilde giyinmekte olan çok fazla heteroseksüel erkek ya da kadın bulunmaktadır. İnsanların giydikleri şeyler onların cinsel yönelimlerinin belirtisi değildir. Aynı şekilde konuşma tarzı da tamamen mitem ibarettir. Bir kişinin kalın veya ince tonda konuşması o kişinin cinsel yönelimi hakkında bilgi sunmaz. Cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet ifadesi farklı şeylerdir. Dolayısıyla, örneğin, kadınsı özellikleri olan bir erkek kesinlikle eşcinseldir diye bir kural yoktur²⁰.

5. Erkekler Matematik Gibi Zekâ Gerektiren İşlerde Kadınlardan Daha Başarılıdır

Kadın ile erkek beyni arasındaki tek fark ağırlık farkıdır. Kadın beyni erkeğin beynine göre sadece biraz daha hafiftir. Zekâ olarak bir fark yoktur. Zekâyı belirleyen

¹⁹ Veli Duyan vd., "Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eşcinselliğe Yönelik Tutumları: Bir Atölye Eğitiminin Etkileri", Ankara, 2011, Cilt:22, s.9.

²⁰ Özge Gündül vd., "Psikologlar İçin LGBTİ' lerle Çalışma Kılavuzu", *Toplumsal Dayanışma İçin Psikologlar Derneği(TODAP)*, İstanbul, 2017, s.68.

etmenler çevresel ve genetik faktörlerdir. Yapılan araştırmalarda ise kadınların matematik konusunda en az erkekler kadar başarılı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

6. Ev İşleri Kadınların Görevidir

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınlara evin işini yapmasına göre kadın olması şartını koyarken, erkeklerinde ev işini yapmamasının şartını da erkek şartı ile açıklamaktadır. Aslına bakarsanız eşler arasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en görünür şeklidir ev işlerinin kadının yapması, erkeklerin ise erkekliklerinden dolayı yapmaması ve erkeğin de ekmek parası kazanma rolünü üstlendiğine ilişkin bir mit söz konusudur²¹.

8. Erkeğin Kararları Kadınlara Göre Daha Gerçekçi / Mantıklıdır

Bu durumda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanmaktadır. Toplumun her kesiminde görülmektedir bu eşitsizlik. Her erkeğin verdiği karar gerçekçi ya da mantıklıdır diye bir durum söz konusu değildir. Aynı zamanda her erkeğin verdiği karar kadının verdiği kararlara göre daha mantıklıdır gibi bir sonuca varmak mümkün değildir. Tam tersi bir durumdan da söz edilmemektedir.

9. Erkekler Kadınlardan Daha Rekabetçidir

Pek çok kültürde erkeklerin kadınlara kıyasla daha rekabetçi olduğu düşüncesi hâkimdir. Yapılan araştırmalarda ataerkil toplumlarda bulunan erkekler kadınlara kıyasla daha rekabetçi durumdayken, anaerkil toplumlarda ise kadınların daha rekabetçi oldukları tespit edilmiştir. Rekabetin genetik olmayıp toplum yargılarının sebep olduğu kanıtlanmıştır. Genç erkekler ile genç kızların farklı şekillerde sosyalleştirilmelerinden kaynaklandığını ifade etmektedirler.

10. Kadınlar Yardıma Muhtaçtır

Bazı toplumlarda bu şekilde bir algı bulunmaktadır. Bu durum kadının erkeğin yardımına her daim muhtaç olması durumudur. Kadınları erkeklerden daha zayıf ve güçsüz gösteren cinsiyet eşitsizliğinin bir ürünüdür.

11. Erkek Olmak, Kadın Olmaktan Daha Değerlidir

Bu durum kadını değersizleştiren bir tutumdur. Kadının erkeklerden daha değersiz daha güçsüz görülmesi cinsiyet ayrımcılığına sebep olan geleneksel yaklaşımlardır. Ne yazık ki bazı kültürlerde halen yerini korumaktadır.

---

²¹ Yücel Can, "Üniversite Öğrencilerinin Aile, Cinsiyet rolleri Ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları", *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2015, Cilt:1(1), s.166.

12. Yaşlı Bireylerin Cinsel İlişkide Bulunması Doğru Değildir

Bu ve benzeri cinsel mitler sebebiyle yaşlı bireylerin yetersiz ve güçsüz oldukları, cinsel birleşmeye isteksiz oldukları düşünülmektedir. İnsanlar her yaşta haz alabileceği cinsel aktivitelerde bulunabilirler. Cinsellik temel insani ihtiyaçlardan bir tanesidir.

13. Yaşlanma İle Birlikte Cinsel Yaşam Sona Erer

Cinsel yaşam insan yaşamı bitene kadar devam edebilmektedir. Cinsel aktivite sıklığı azalsa bile haz getiren cinselliği yaşamının mümkün olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Fakat bu durum yaşlılığın cinselliği etkilemediği anlamına da gelmemektedir.

14. Menopoza Girmek (Adetten Kesilmek), Kadının Cinsel Yaşamını Sona Erdirir

Menopoz döneminde hormon seviyelerinin değişmesi ile cinsel istek kaybı oluşsa bile cinsel yaşamın sona ermesine ve cinselliğin azalmasına etki eden en önemli faktör kadınların menopoz dönemi ile ilgili olumsuz algılarından kaynaklanmaktadır. Kadınların menopoz dönemini bir hastalık olarak algılaması sonucunda cinsellikle ilgili her şeyin bittiği ile ilgili yanlış inanışlar meydana gelmektedir.

15. Doyumlu Bir Cinsel Yaşam İçin Genç Olmak Şarttır

Yaşın ilerlemesi ile birlikte bireyin cinsellik hayatında da farklılık olması gayet normal bir süreçtir. Ancak bu durumu yaş ilerledikçe cinsellikte biter gibi bir ifadeyle açıklamak mümkün değildir. Yaşın ilerlemesiyle beraber erkeklerde cinsel açıdan uyarılma, ereksiyonun meydana gelmesi gecikirken, kadınlarda ise vajinanın kayganlaşmasında azalma olmaktadır. Ancak bu durumlar cinselliğin yaşanmasına engel değildir. Cinsel olarak doyuma ulaşmanın da tek yolu cinsel birleşmeden geçmemektedir. Yaşlılıkta ortaya çıkan bu fiziksel sorunlar sevgi güven gibi etmenlerle kolayca aşılabilen bir durumdur.

16. Cinsel İlişkinin Her Aşaması Erkeğin Kontrolünde Olmalıdır

Cinsel ilişki her daim erkeğin kontrolündedir ve cinselliği erkek yönetir düşüncesi tamamen yanlış bir efsaneden oluşmaktadır. Bu düşüncenin altında kadın cinsellik hakkında konuşur ya da cinsellik başlatıcı unsurlarda bulunursa kötü kız olarak damgalanır korkusu yatar. Cinsellik eğer iki kişi arasında yaşanan bir durum ise iki kişinin de aktif olması gerekmektedir. Bu sayede her iki tarafında cinsellikten haz alması kolaylaşır. Bu tür inançlar yalnızca kadınların cinsel hayatlarını

yaşamına değil aynı zamanda cinsellik konusu üzerinde tartışıp düşünmesinin de önünde bir engel konumundadır. Aynı zamanda bu tür düşünceler erkeklerinde cinsel deneyimlerini sınırlandırır.

17. Kadın, Cinsel İlişkide Eşinin İsteklerine Göre Hareket Etmelidir

Kadının bekâretine önem veren, senelerce cinsel açıdan duygularına, fiziksel hazlarına ilgisiz durumda kalan, arzularını ve duygularını bastıran kadınların cinsel problemler yaşamaları ya da cinsel ilişkiyi tamamen eşinin isteklerine göre yaşamaları tamamen kaçınılmaz bir durumdur. Çünkü günümüzde halen kadınların cinsellik konusuyla alakalı aktif olmaları, kendi cinsel ilişkilerine sahip çıkmaları doğru karşılanmadığı gibi eşlerine uyum göstermeleri, eşlerinin beklentilerine göre davranmaları dayatılmaktadır.

18. Cinsel İlişkide Eşini Memnun Etmek Kadının Görevidir

Kadınların eşinin memnun olması ile çok fazla ilgilenmesi sonucunda, kendi bedeni ve aldığı hazzı ihmal etmesine neden olmaktadır. Bu sebepten dolayı kadının kendi cinsel özelliklerini fark etmesi ve orgazm olması zorlaşmaktadır.

19. Mastürbasyon Yapmak Fiziksel Hastalıkların Gelişmesine Neden Olur

Mastürbasyon yapmanın körlük vb. gibi fiziksel açıdan hastalık veya rahatsızlıklara sebep olması, alışkanlık yapması gibi ön yargılara çokça rastlanmaktadır. Fakat uygun zaman, yer ve sayıda yapıldığında mastürbasyonun hiçbir zararı yoktur. Kişinin kendi bedenini tanınması ve cinselliğin haz verici olduğunu öğrenmesi için uygun bir cinsel eylemdir²². Aksine fiziksel açıdan pelvik kaslarını kuvvetlendirmekte ve bu sayede bireyin hapşırma veya öksürme sırasında yaşanan idrar kaçırılmasının önüne geçmekte fayda sağlamaktadır.

20. Mastürbasyon Yapmak Psikolojik Sorunlara Neden Olur

Günümüzde bile halen mastürbasyonun bireyi delirtecek bir aktivite olduğu, zihinsel açıdan bireylere zarar verdiğini söyleyen birçok ön yargılar bulunmaktadır. Mastürbasyon yapmak fiziksel açıdan bir sorun yaratmayacağı gibi psikolojik ve ruhsal açıdan da bir sorun teşkil ettiği söylenemez. Cinselliğini özgürce yaşayabilen bireyler fiziksel ve zihinsel açıdan daha sağlıklı olmaktadır.

21. Eşlerden Birinin Rızası Dışında Gerçekleşen Cinsel İlişki "Tecavüz" Sayılmaz

---

²² Şimşek, *a.g.e.*, s.18

Eşlerin birisinin isteği dışında, zorla yapılan cinsellik girişimi tecavüz sayılmaktadır. Onlar evli, istediklerini yaparlar gibi bir durum söz konusu değildir. Hiç kimsenin diğerinin özgürlüğünü kısıtlamaya hakkı yoktur. Ülkemizde evlilik içi tecavüz konusu Türk Ceza Kanununda yer almaktadır.

22. Erkek Çocuklar Tecavüz Kurbanı Olmazlar

Dünya genelinde çocuk cinsel istismarı ile ilgili yapılan araştırmalarda, cinsel istismara uğrayan çocukların %71 i kız çocuğu , %29 ununda erkek çocuğu olduğu bulunmuştur²³. Birçok ülkede ise kız çocuklarından çok erkek çocuklara tecavüz ve istismarın yapıldığı tespit edilmiştir. Erkek çocukların daha çok aile dışından, başka çocukları da istismar ettiği bilinen kişiler tarafından istismara uğradığı bildirilmektedir²⁴. Genellikle istismara uğrayan erkek çocuk ve aileleri bu durumu, yardım istemenin erkekliğe uymayacağını ve yardım istenirse eşcinsel olarak damgalanacak korkusuyla bildirmemektedirler²⁵.

23. Tecavüze Uğrayan Erkek Çocukları Büyüdüklerinde Eşcinsel Olurlar

Bireylerin cinsel yönelimleri tecavüze uğrayıp uğramamaları gibi bir yargıyla belirlenmesi mümkün değildir. Cinsel yönelim kişinin seçimi ve tercihi değildir. Son yıllarda yapılmış olan çalışmalar cinsel yönelimin belirlenmesinde doğum öncesi süreçler ve genetiğin rol aldığını göstermektedir. Cinsel istismar ve tecavüz durumlarının bireyin eşcinsel olmasıyla bir ilgisinin olmadığı araştırmalar tarafından gösterilmiştir.

24. Kadınlar Dış Görünüşleri / Giyimleri İle Cinsel Şiddetin Ortaya Çıkmasına Neden Olurlar

Cinsel şiddet toplumda çok karşılaşılan ve her bireyin başına gelebilecek bir durumdur. Cinsel şiddete maruz kalan kadınlar giyimleri ve davranışları ile karşısındaki kişiyi kızdırmıştır düşüncesi tamamen yanlış bir düşüncedir. Cinsel şiddet, maruz kalan bireyin neden olabileceği bir durum değildir. Fakat maalesef kadının giyimi, davranışları ve konuşmasıyla cinsel şiddeti doğurması gibi bir mit mevcuttur²⁶.

25. Cinsellik, Cinsel İlişki (Cinsel Birleşme) Demektir

²³ Suzan Saner, Şahika Yüksel, "Çocuk Cinsel İstismarı Ve Zor Açığa Çıkması", **Bilgilendirme Dosyası**, 2002. S.6.

²⁴ Saner, **a.g.e.**, s.7.

²⁵ Saner, **a.g.e.**, s.10.

²⁶ Tuba Eker, Eda Erdener, "Tecavüze İlişkin Kültürel Mitler ve Mitlerin Kabul Edilmesine Etki Eden Faktörler", İstanbul, 2011, Cilt: 14(28), s.60-72.

Cinsellik çok geniş bir kavramdır. Bunu yalnızca cinsel birleşme ile sınırlı tutmak oldukça yanlıştır. Cinsel birleşme insanın üremesini sürdürmesi için yaptığı en temel eylemdir. Cinsellik kavramı ise kişinin doğumu ile başlayıp yaşamının sonuna kadar süren duygu, düşünce davranışlar, değerler, sevdikleri şeyler ve sevmedikleri şeyler, bedensel görünümleri ve içinde bulunduğu kültürlere göre biçimlenen çok geniş bir kavramdır. Cinsellik, cinsel birleşme demektir gibi erkeklerde yaygın olarak görülen cinsel mitler çiftlerin başarısızlıkla sonuçlanması muhtemel bir cinsellik yaşamasına sebep olurlar²⁷.

26. Eşlerin Cinsel Hazzı Yaşayabilmeleri İçin Cinsel İlişki Şarttır

Bu mit cinselliğin maksadını yalnızca cinsel ilişki ile sınırlandırmaktadır. Cinsel haz cinsellik konusu ile alakalı yaşanacak olan güzel duyguları temsil etmektedir. Bu duygular genellikle dokunma aracılığı ile ortaya çıkar. Düşünce ve fantezilerle de meydana gelebilmektedir. Yani cinsel haz almak için cinsel ilişkiye girmek şart değildir. Cinsel ilişki olmadan da cinsel haz yaşanabilmektedir.

27. Cinsel İlişki Mutlaka Orgazmla (Haz / Tatmin) Sonuçlanmalıdır

Cinsel ilişki eşlerin karşılıklı haz almalarına dayanan bir olaydır. Orgazmın yaşanıp yaşanmaması ilişkiden haz alınıp alınmaması ile alakalı olduğunu göstermez. Bu mit eşlerin ilişkinin başından sonuna kadar orgazmın yaşanıp yaşanmayacağına odaklanmalarına sebep olur. Bu durumda ilişkiden alınacak hazın düşmesine sebep olmaktadır.

28. Kadınlar Yalnızca "Cinsel İlişki" Yoluyla Orgazma Ulaşabilirler

Kadınlar yalnızca cinsel ilişki ile ya da yalnızca cinsel birleşme ile orgazm olur gibi bir sonuca varmak yanlıştır. Orgazma ulaşmanın tek yolu cinsel ilişki ya da cinsel birleşme değildir. Bunun birçok yolu bulunmaktadır. En iyi örneği de klitoral orgazmdır. Doğrudan klitorisin uyarılması sonucu orgazm gerçekleşmektedir. Bir o kadarda kadının orgazma erişebilmesinin bir diğer yolu zihinsel uyarıdır. Tam olarak fetişlerde ve cinsel fantezilerde bulunduğu gibi. Cinsel olarak uyarılma psikolojik şekilde olmasına rağmen, orgazm fiziksel olarak gerçekleşmektedir.

---

²⁷ Nuriye Büyükkayacı Duman, "Cinsel Sağlık", *Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi*, Çorum, 2019, s.305.

2.2. Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar

Eşcinsellik bireyin cinsel yöneliminin kendisi ile aynı cinsiyetteki kişiye karşı olandır²⁸. Aynı cinsiyetteki kişiler arasında kurulmuş olan cinsel açıdan fiziksel ve duygusal bağlılık şeklinde de tanılanması mümkündür. Eşcinselliğin tarihi çok eski zamanlardan beri olduğu bilinmektedir. Ancak bir hastalık olarak anılmaktadır. 1973 senesinden beri hastalık grubundan çıkarılmıştır. Fakat eşcinselliğin hastalık olmadığı bilimsel açıdan ispat edilmiş olsa da, eşcinsellik toplumun içinde halen daha hasta ya da anormal olarak anılmaları devam eden bir durumdur.

Eşcinselliğe yönelik tutumların, eşcinselliğin 1973 yılında bir hastalık olarak görüldüğü yıllardan biraz bahsedecek olursak. Ne kadar eşcinsellik insanlık tarihi süresince var olan bir kavram olsa da bu olguların tanımlanması 19. Yüzyıla kadar dayanabilmektedir. Bireylerin yönelim gösterdikleri cinsten ayrışma ile meydana gelen homoseksüel ve heteroseksüel kavramları tanımlanmıştır. 20. Yüzyıla kadar öncelikle psikoloji dünyasında hâkim görüş olarak kabul edilen psikanalitik yaklaşımın eşcinselliği bir patoloji olarak ele alması o dönemin toplumsal yapısına da etki etmekteydi²⁹. DSM ilk sürümünde eşcinsellik, cinsel bozukluklar ve madde kullanım bozuklukları ile beraber sosyopatik kişilik bozukluğu bölümüne eklenmiştir³⁰. Bu dönem süresince eşcinsel kişiler psikiyatrist ve psikologlar tarafından türlü terapi teknikleri uygulanarak tedavi edilmeye çalışılmıştır. Üstelik bu tedavi metotlarının yetersiz kaldığı zamanlarda, elektroşok, hadım etme, hormon enjekte etme, beyin loblarından birinin alınması gibi güçlü tekniklerle eşcinsel kişiler tedavi edilmeye çalışılmıştır³¹.

Kinsey'in cinsellik kavramı üzerinde yaptığı araştırmalara kadar bu durum sürmüştür. Bu araştırma insan dışı canlılar üzerinde yapılmıştır. Eşcinselliğin tüm canlılarda ortak bir tutum olduğunu gün yüzüne çıkarmış ve eşcinselliğin diğer insan toplumların da kabul edilmekte olan bir durum olduğunu ortaya çıkarması ile batı kültürünün bilimini eşcinselliğe yönelik tutumunu etkilemiştir³². İlerleyen zamanlarda bu konu ile alakalı çalışmalar aracılığıyla eşcinselliğin bir hastalık ya da rahatsızlık olmadığına yönelik bilgiler bulunmaya devam edilmiştir.

²⁸ Güney, Kargı ve Oruç, **a.g.e.**, s.5.

²⁹ Özlem Çolak, "Eşcinsellere Yönelik Nefret Suçları ve Toplumun Bu Suçlar Kapsamında Faile ve Mağdura Yönelik Tutumları", İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2009, s.8.

³⁰ Gökhan Kabacaoğlu, "Gey ve Lezbiyenlerde Açılma Süreci: Nitel Bir Çalışma", Hacettepe Üniversitesi, 2015, s.20.

³¹ Çolak, **a.g.e.**, s.8.

³² Çolak, **a.g.e.**, s.8-9.

Bu arařtırmalarla beraber yine de DSM ikinci sűrűműnde eřcinsellik, pedofili ile beraber cinsel sapma konusu altında bir bozukluk řeklinde sınıflandırılması sűrdűrűlműřtűr. Yine bu dűnemlerde meydana gelen eřcinsel eylemlerin giderek artması ve uzun sűrelerde toplumsal olarak yapıya tesir edecek etkiye sahip olması eřcinsellięe yűnelik hipotezlerin de deęiřime uęramasına sebep olmuřtur. Hem giderek artan, eřcinsellięin bir bozukluk ya da hastalık olmadığına yűnelik bilimsel arařtırmalardan saptanan bulgular hem de artan eřcinsel hareketin sonucu oluřan toplumsal deęiřim, mevcut olan eřcinsellik tutumlarını da etkiledi ve eřcinsellięin hastalık olarak sınıflandırılması algısı terkedilerek 1973 senesinde DSM den ıkarılmıřtır³³.

Gűnűműzde eřcinsellere yűnelik olumsuz davranıř ve tutumların eski zamanlara oranla olumlu yűnde deęiřme olduęu yűnde çalıřmalar bulunsa da eřcinsellere yűnelik olumsuz davranıř ve tutumların fazlalığı yapılan pek çok uluslararası arařtırmalar aracılıęı ile gűsterilmiřtir. Eřcinsellere karřı gűsterilen bu olumsuz davranıř ve tutumlar arasında en çok gerçekleřen kavramlardan birisi homofobik ifadelerdir. Daha ayrıntılı řekilde açıklayacak olursak “homo” aynı, “fobi” nefret ve korku anlamlarını tařımaktadır. Eřcinsellere yűnelik řiddetin en fazla nedenlerinden birisi řeklinde gűsterilen homofobi kavramı; basit manasıyla eřcinsel kiřilere karřı korku řeklinde tanımlanmaktadır. Fakat daha geniř bir řekilde bu kavram korkudan daha fazlası ve daha farklı olan, nefreti, bununla beraber meydana gelen ayrımcılıęı ve eřcinsel kiřilere karřı bűtűn bedensel ve emosyonel açıdan řiddeti kapsamaktadır. Eřcinsellere yűnelik korku ve űfke, literatűrde birçok farklı kavramlarla tanımlanabilse de, tűm bu kavramlar arasından en sık kullanılanı homofobidir³⁴.

Eřcinsellere yűnelik tutumlar ve davranıřlar ile alakalı hem aynı hem de farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Bu tanımlamalar temel olarak eřcinsel kiřilere yűnelik űnyargıları esas almaktadır. Bu řekilde eřcinsellere yűnelik tutumların farkına varmada kavramların temeline iniř yapmak űnem kazanacaktır. Homofobi temelde kiřisel řekilde ele alınırken, karřı cinsiyetilikte bu olay toplumsal seviyede yorumlanmaktadır. Bu fikirden yola çıkarak, erkek ve kadınların birbirleri için yaratıldıkları sűylemi, eřcinsellięi yasaladıřtırmıřtır. Bu řekilde bu fikir, eřcinsellięe yűnelik ayrımcılık ve űnyargıyı yanında getirmektedir. Yine bu gűrűř, heteroseksűel

---

³³ olak, **a.g.e.**, s.9.

³⁴ Gűksű Borlu, “Eřcinsellere Yűnelik Tutumların Dindarlık Dűzeyi, Yenilikçilięe Açık Olma Durumu, Eřcinsellięe Yűnelik Bilgi Dűzeyleri Açısından Bir Deęerlendirme” Yakın Doęu űniversitesi, Lefkořa, 2018, s.6-7.

kişilerin eşcinsel kişilerden daha üstün olduğu algısını ya yanında getirmektedir. Böylelikle, toplumsal düzeydeki normların dışında kabul edilen eşcinseller, kalıp yargılar barındıran karşı cinsiyetçilik tarafından dışlanmaktadır³⁵.

Bütün kavramlardan farklı olarak, tüm cinsel yönelimlere karşı tutumları tabir eden en ayrıntılı kavram cinsel önyargı kavramıdır. Bu olgunun birçok yönden faydası olduğu ifade edilmektedir. Homofobi önyargılı davranışların ve tutumların kaynağını vurgularken, cinsel önyargı ise yapılmış olumsuz tutum ve davranışları betimlemekten söz eder. Hatta cinsel önyargı olgusunun psikolojide bulunan diğer önyargı araştırmaları ile bir ilgisi bulunmaktadır. Bu demek oluyor ki önyargının değişik şekillerinde olduğu gibi, cinsel önyargıda bir tutum manasına gelmektedir. Bu tutum belli bir topluluk grubu veya kitleye dönük olumsuz tutum ve davranışları bulundurmaktadır. Her ne kadar cinsel önyargı bütün cinsel yönelimlere ilişkin olsa da hedefinde daha çok eşcinsel ve biseksüel bireyler ve davranışları yer almaktadır³⁶.

2.2.1. Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Sosyo-Kültürel Boyutları İle İlişkisi

Eşcinsel bireylere yönelik davranış ve tutumlara göz gezdirildiğinde bu olayın yeni meydana gelmediğini, aslına bakarsak uzun yıllardır mevcut olduğu bilinmektedir. Geçmiş tarihlere bakmak gerekirse, eşcinselliğin geniş şekilde görüldüğü Hristiyanlığın ilk dönemlerinde bu olay normal olarak karşılanmamakla beraber ölüm cezası da istenmekteydi. M.S. 313 zamanına bakıldığı zaman, Hristiyanlığı resmi ülkenin ana dini şeklinde kabullenen roma imparatoru, bu tür faaliyetlere engel olmak amacıyla cinsel yönelimi farklı erkeklere yüklü cezalar uygulamıştır. Biraz daha ileri bir tarihe bakıldığında M. S. 390 yılında, eşcinsellik yasa dışı ilan edilmiştir. Kiliseler tarafından ise bu durum günah olarak kabul edilmiştir³⁷.

Nazi Almanya'sında eşcinsellik kavramı içinde bulunduğu düzlem için bir tehlike bir tehdit şeklinde karşılanmakta ve ortadan kaldırılması gereken bir durum şeklinde düşünülmektedir. Nazi Almanya'sında eşcinsellik kavramı ahlak yönünden sistemin bozulmasının bir nedeni şeklinde karşılanmaktadır. Yine bu zamanda bu coğrafya üstünde bulunan eşcinsel bireyler üremenin devam etmesi konusunda bir engel niteliğinde ve toplumun ırk yapısını bozan bireyler şeklinde vasıflandırılmışlardır. Bu konuda yapılmış araştırmaların birini inceleyecek olursak Lautmann yapmış olduğu çalışmasında, eşcinsel bireylerin toplama kampı içindeki hiyerarşik dengenin en

---

³⁵ Borlu, **a.g.e.**, s.7.

³⁶ Borlu, **a.g.e.**, s.8-9.

³⁷ Borlu, **a.g.e.**, s.8.

altındaki basamakta olduğunu, risk altında olan işler için bu bireylerin seçildiğini ve genellikle güçlü işkencelere uğradıklarını iddia etmektedir³⁸.

Avrupa'nın çoğu yerinde 17. Yüzyıldan beri homofobik yaklaşım gittikçe artmıştır. İnsanlar, meydana gelen bu önyargı ile beraber, aile ilişkilerinin zayıflamasında, toplum problemlerinin artmasında, ülkenin kişi sayısının azalmasında sebep olarak eşcinsel bireyleri göstermiştir. 1936 senesinde İspanyadaki iç savaşın ardından homofobi nedeniyle eşcinsel bireylerin yargılanması ve eşcinsel kişiler hapis cezasına çarptırılmıştır. Bununla beraber Amerika'da da aynı yaklaşımlar mevzubahis olmuştur. 20. Yüzyılda Amerika'da söz sahibi olan idare, eşcinsel bireyleri hastalık biçiminde görmüş ve ordularında bulunan tüm eşcinsel kişileri uzaklaştırıp psikiyatri koğuşuna yatırmıştır.

Günümüzde Özbekistan, Libya, Mısır, Gana, Afganistan ve Fas gibi erkek eşcinselliğin kabul edilmediği ülkelerde bunun cezası 10 seneye kadar hapis cezası olmasına karar verilmiştir. Bir diğer yandan Nijerya, İran ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde erkek eşcinselliğinin cezasının idam olmasına yönelik gereken hukuki düzenlemeler bulunmaktadır. Buna zıt olarak homofobinin artmasına engel olacak kanunlar, dünyanın genelinde bulunmamaktadır. Fakat güney ve kuzey Amerika'nın bazı kısımlarında ve Avustralya'da ayrımcılığın önüne geçer nitelikteki hukuki düzenlemeler mevcuttur. Türkiye'de bu durum hakkında eşcinsel bireylere tanınan ve haklarını himaye altına alan, koruyan bir düzenleme henüz yoktur³⁹.

Herek' in 1984 senesinde yapmış olduğu bir araştırmada, kişinin bulunduğu bölgenin eşcinsellere yönelik tutumların olumsuz olmasında etkisinin olduğunu vurgulamıştır. Başka bir araştırmada, önyargının bireyin yaşadığı bölgeye göre belirlendiği ve bu olayın kültürel açıdan değişikliklere işaret ettiği vurgulanmaktadır. Çalışmacı batı kültüründe eşcinsel bireylere yönelik tutumların daha ölçülü bir şekilde olduğunu belirtirken, batılı olmayan kültürlerin bu olay karşısındaki tutumlarının daha olumsuz bir şekilde olduğunu belirtmektedir. Yapılan bir başka araştırmada ise şehirlerde yaşayan insanların eşcinsellere yönelik davranış ve tutumları kırsal bölgelerde yaşayan insanlara göre daha olumlu bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir⁴⁰. Ancak bu durumun bireyin yaşına göre çeşitlilik gösterdiği vurgulanmaktadır. Genç bireyler için yaşadıkları bölge cinsel önyargı bakımından çeşitlilik göstermektedir. Fakat yaşlı bireyler için bu durum mevzubahis değildir.

---

³⁸ Borlu, **a.g.e.**, s.8

³⁹ Borlu, **a.g.e.**, s.9.

⁴⁰ Borlu, **a.g.e.**, s.9.

2.2.2. Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Cinsiyet Faktörü İle İlişkisi

Geçmişten itibaren incelendiğinde eşcinsellere yönelik olumsuz olan tutumların kadın bireylerle karşılaştırıldığında erkek eşcinsellerde daha çok rastlanmaktadır. Fakat kadın eşcinsellerin toplumlarda kabul edildiği manasını taşımamaktadır. Bunun zemininde erkeklerin cinsel yaşantısının asıl cinsiyeti şeklinde saptanması bu sebepten dolayı da penis yoksa cinsel ilişkininde olmayacağı algısı bulunmakta ve kadınların da toplum içinde daha fazla görmezden gelindiği fikri hâkimdir⁴¹.

Toplumlarda gösterilen ayırıcı tutumlar, yani homofobi davranışları, erkeklerde daha fazla görülmektedir. Yani başka bir şekilde ifade edilecek olursa erkekler kadınlara oranla, özellikle erkek eşcinsellere karşı daha çok homofobik davranışlar sergilemektedirler. Yapılan bazı çalışmalarda bunun sebebi erkekler toplumdaki yüklenen kültürel durumların kadın bireylerden daha çok olması ve erkeklerde bulunan eşcinselliğin, erkekliği kötü biçimde etkilediği gerekçesi ifade edilmiştir. Bu şekilde homofobi kavramı, heteroseksüel erkekler açısından, hem insanların üstünde uyguladıkları güç üstünlüğü hem de bu sebepten dolayı gerçek erkek düşüncesini meydana getirmiştir. Günümüze kadar yapılmakta olan biden fazla çalışma erkeklerin, kadınlara kıyasla erkek eşcinsellere karşı daha çok olumsuz tutum göstermeye yönelik eğilim içinde olduklarını kanıtlamaktadır.

Daha önce yapılan birçok çalışmada cinsiyet farklılığının eşcinsel bireylere yönelik tutumları üstündeki etkisine bakılmıştır. Çıkan sonuçlara göre eşcinsel bireylere yönelik olumsuz tutumların erkeklerde kadınlara kıyasla daha çok olduğu bulunmuştur. Saptanan bu veriler çalışmacıların ilgisini çekerek onları cinsiyet farklılıklarının eşcinsel bireylere karşı olumsuz tutumları üstündeki sebepleri araştırmaya yönlendirmiştir. Bu şekilde erkek ve kadın eşcinseller bireylere yönelik tutumlarda kadınlar ve erkekler açısından çeşitliliklerin var olduğu bulunmuştur.

Fakat sonuçlara bakıldığında çoğunlukla erkeklerin aynı cinsten olan eşcinsellere göre daha fazla olumsuz tutumda olduğu belirtilmiştir. Bir diğer yonden bu durum kadınların yönünden değerlendirilirken, kadınların hem erkek hem kadın eşcinsel bireylere karşı tutumlarına yönelik anlamlı değişiklikler saptanmamıştır. Bununla beraber bazı araştırmalarda eşcinsellere dönük düşüncelerin cinsiyete göre değişiklik gösterdiğini sunmaktadır. 2002 senesinde Sakallı tarafından yapılan bir

---

⁴¹ Göksü Borlu, "Eşcinsellere Yönelik Tutumların Dindarlık Düzeyi, Yenilikçiliğe Açık Olma Durumu, Eşcinselliğe Yönelik Bilgi Düzeyleri Açısından Bir Değerlendirme" Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, 2018, s.10.

araştırmada erkeklerin kadınlara kıyasla eşcinsel bireylere karşı daha çok kalıp dūřünce bulundurduğu ifade edilmiřtir⁴².

Eşcinsel bireylere yönelik tutumlar ũstündeki cinsiyet farklılıklarına yönelik ifade edilen nedenlerden birisi de cinsel kimliği temel almaktır. Bu fikirden yola çıkarak, toplumda saptanan erkek rollerini onaylayan erkeklerin, eşcinseller ũstündeki davranışlarını cinsel kimlik açısından değerlendikleri sunulmaktadır. Bu nedenle erkekler, erkek ve kadın eşcinsellere karşı fikirlerinin değişiklik gösterdiği ifade edilmektedir. Bu sebeple erkek eşcinsel bireyler, kabullenen erkeksi kimlikle bağdaşmadığı için daha çok olumsuz tutumla karşı karşıya gelmektedir. Ancak bu durum kadın bireyler için geçerli sayılmamaktadır. Benzeri bir araştırmada erkekliği önemsemenin ve bũyũk çapta önemsemenin cinsel yönelim ũstündeki önyargıyı uyandırdığı grũlmektedir. Bu olay erkeklerin erkeksi kimliğini savunmaya çabaladığını ve bu nedenle erkek eşcinsellere karşı daha çok olumsuz tutum sergilediklerini göstermektedir.

Kadınlara oranla erkeklerde, eşcinsel bireylerle sosyal açıdan ilişki ve bağ kurmaya yönelik baskı daha çoktur. Bu sebeple sosyal bağ kurma kadınlara eşcinsel bireylere karşı tutumunu olumlu şekilde arttırmaktadır. Bir başka araştırmada, kadın eşcinsellere erotik bir kıymet biçmenin erkekler tarafından cinsel obje şeklinde algılanmasına ve bu durumda erkeklerin olumlu bir tutumu ile bağlantılı olabileceğine dikkat ekilmektedir⁴³.

EYT bireyden bireye farklılıklar göstermesindeki sebeplerden birisi, cinsiyet inanç sistemi şeklinde ifade edilmektedir. Cinsiyet inanç sistemi erkek ve kadınlara karşı elverişli olan ve olmayan rolleri içermektedir. Bu sisteme göre cinsiyet ile alakalı dūřũnceler tespit edici boyuttaki toplumsal beklentiler manasını taşımaktadır. Cinsiyet inanç sistemini kabul eden birisi bu beklentiler işığında, eşcinselliğin bu sisteme uymadıklarını gerekçe göstererek olumsuz biçimde değerlendirecektir. Mesela bir erkek kadınsı niteliklerle gösterildiğinde kişinin eşcinsel şeklinde nitelendirildiği gösterilmektedir.

2007 senesinde Nierman ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, geleneklerin ve cinsiyetlerin eşcinselliğe yönelik tutumları değiştirdiği grũlmekte ve kũltũrel cinsiyet rollerinin bu anlamda arada vasıta olduğu ifade edilmektedir. Bu

---

⁴² Borlu, **a.g.e.**, s.11.

⁴³ Borlu, **a.g.e.**, s.11-12.

araştırmada bulunan önemli sonuçlardan bir tanesi, kültürel cinsiyet inanışlarını kabullenen kişilerin özellikle erkek eşcinsellere yönelik tutumunun daha olumsuz bicinde olduğu yönündedir. Bir başka araştırmada ise erkek ve kadınların eşit olduğu fikirlerin eşcinselliğe yönelik tutumları olumlu şekilde tesir ettiği ifade edilmektedir⁴⁴.

2.2.3. Eşcinselliğe Yönelik Tutumların Dindarlık İle İlişkisi

EYT incelendiği zaman bu tutumları etkileyen etmenler arasında dindarlık seviyesi de bulunmaktadır. Dindarlık seviyesi uluslararası düzeyde birden fazla çalışmacı aracılığıyla konu olarak araştırılmıştır. Ancak ölkemizde bu konu ile alakalı olarak yapılan çalışmalar çok az sayıdadır. Eşcinselliğe yönelik tutumun dindarlık seviyesi ile alakalı olduğunu öne süren çalışmacılar yaptıkları araştırmalar sonucu buldukları verilere göre, dindarlık seviyesinin artması ile bireylerin eşcinselliğe yönelik gösterdikleri olumsuz davranış ve tutumların da uygun biçimde artma gösterdiğini göstermiřtir⁴⁵.

2006 senesinde yapılmış olan uluslararası bir araştırmada üniversitede öğrenim gören öğrencilerin kadın ve erkek eşcinsellere yönelik tutumlarını ve bu davranışların altında bulunan sebepleri incelemişlerdir. Yapılan bu araştırma sonucunda öğrencilerin sahip olduğu dini aıdaki değerleri ile eşcinselliğe yönelik gösterilen davranış ve tutumların arasındaki bir bağ olduğunu gözler önüne sermiştir. Çalışma sonucunda dini inançlar kapsamında fazla değerlere sahip olan öğrenciler erkek ve kadın eşcinselliğe yönelik daha çok olumsuz davranış ve tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Leyla Saraç'ın yapmış olduğu bir araştırmada ise beden eğitimi öğretmenlerini ele alarak bu kişilerin eşcinselliğe yönelik sergiledikleri tutumları ve bu tutuların dindarlık seviyesi ile arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Bunun sonucunda ise dindarlık seviyesinin artması ile eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlarında doğru orantılı şekilde arttığı sonucunu ortaya koymuřtur⁴⁶.

Eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumların seviyesi kişiler arasında çeşitlilik gösterebilmektedir. Eşcinsellere yönelik olumsuz tutum barındıran kişilerin, geleneksel açıdan açıklanan toplumsal cinsiyet kavramına bağlı olmaları ve tutucu biçimde dinsel düşünceleri benimsemelerinden kaynaklı bu tutumu yaptıkları öne sürölmüştür. Yani başka bir şekilde, dini inançlara olan bağ, eşcinselliğe yönelik negatif tutumların meydana gelmesinde etkili bir faktör olarak ileri sürölmüştür. 2007 senesinde yapılmış olan bir araştırmada, eşcinselliğe yönelik homofobiye sahip olan

---

⁴⁴ Borlu, **a.g.e.**, s.12.

⁴⁵ Borlu, **a.g.e.**, s.12-13.

⁴⁶ Borlu, **a.g.e.**, s.13.

kişilerin, eşcinsel erkek ve kadınları normal olarak görmeyerek, ahlak dışı şeklinde ifade ettiklerini ve heteroseksüel kişileri normal olarak kabul ettiklerini ifade etmişlerdir. Yine bu araştırmada bu kişiler, heteroseksüel eğilimi eşcinsel eğilimden üstün görürken buna sebep olarak din kavramını kaynak olarak göstermektedirler. Bu veriler ışığında dinsel bağlılık ile eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlar arasında bir bağın var olduğunu ve dindar olmayan kişilerin eşcinselliğe karşı hoşgörü düzeylerinin yüksek ve fazla olabileceğini ileri sürmüştür⁴⁷.

2.2.4. Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Toplumun Bilgi Seviyesi

Toplumun eşcinselliğe yönelik olumsuz tutum ve davranış sergilemesindeki en önemli etkenlerden bir tanesi de bilgi seviyesidir. Toplumun eşcinsellik ile alakalı yeterli bilgi seviyesinin olmaması ya da kişideki bilgi seviyesinin yanlış olmasından kaynaklı, eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları da yanında getirmektedir. Geçmişten itibaren şöyle bir bakıldığı zaman eğitim kurumlarında eşcinselliğe yönelik bir eğitim söz konusu değildir. Eşcinsellik konusu ile alakalı olarak müfredat içerisinde herhangi bir bilginin olmaması ve verilmemesi, toplumdaki kişilerin bilimsel açıdan bir dayanağının olmaması ve söylenti, kulaktan dolma bilgilere itibar etmesi sonucunda eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları doğurmuştur.

2006 senesinde Gelbal ve Duyan tarafından eşcinselliğe yönelik yapılan çalışmada homoseksüel eğilimin toplumda bir bozukluk, hastalık ve sapıklık şeklinde görüldüğüne dikkat çekmiştir⁴⁸. Yine aynı sene Çırakoğlu üniversite öğrencilerinin de içinde bulunduğu bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin eşcinselliğin altında bulunan sebepleri sorunlar, bozukluk, hastalık veya bireyin tercihi şeklinde ifade ettiğini öne sürmüştür⁴⁹. Bununla beraber, eşcinselliğin kişinin kendi denetimi altında olduğunu ifade edenlerin yanında bu olayı tam zıttı olduğunu söyleyenlerde bulunmaktadır.

Eşcinselliği kişinin kendi denetiminde olduğuna inan bireyler, bu durumun kontrol edilemeyeceğini düşünenlere kıyasla daha fazla olumsuz tutum göstermektedirler⁵⁰. Yapılan bir başka çalışma ise çeşitli meslek gruplarından oluşmakta olan katılımcılar, eşcinselliğin sebebini doğuştan gelen bir bozukluk, hastalık ve yönelim olduğunu söylemektedirler. Bu gibi birden fazla çalışma,

---

⁴⁷ Borlu, **a.g.e.**, s.13.

⁴⁸ Borlu, **a.g.e.**, s.14.

⁴⁹ Borlu, **a.g.e.**, s.14.

⁵⁰ Borlu, **a.g.e.**, s.14.

eşcinselliğe yönelik elde edilen bilgilerin eksik, yetersiz ve bilimsel olarak dayanağının olmamasını ispatlar niteliktedir.

Eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumların sebepleri araştırıldığında, eğitim seviyesinin cinsel önyargı ile bağının olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalar sonucunda eğitim seviyesi ile EYT arasında zıt yönde bir oran olduğu saptanmıştır. Bireylerin eğitim seviyesinin artması eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları en az seviyeye indirdiğini göstermektedir. 1999 senesinde yapılan bir araştırmada, çalışmaya katılan katılımcılardan çalışmada bulunan bazı ifadeler katılıma sağlayıp sağlamadıklarını belirtmeleri istenmiştir. Çalışmada verilen cevaplara göre eşcinselliğin günah olduğunu savunan bireylerin eğitim seviyesinin az olduğu saptanmıştır. Eşcinselliğe yönelik tutumlarda eğitim seviyesinin yanında yaş faktörünün de olumlu biçimde etki ettiği gösterilmiştir. Genç kişilerin ileri yaşlardaki bireylere kıyasla eşcinselliğe yönelik tutumları daha olumlu olduğu saptanmıştır. Eşcinselliğe yönelik tutum ile toplumla ilgili değişkenler arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, eşcinselliğe zıt olumsuz tutumlar ve davranışlar ile yaş arasında olumlu bir bağ olduğu saptanmaktadır.

2.2.5. Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Tanışıklık Seviyesinin Etkisi

Eşcinselliğe yönelik tutumlarda eğitim seviyesi, cinsiyet faktörü, dindarlık düzeyi gibi faktörlerin yanında, eşcinsel kişilerle oluşturulan sosyal bağ ve ilişkisinde önemli bir etkisinin bulunduğu saptanmıştır. Homofobik tutumların ve davranışların etkilendiği etmenler arasında genellikle sosyal açıdan temas bulunmaktadır. Sosyal temas, kişilerin eşcinsel bireylerle tanışıklığının bulunduğu ve bu sebepten dolayı eşcinsel kişilerle bir etkileşiminin olduğu manasını taşımaktadır.

2002 senesinde Sakallı tarafından yapılan bir araştırmada katılımcılar üniversitede öğrenim gören öğrenciler arasından seçilmiştir. Bu araştırmada katılımcılar arasından eşcinsel kişilerle etkileşimi bulunan bireylerin homofobik tutum ve davranışlarının diğer katılımcılara oranla daha az olduğu saptanmıştır. Bir başka deyişle, eşcinsel bireylerle tanışıklığı olan kişilerin eşcinselliğe yönelik tutum ve davranışlarda daha olumlu olduğu ifade edilmektedir⁵¹. Hem bu araştırma hem de buna yakın diğer araştırmalarda bu durumdan söz edilmektedir.

Sakallının yaptığı bir başka araştırmada, sosyal yönden temasın eşcinselliğe yönelik davranış ve tutumlar üstünde bir öneminin olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan bu deneysel araştırmada eşcinsel kadın öğrenciyle, az bir süre zarfında etkileşim içinde olan bireylerin tutumlarında az olsa da bir değişiklik ve farklılıkların

---

⁵¹ Borlu, **a.g.e.**, s.22.

olduğu gösterilmiştir⁵². Yakınlık seviyesinin arttığı durumlarda eşcinselliğe yönelik tutumların daha olumsuz yönde olduğu saptanmıştır. Yani aile bireyleri içlerinden birinin eşcinsel olması diğer aile fertleri tarafından kabul edilmemektedir. Bir diğer yandan eşcinsel bireyin arkadaş olması halinde bu kişiye yönelik tutumların daha olumlu olduğu gözükmemektedir.

1954 senesinden Allport tarafından ileri sürülen bir varsayımda, cinsel yönelimleri farklı olan bireylerin birbirleri ile ilişki kurabilmesi ile bu kişiler aralarında benzerlikleri fark edebileceklerini söylemiştir⁵³. Bu şekilde cinsel yönelimleri farklı olan bireylerin ve grupların arasında kalıp yargıların ve bu nedenden ötürü meydana gelen fikir ayrılıklarının da azalabileceğini de ilave etmektedir. Bu şekilde birden fazla çalışmacı, araştırmalarında eşcinsel kişilerle kurulan sosyal bağın eşcinsellere yönelik tutumları olumlu açıdan etkilediğini ve kalıp yargıları azalttığı yönde ileri sürülmüştür. Mesela 2002 senesinde Anderssen tarafından kişilerin eşcinsel bireylerle sağlıklı sosyal ilişkiler ve bağlar kurdukları zaman sahip oldukları olumsuz tutumlarda da azalma olduğu tespit edilmiştir⁵⁴.

2.2.6. Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarda Yaş Faktörünün Etkisi

Eşcinsel kişilere yönelik tutumlar yalnızca bilgi düzeyi, cinsiyet faktörü ve dindarlık seviyesi çevresinde değişmemektedir. Bugüne kadar yapılmış olan araştırmalardan elde edilen sonuçlar ışığında erkeklerin, kadınlara oranla eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları daha çok gerçekleştirdiği desteklenmiş olsa da, tüm bu değişkenlerden başka yaş faktörünün de homofobik tutumlar üzerindeki önemi bilinmemektedir.

Cinsel açıdan önyargı ile olumlu açıdan bir bağ olduğu bilinen yaş faktörünün konu alındığı birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırma modellerine bakıldığında zaman büyük bir yelpazesinin olduğu Wills ve Crawford'un araştırmasında, değişik yaşlardan kişilerin eşcinselliğe yönelik tutumları üstündeki etkisi bulunmaktadır. Araştırmadan bulunan verilere göre, ileri yaştaki kişilerin eşcinselliğe yönelik tutumlarının genç kişilere göre olumsuz tutum ve davranışlarının daha çok olduğu ifade edilmiştir⁵⁵. Eşcinselliğe yönelik homofobik tutumlarla demografik etmenlerin tetkik edildiği bir başka araştırmada, yaş faktörü yönünden bakıldığında genç kişilerin yaşlı bireylere oranla eşcinsel tutumlar açısından daha olumlu oldukları

---

⁵² Borlu, **a.g.e.**, s.22.

⁵³ Borlu, **a.g.e.**, s.23.

⁵⁴ Borlu, **a.g.e.**, s.23.

⁵⁵ Borlu, **a.g.e.**, s.23.

bulunmaktadır. Buna benzer Anderssen'in yaptığı araştırmada, yaşla eşcinselliğe yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğu grlmektedir⁵⁶.

2.2.7. Türkiye'de Eşcinselliğe Yönelik Tutumlar

Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlar sık bir Şekilde gözlemlenmektedir. 2011 senesinde yapılmış olan Değerler Araştırmasının verilerine göre Türk insanların %78 i eşcinselliği kabul etmemekte, %85 i ise eşcinsel bir komşu kabul etmemektedir. Bu Őekildeki olumsuz tutumların Türk toplumunun kültürünün epey geleneksel, otoriter ve ataerkil aile yapısıyla alakalı olduğu ileri sürülmektedir. İlerleyen senelerde çağdaşlaşmayla beraber kültürel yapı farklılıklar gösterse de toplumsal cinsiyet rolleri ve cinsellikle alakalı geleneksel normlar ve değerler farklı cinsel yönelimi olan bireylere karşı tutumları saptar niteliktedir. Özellikle Müslüman kişilerin fazla olduğu Türkiye kapsamındaki eşcinselliğin günah ve dini yasalardan uzaklaşan bir eğilim olduğuna yönelik mitler toplumun bu azınlık gruba karşı olumsuz tutumlarını gösterebilmektedir.

1923 senesinden beri Türkiye'de eşcinsellik legal olarak sayılmaktadır. BM İnsan Haklarının birinci maddesinde "bütün insanlar haklar açısından zgr ve eşit doğarlar" ikinci maddesinde ise "insanlar arasında dil, din, ırk, cinsiyet, renk, köken, ulus ve görüş ayrımı gözetilmez". Aynı biçimde, anayasanın eşitlik ile alakalı 10. Maddesinde cinsel eğilim ve cinsiyet kimliği kavramları bulunmamasına rağmen herkesin yasa önünde eşit olduğu ifade edilmektedir. Fakat eşcinselliğe yönelik ayrımcılığa yönelik bir yasal nlem olmamaktadır.

Eşcinsel kişiler okulda, işte, evde, yaşlılarla beraber kısacası toplumun her bölümünde fiziksel, cinsel ve sözel istismar, saldırı ve polis zorlamasıyla karşı karşıya gelebilmektedir. BM İnsan Haklarının yayınladığı bir bildirgeye göre, Türkiye'de çeşitli cinsel eğilimden dolayı gerçekleşen nefret suları nedeniyle hayatını kaybeden eşcinsellerin sayısı son yıllarda önemli bir artık göstermektedir. Bunun sonucunda çalışmacılar, eşcinselliğe yönelik düşmanca ve olumsuz tutumların altında bulunan nedenleri ortaya koymak ve bu sebeple meydana gelebilecek olumsuz sonuçları önleyebilmek için çok sayıda çaba ve çalışma gerçekleştirmiştir.

---

⁵⁶ Borlu, **a.g.e.**, s.24.

2.2.8. Eşcinselliğe Yönelik Şiddet Tutumları

Eşcinsel bireylerin en çok karşı karşıya kaldığı problemlerden birisi de şiddettir. Toplumun norm şeklinde kabullendiği erkeklik ve kadınlık rollerine ve cinselliğe uygun olmayan eşcinseller birçok farklı şiddet türüne maruz bırakılmaktadır. Şiddet faktörü kimi zaman eşcinselliğe yönelik öfke ve önyargı sonucu şeklinde meydana gelirken kimi zaman da kişilerin cinsel eğilim ve cinsiyet kimliğini tedavi etmek maksadıyla gerçekleştirilen müdahaleler şeklinde meydana gelebilmektedir. Cinsel eğilim ve cinsiyet kimliğini değiştirmeye yönelik müdahalelerin ta kendisidir şiddet.

Sözel şiddet (istismar, alay etme, küçük düşürme, hakaret), fiziksel şiddet, cinsel şiddet (tecavüz), sosyal şiddet (kötülemek, dışlamak, eğitim hizmetlerinin sınırlandırılması, tehdit etmek, cinsel eğiliminin ifşalanması, tehdit) gibi birden fazla şiddet türü ile karşı karşıya kalan eşcinsel bireyler, aynı zamanda sürekli bir ölüm tehdidi altında yaşamak durumunda kalmaktadırlar⁵⁷. Aynı şekilde medyanın da eşcinselleri görmezden gelen ve aşağılayan ifadeleri, her geçen gün eşcinselliğe yönelik öfke, şiddet ve nefreti beslemektedir. Eşcinseller ruh sağlığı bölümünde 40 seneye yakın hastalık olarak algılanmasına rağmen homofobi hala toplumda hâkim durumdadır. Tekrar eden travmalara uğramak bireyi her an tehlikeye açık biçimde yaşamak, bireylerin önüne geçilmez bir şekilde ruh sağlıklarına tesir etmektedir.

Aile içi şiddetten söz edecek olursak eşcinselliğin şiddetle karşı karşıya geldiği ilk yer genellikle aile kurumlarıdır. Aile bireylerinin beklentileriyle uyum içinde olmayan cinsiyet eğilimi ve cinsiyet şekli gerçekleştiren genç aile bireylerinin beklentilerine elverişli biçimde davranmaya ve giyinmeye zorlanmakta, yaşlıları ile ilişkilerine kısıtlamalar getirilmekte, cinsel yönden eğiliminin tedavi edilmesi şeklinde zorlanmaya maruz bırakılma ya da evliliğe direktme gibi çeşitli şiddet türlerine uğramaktadırlar. Ancak ekonomik açıdan ailesine bağlı olan genç bağımsız ve hür iradelerini yeniden ellerine alana kadar ve ailelerinden kopana dek yani çok uzun yıllar boyunca, tekrarlayan biçimde şiddete maruz kalmaktadırlar⁵⁸.

Okul içindeki şiddetten söz edecek olursak okul içinde yaşlılarının uyguladığı şiddet bilhassa eşcinsel bireylere yönelik uygulanan en sık şiddet türüdür. Bu şiddetin en çok karşılaşıldığı yerlerden biriside genellikle okul ortamlarıdır. Akran grupları içerisinde güçsüz ve savunmasız şekilde nitelendirilen eşcinsellik genç ve çocuklara

⁵⁷ Gündül, Çolak, Önen ve Şah, **a.g.e.**, s.50.

⁵⁸ Gündül, Çolak, Önen ve Şah, **a.g.e.**, s.51.

kolaylıkla atfedilebilmektedir. Gençlerin yaşlılarına dâhil olma çabaları genellikle kendilerine dönük şiddeti kabul etmiş olmalarına, bu şiddete ses çıkarmamalarına ve ailelerine/öğretmenlerine bundan söz etmemelerine, dolayısıyla bu şiddetin süreğen olmasına da yol açabilmektedir⁵⁹.

Şiddet faktörü sokaklarda da gerçekleşmektedir. Sokakta şiddet dendiği zaman sosyal alanlarda ve sosyal alanlarda var olmak ya da olmamak için yaşanan şiddetten söz etmiş oluyoruz. Mesela sokakta tacize uğramaya, laf atılmasından hedef alınmaya, hizmet görememekten nedensiz yere gözaltına alınmaya ve kamu personelleri tarafından ceza verilmesine kadar birden çok şiddet faktöründen söz etmek mümkündür. Hem de toplumsal alanlarda var olamamak, varlığını gizlemeye mecbur kalmak, başkaları tarafından fark edilmemek için çeşitli teknikler bulmak ve yalan söylemek zorunda kalmak gibi birden fazla durum da yine toplumsal açıdan şiddet olarak görülebilmektedir.

Sağlık alanında eşcinselliğe yönelik şiddette bulunmaktadır. Doktorların eşcinsel bireyleri ameliyat etmeyi kabul etmediği ya da sağlık kurumlarının eşcinseller tarafından yapılan kan bağışlarını kabul etmediği gibi birçok örnekleri mevcuttur. Eşcinsel kadınlar cinsel eğilimleri önemsenmeden sağlık kontrolünden geçmekte ya da eğilimlerini söyledikleri halde küçük düşürülme, ayrımcılık ya da aşağılanmaya maruz bırakılabilmektedirler. Yine eşcinselliğe yönelik olarak eşcinsel erkelerin kliniğe girdiği zamandan itibaren sağlık alanında çalışanların ya da orada bulunmakta olan hastaların ve yakınlarının aşağılayıcı, eleştirici bakışlarına ve yüz ifadelerine maruz kalması. Aynı zamanda erkeklere bakamıyoruz gibi bahanelerle geri döndürülmeleri, sağlık kontrolleri esnasında sert müdahaleler, bireyin seçtiği isim yerine kimlikte yazan isimle hitap etmek konusunda ısrarcı olma gibi durumlarla karşılaşabilmektedir⁶⁰.

Çalışma hayatında da eşcinselliğe yönelik şiddet sıkça yer almaktadır. Birçok eşcinsel birey çalıştıkları işte halen devam ediyor olmalarını cinsel yönden eğilimlerini saklamalarından kaynaklı olduğunu açıkça ifade etmişlerdir. İşe alınırken bu bireyler kendilerini açık etmeden işe kabul edilen eşcinsel bireyler iş hayatlarını sürdürebilmek için kendilerini maskeleyen mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu bireyler yönelimlerini saklayabilseler bile her türlü farklı çeşitlerde homofobik türden şakalarla rastlaşmakta ve bunlara tahammül etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu da iş hayatında eşcinsellerin rastladığı psikolojik şiddetin özgün örneklerinden yalnızca biridir. Çalışma grubundaki

⁵⁹ Güdül, Çolak, Önen ve Şah, **a.g.e.**, s.52.

⁶⁰ Güdül, Çolak, Önen ve Şah, **a.g.e.**, s.53.

esprilerin çoğunlukla erkekliği ve heteroseksüelliği överken kadınlığı ve eşcinselliği küçük düşürüp aşağılayan özellikte olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle eşcinsellerin iş hayatında rahatlamaları çok zordur. Gözlerini karartıp kendilerini iş yaşamında açtıkları durumlarda ise sosyal yönden destek görmeleri genellikle çok azdır. Bu şekilde yaşanan sosyal ortam psikolojik açıdan zorlantı sebebi olmaktadır. Bunun yanında kişisel yaşamları ile ilgili en ufak bir ipucu vermeleri yalnızca terfi olmalarına engel değil aynı zamanda işlerinin de sona ermesine sebebiyet verebilmektedir. Dolayısıyla LGBTİ çalışanlar sadece yönelim ve kimlikleri nedeniyle değil, gizlemek zorunda bırakıldıkları yaşam biçimleri nedeniyle de zorluk çekmektedirler⁶¹.

İş hayatlarında karşılaştıkları tüm bu şiddet şekillerine karşın, daha fenasını yaşamamak için ya da açığa çıkmak istemediklerinden dolayı bu bireyler genellikle yasal işlemlere başvurmaktan çekinmektedirler. Bu durum sonucunda şiddetin gizli ve cezasız şekilde üstünün örtülesine sebep olmaktadır. Yine iş hayatında hasta yakınına bakma, evlilik izni, doğum ya da ölüm izni, yaşam sigortası gibi haklardan yoksun bırakılma eşcinselliğe yönelik tutumların ayrımcılıkla karşılaştığı durumlar içinde sayılmaktadır.

2.2.9. Psikanalizin Eşcinselliğe Yönelik Tutumları

Freud kendi bireysel hayat hikâyesinin ve doğa bilimleri ile ilgilenmenin vermiş olduğu disiplin ile psikanaliz aracılığıyla rüyaların, fantezilerin, bilinçaltı ve bilinç dışında bulunan materyalin patolojik bir araştırma yöntemi ile araştırabileceği ve ayırabileceği bunun ötesinde terapötik açıdan bölünen öğelerin birleştirileceği hipotezinden yola çıkmıştır. Eşcinselliğin araştırılmasında da bu yöntemin kullanılması mümkündür.

Freud'un eşcinsellik ile alakalı kuramları Lewes aracılığıyla 4 başlık altında işlenmiştir. Freud ilk araştırmalarında eşcinselliğin Oedipus Karmaşasından kaynaklandığını öne sürmüştür. Bu ifadeye göre anne ile normal biçimde erotik ilişki gerçekleştiren erkek çocuk, annenin çocuğuna yönelttiği fazla hassasiyet sonucunda penisin önemiyle alakalı takıntılı, obsesif bir durum almaktadır. Diğer bir varsayıma göre kendi ve öteki arasındaki farkı anlamayan çocuk, annesinin anatomik yapısını kendi yapısıyla aynı görmektedir. Fakat narsistik çağ da anneden kopmanın bilincine varır ve erotik duygularına ceza niteliğinde kastrasyon tehlikesi altında kaldığını hissederek penisiyle obsesif uğraşısı başlamaktadır⁶².

⁶¹ Gündül, Çolak, Önen ve Şah, **a.g.e.**, s.57.

⁶² Latife Utaş Akhan, "Sağlık Alanında Çalışanlar ve Homoseksüel, Biseksüel Bireylerde Eşcinsellere Yönelik Tutumların İncelenmesi", **Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 2011, s.26.

1922 senesinde bildirdiği kıskançlık, paranoya ve eşcinsellik makalesinde eşcinselliğin bireyin kardeşinin kıskançlığının bastırılması sonucu meydana geldiği varsayımını ileri sürmüştür. Diğer bir hipoteze göre annesinin penisinin bulunmadığını anlayan çocuğun anneye olana sevmeye duygusunun yerini nefrete bırakması ve bunun sonucunda penisi olan bir kadın olmayı yani kadınsı erkek olmayı tercih eder. Dördüncü varsayımı da yine oedipus karmaşası ile alakalı olup, babasını çok fazla kıskanmakta olan çocuğun annesine yönelik çok fazla bir sevgi duyması ve bunun akabinde babasına yönelik duyduğu öldürme arzusunun tepkime yolu ile eşcinsel bir aşka çevirdiği yönünde olmuştur. Her bir varsayımda Freud eşcinselliğin temelinde ihtimalle rolü bulunabilecek çeşitli psiko gelişimsel hadiselerle gönderme yapmıştır. Freud eşcinselliği psikanalitik açıdan izah etmişse de yalnızca edinilmiş şekilde görülmemesi açısından uyarılmıştır. Freud hayatı boyunca eşcinsellik ile alakalı farklı varsayımlara değinmiş olmakla beraber eşcinselliğin bir hastalık olduğunu hiçbir zaman söylememiştir⁶³.

Bütün insanların biseksüelliğinin evrenselliğine destek vermek Freud'un yaşamının sona ermesinden sonra büyük bir grup analist, biseksüel ve homoseksüel yönelimlerin sağlıklı bir oluşum içerisinde geliştiği düşüncesini kabul etmediği görülmektedir. Bu varsayımcılar bir erkeğin diğer bir erkeğe yönelik cinsel istek hissetmesine, doğal olan heteroseksüel uğraşların engellenmesiyle meydana gelen bir psikopatoloji göstergesi şeklinde bakmaktadırlar. Bu şekilde homoseksüellik obje seçiminde hasar görmüş heteroseksüelliğe seçenek bir durumdur. Bu bireylere göre eşcinselliğin sağlıklı bir durum olduğu düşünülemez.

Bundan sonraki varsayımcılar Bieber ve arkadaşları erkek eşcinselliğini tespit eden kişinin ne psikolojik ne de biyolojik açıdan doğası, ne de savunma düzeneklerinin olduğu, asıl belirleyici olanın aile yapıları ve yetiştirme yöntemleri ile alakalı bir durum olduğu ileri sürmüştür. Ona göre eşcinsellik patolojik bir durumdur ve bunun nedeni de kusurlu anneler, babalar, özellikle annelerdir⁶⁴.

Alfred Adler eşcinselliği, bireyi savunan bir tür nörotik davranış biçimi ve insanların aşağılık hissiyle mücadele etme yöntemlerinden birisi olarak görmektedir. Eşcinsellik hem erkek hem de kadınlar için üstün olarak görmenin bir çeşit yöntemidir. Adler kadın eşcinselliğinin acımasız bir baba figürünün eseri ya da yalnızca bir kız olma esasına varan, aşağılık duygusundan kaçmak için, erkek olmamanın istenmesinden meydana geliyor olabileceğini ileri sürmektedir. Erkek eşcinselliği ise

---

⁶³ Akhan, **a.g.e.**, s.27.

⁶⁴ Akhan, **a.g.e.**, s.27.

yaşam olayları karşısında ve heteroseksüel performansın eksik kaldığı duygusundan meydana geliyor olabilir⁶⁵.

Socarides iş hayatını eşcinsellik konusunda yaptığı araştırmalar üstüne kurmuştur. Socarides normal cinsellik gelişimin mecburi olarak heteroseksüellik ile bittiğini, eşcinsel eğilimin gelişimin sağlıklı bir durumu olarak ilk üç sene içinde görülmekte olduğunu ifade etmiştir. Aynı zamanda gerçek eşcinselliğin ayrılma ve kişiselleşme derecesinde problem yaşayan kişilerin bir kişilik bozukluğunun bu duruma mutlaka eşlik ettiğini ileri sürmüştür.

Kohut ise eşcinselliği sevgi objesi ve narsistik obje seçimi arasından bir bölgede olduğunu söylemiş, büyük bir farklılıkta değerlendirmiş, cinselliğin heteroseksüellikten değişik bir olay olmadan bir ucundan gelişmiş aşk, diğer ucunda patolojik obje seçimi olan büyük bir yelpazede yorumlamıştır.

Carl Jung' a göre eşcinsellik persona, anima ve animus eşcinselliğin gelişiminde bilinçdışı bir faktörlerdir. Jung anima ve animus faktörlerini her bireyde olan psikolojik biseksüel etmenler olarak göstermektedir. Animus kadının erkeksi nitelikler bulunduran, anima erkeğin kadınsı nitelikler bulunduran tarafını anlatırken, persona da bireyin rol oynayan ilk örneğidir yani arketipidir. Anima ve persona gibi arketipler hayal şeklinde her kuşakta var olan, atalarımızın sahip oldukları tecrübelerdir. Jung bu tarz içselleştirmelerin gerçeğe devamlı bir uyum içerebileceğini, düşünür ve nesnenin gerçekle ilgisinin olmamasından dolayı eşcinsel öznelerin kişilerarası ilişkiler olmasından daha çok, içsel olduğunu ifade etmektedir⁶⁶.

Hary Stack Sullivan hem kadınlarda hem de erkeklerde eşcinselliği ergenlik öncesindeki çağlarda düzenleyici bir değer edinimi olarak görmektedir. Bu dönemlerde görülmekte olan yakın bağların sonraki heteroseksüelliğin gelişimini ilerletici boyutta olduğunu savunur. Bununla beraber Sullivan bir tür uyumsuzluğun simgesi olarak eşcinsel sendromunun tarifini oluşturmuştur. Bu ayrışmayı diğer cinsle kurulan iletişimi hayatının erken dönemlerinde kesintiye maruz kalan bireyler için kullanmıştır⁶⁷.

Clara Thompson, eşcinselliğin aslında bir denge mekanizması şeklinde de iş görebileceğini ne sürmüştür, birçok genetik, sosyal ve kişiler arası etmenin eşcinselliğe sebep olabileceği kanısına ulaşmıştır. Eşcinselliğin karşı cinsiyetten ya da aynı

---

⁶⁵ Akhan, **a.g.e.**, s.28.

⁶⁶ Akhan, **a.g.e.**, s.28-29.

⁶⁷ Akhan, **a.g.e.**, s.29.

cinsiyetin getirdiği mesuliyeti almaktan çekinen ya da yakınlık ilişkileri kurmakta ve heteroseksüel anlamdaki ilişkilerde kısıtlı gücü olan bireylerin göstermiş olduğu bir belirti olabileceğini göstermektedir⁶⁸.

2.3. Kişilik Kavramı ve Kişilik Özellikleri

Kişiliğin tanımından bahsedecek olursak, insan kişiliğinin karışık bir yapısı bulunmaktadır ve kişiliğin çok değişik perspektifleri aracılığı ile incelenmesinden dolayı kişilik kavramı üstünde düşünce birliğine ulaşılmış bir tanımdan söz etmek mümkün değildir. Bu kavramın gündelik kullanımında bazı bireyler kişiliği sosyal açıdan başarı ile anlamlandırırken, beğenilen bir kişiliğe sahip olmak ya da çok kişilikli birisi olmak biçiminde ele almaktadırlar. Bazı bireyler ise kişilik kavramını tanımlarken kişilerin belli başlı özelliklerinden (mesela konuşkan olmak, kibar ya da kaba olmak) faydalanmaktadır. Ancak psikologlar olaya daha değişik açılardan bakmaktadırlar. Çünkü söz edilen sıfatların kişiliği anlamlandırmada rolünün çok az olduğunu desteklemektedirler. Bu sebeple psikologlar kişiliği bireyin tüm psikolojik sisteminin büyüme ve gelişmesini ifade eden bir kavram olarak deđerlendirmektedirler⁶⁹. Öğretim üyeleri ise çeşitli kuramsal esaslar vasıtasıyla kişiliği incelemektedirler. Bu nedenle kişiliği tanımlamak güçleşmektedir. Bununla beraber literatür taraması yapıldığı zaman çokça kullanılan kişilik tanımlarından söz etmek mümkündür. Bu kapsamda kişilik; "bireyi diğerlerinden ayıran nispeten kalıcı özellikler ve eğilimlerdir"⁷⁰ ya da "bireyler tarafından sergilenen özgün ve nispeten sabit davranış, düşünce ve duygu kalıbıdır" şeklinde tanımlanabilmektedir⁷¹.

Çok eski zamanlardan beridir bireyler insan kişiliğini tanımlamaya gayret göstermişlerdir. Birçok hastalığın salgıların fazlalığından meydana geldiğini öne sürmüşlerdir. Kretschmer beden şekillerine uymakta olan kişilik biçimlerini tanımlamıştır. Atletik tip, piknik tip gibi. Fakat bu tanımlamalar günümüzde tarihe karışmışlardır. Fiziksel yapı ile kişilik arasında bir bağ olup olmadığı günümüze kadar ispatlanamamıştır. Psikolojik yönden kişilik tipleri ilk kez psikanalitik araştırmalarla ön plana gelmiştir.

1928 senesinde Gesell' in yapmış olduğu çalışmalarda bireyin esas gelişim, hız, yön ve yeteneğinin en çok genetik yolla geçen özelliklere ve biyolojik faktörlerin

⁶⁸ Akhan, **a.g.e.**, s.29.

⁶⁹ Emrah Özsoy, Gültekin Yıldız, "Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması", **Sakarya Üniversitesi İşletme Bilimi Dergisi**, Cilt: 1(2), s.2.

⁷⁰ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.2.

⁷¹ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.2.

ilerleyişine göre olduğunu, tüm kişilik sembollerinin şu veya bu seviyede genetik faktörlerin etkisi altında kaldığını saptamışlardır. Özellikle kimi akıl hastalarında bu niteliklerin bariz olduğunu ifade etmişlerdir. Kalmann' ın verileri 1958 senesinde bu öne sürülen düşünceyi savunmuş, şizofrenide genetiğin öneminin varlığını ispatlar gibi görünmekle beraber, çekinik mizaçlı genler aracılığı ile geçmediğini birçok gen aracılığı ile geçtiğini saptamıştır. Fakat birey hayatını şizofrenin ortaya çıkmayacağı elverişli ortamlarda geçirdiği takdirde bu genetik faktör meydana gelmeyebilmektedir. Kısacası bazı hastalıklarda genetik etmenler rol oynasa da çevresel etmenler düzeltilindiğinde meydana gelme olasılığı azalmaktadır.

Kişilik kavramı persona kelimesinden meydana gelmiştir. Bu kelime tiyatrodaki bulunan oyuncuların uyguladıkları rollere elverişli olması için kullandıkları maske anlamını taşımaktadır. Oyuncular baskın olan bazı duyguları, trajedi ve güldürü olarak gösterebilmek için maskeler vasıtasıyla iletişim kurarlardı. Kişilik insanların iç ve dış çevresi ile devamlı şekilde kurduğu bağlarda, kendisini diğerlerinden farklı tutarak tutarlı bireysel özelliklerin hepsini kapsamaktadır. Kişiliğin içi insanı diğer kişilerden ayrı tutan kişisel niteliklerini içermektedir. Bunlar arasında bedeni, yetenekleri, davranışları, huyları, zayıf ve güçlü tarafları bulunmaktadır. Kişiliğin dışı ise kişinin kendisini anlamasını ve tanımasına olanak sağlayan özelliklerini bulundurmaktadır. Bunlar arasında da düşünceler, gayeleri, kabiliyetlerin oluşturduğu duygusal, davranışsal, dürtüsel bilinçli ve bilinçsiz bütün yönelimler bulunmaktadır. Bireyin kendisini algılama şekli kişiye özgü, dengeli ve ölçülü bir bütünlük içerisinde. Bu sebeple her kişinin yaşantısı süresince meydana gelen çalışmalar, araştırmalar, engellenmeler, yapılan davranışlar, savunma sistemleri ve uyum sağlama süreçlerini de içinde barındırmaktadır.

Bu tanımlar doğrultusunda kişilik; genetik, çevresel, bedensel ve zihinsel niteliklerle ilişkili ve kısmen bu niteliklerinin de bir sonucu olan, kısmen orijinal ve dengeli duygu, düşünce ve davranış bütünü olarak açıklanabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında kişilik özellikleri nispeten kişiyi özgün olarak ve kişinin genellikle gerçekleştirdiği davranışlarına verilen ad şeklinde adlandırılabilir. Fakat şuna da değinmek gerekirse kişinin öncelikleri, seçimleri, olaylar ile başa çıkma şekilleri ve çevre tarafından ne şekilde algılanmak istediği gibi öğeler de kişiliğin belirlenmesinde rol alabilmektedir.

Bireylerin kişilik özelliklerinden bahsedecek olursak kişilerin gerçekleştirebileceği kişilik özellikleri arasında; sevinçli, sabırlı veya sabırsız, endişeli, mücadeleci, vurdumduymaz, kibar gibi sıfatlar bulunmaktadır. Görüldüğü üzere kişilik

özelliklerini açıklarken onlarca değişik ifadelerden faydalanmak mümkündür. Bu nedenle kişiliği açıklarken çalışmacılar, birbirlerine benzeyen ancak bazı yerlerde birbirlerinden ayrılan açıklamalar yapmaktadırlar. Kişiliğin dinamik ve karmaşık bir bünye gibi olması ve değişik çalışmacılar aracılığıyla araştırılıyor olması, üstünde fikir birliğine ulaşabilen bir tanım ortaya koyulmasını zorlaştırmaktadır. Bu açıdan kişiliği daha iyi kavrayabilmek için kişiliğin özelliklerinden bahsetmek yararlı olacaktır.

Her insan kendisini farklı tutan çeşitli niteliklere sahiptir. Bu olay, kişilerin özgün ve kısmen dengeli nitelikler yapmasından meydana gelmektedir. Davranışların kısmen dengeli olması kişinin davranış biçiminde ve bariz özelliklerindeki farklılığın kısa sürede ve sık olarak değişmemesi şeklinde değerlendirilmektedir. Mesela bir kişi kibar ve dışa dönük bir kişi ise genellikle bu birey geçmiş yaşantısında da bu şekildedir ve gelecek yaşantısında da benzer tutumlar sergileme eğilimi içinde olması düşünülmektedir. Bu açıdan bakıldığında kişilik bireyin alışkanlık halinde ve dikkat çeken hususlarını açıklamada ve tanımlamada kullanılmaktadır. Kişilikle alakalı olarak yapılan tanımlardan kişiliğin dengeli ve kişinin diğer bireylerden ayrılmasını sağlayan özelliklere sahip olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenden dolayı sözü edilen hususların farkına varılması kişilik olgusunun daha iyi tanımlanmasına ve anlaşılmasına fayda sağlayabilmektedir.

Kişilik özellikleri tutarlılık sergilemektedir. Kişinin kişilik özelliklerinin tutarlı ve dengeli olması, kişiliğin değişmeyeceği anlamını taşımaz. Ancak geçici koşullar sebebiyle oluşan kişinin anlık reaksiyonlarından meydana gelen davranışlar kişilik özelliklerinin değişmesinden ve farklılık göstermesinden meydana gelmemektedir. Bu nedenle ki kişilik özelliklerinin dengeli ve tutarlı olması ile alakalı olarak ifade edilmek istenen durum, kişinin davranış yönelimlerinin sık sık değişmeyeceğidir. Mesela eğer bir kişi dakik bir birey ise bu kişi genellikle birçok farklı olayda da dakik olmak için çaba sarf eder. Eğer bir kişi genellikle içine kapanık birisi ise genellikle birçok farklı durumda benzeyen davranışlar yapmaya meyilli olacaktır. Özetleyecek olursak kişinin geçmişte çok kez sergilediği kişilik özellikleri, şu anki davranışlarıyla ve gelecekte olacak olan davranışlarıyla yüksek oranda çelişmesi beklenemez. Bu açıdan kişinin düşünce biçimi ve bazı olaylara yönelik duygusal olarak verdiği tepkilerinin değişim süresi bir hayli uzundur ve bu konuda az sürede büyük farklılıkların oluşması beklenemez. Dolayısıyla kişilik özellikleri gelip geçici değildir ve süreklilik arz eder⁷². Bu olay ise kişilik özelliklerinin dengeli ve tutarlı olduğunu açıklamaktadır.

---

⁷² Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.3-4.

Kişilik özellikleri, kişileri diğer bireylerden farklı kılmaktadır. Yani kişilik özellikleri ayırt edici niteliktedir. Kişiliğin ayırt edici özelliğe sahip olması kişiyi özgün kılan yönelim ve davranış bölümlerini anlatmaktadır. Kişiler bazı zamanlarda kısmen benzer tutumlar göstermelerine rağmen kendilerini özgün kılan nitelikler bulundurlar ve bu sayede kişiyi diğer kişilerden ayırmasını sağlar. Bu ayrımın zemininde ise kişilerin gerçekleştirdikleri davranış yönelimlerinin sıklığı ve çokluğu bulunmaktadır. Bedensel, emosyonel ve zihinsel açıdan birçok çeşitlilik sergileyen kişiler, bunun akabinde olayları değişik biçimlerde yorumlarlar. Bu farklılıklar kişiliğin temelini oluşturur⁷³. Bir diğer yandan kişilerin bulunduğu çevrenin farklı olması kişileri farklı uyaranların etkilemesine neden olur. Bu nedenle ki farklı çevre şartlarının etkisinde bulunan birey bahsedilen faktörlerden etkilenebilmekte ve belli bir süreyle kişilik özellikleri de değişiklik gösterebilmektedir.

Kişiliğin bir başka niteliği ise dinamiklik arz etmesidir. Kişilik özelliklerinin tutarlılık göstermesi, değişmeyeceği anlamını taşımamaktadır. Çünkü kişilik denilen şey çevresel etmenler aracılığıyla değişikliğe uğrayabilir⁷⁴. Bir diğer yandan kişinin bedensel ve zihinsel gelişim döneminde bağ ve etkileşim içinde olduğu kişi ve gruplar bireyin kişiliğini etkilemede çeşitli etmenlerde bulunabilir. Yani kişiliğin zaman içerisinde değişikliğe uğrayabileceğini göstermektedir⁷⁵. Mesela kişiyi katıldığı eğitim ve kültür etkinlikleri zaman içinde kişinin alışkanlıklarını ve tutumlarının değişikliğe uğramasına neden olabilmektedir. Bu durum zaman içinde bireyin kişilik özelliklerinin de değişiklik göstermesine temel hazırlayabilmektedir. Özetleyecek olursak kişiliğin hem genetik hem de birçok çevresel etmenin etkisi ile meydana gelmesi ve gelişmesi kişiliğin değişiklik gösterebileceğini açıklamaktadır.

2.3.1. Kişiliği Etkileyen Faktörler

Kişiliğin meydana gelmesinde ve gelişmesinde çevresel etmenler mi yoksa genetik faktörlerin mi etkili olduğu konusu oldukça tartışılan bir konu olmuştur. Bu konu hakkında literatür taraması yapıldığında kişiliğin gelişmesinde hem genetiğin etkisinin olduğu hem de çevresel faktörlerin etkisinin olduğu görülmektedir. Bu sebepten dolayı kişiliğin şekillenmesini ve değişimini öğrenme, genetik ve çevre gibi etmenlerle karşılaştırmak gerekmektedir. Çünkü kişilik değişikliklerinin tek bir etmene bağlı olduğunu savunan fikirler günümüzde neredeyse tamamen ortadan kalkmıştır. Günümüzde kişiliğin çok sayıda etmeden etkilendiği birçok çalışmacı tarafından kabul edilmiştir. Bu sebepten dolayı kişiliği meydana getiren etmenlerin neler olduğu

---

⁷³ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.4.

⁷⁴ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.4.

⁷⁵ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.4.

ve hangilerinin kişiliği nelerin oluşturduğunu ortaya koyan çok sayıda etmen vardır. Başka kuramcılara göre kişiliğin meydana gelmesinde etkin olan faktörlerin sayısı ve önemi değişebilmektedir. Bu şekilde olmasına rağmen kişilik kuramları ile ilgilenen bilim insanlarının kabullendikleri bazı ortak konular mevcuttur. Bunların en başından kişinin kalıtsal özellikler, bedensel yapı, sosyal yapısı, içinde bulunduğu bölge ve aile yapısı gibi değişkenler bulunur. Bu faktörleri kalıtım ve çevresel etmenler olarak 2 boyutta açıklamak gerekirse:

Kişiliği etkileyen en önemli unsurlardan bir tanesi de kalıtımdır. Kalıtım kişinin anne ve babasından bazı özelliklerinin kromozomlar aracılığı ile bireye aktarılmasını ifade etmektedir. Kişinin bedensel duruşu, yüz güzelliği, kas ve fiziki yapısı gibi nitelikleri bireyin kalıtımsal özellikleridir.

Genetiğin kişilik özelliklerine etkisini fark etmek için tek yumurta ikizleri araştırılmıştır. İkizlerin büyüdüğü ortamların birbirinden ayrı ya da aynı olması ile kişilik özelliklerindeki çeşitlilik ve benzerliklerinin araştırılması ile genetiğin kişiliğe yönelik etkisi değerlendirilir. Farklı yerlerde yetiştirilen ikizlerin tutumlarında ve bazı konulardaki aşırı benzeşim genetiğin kişiliği bir ölçüde etkilediğini göstermektedir. Ortalama 40 sene önce birbirlerinden ayrılmış ve 70 kilometre uzaklıkta birbirlerinden farklı yerlerde yetiştirilmiş ikizlerin aynı model ve aynı renk arabayı kullanmaları, aynı sigarayı içmeleri ve aynı sıklıkta içtikleri ve aynı ismi koydukları bir köpeklerinin olduğu görülmüştür. Çalışmalar kalıtımın ikizlerin kişilik benzeşimlerinin yaklaşık %50'sini, ilgi alanları, meslek seçiminde ise %30 dan daha fazlasını etkilediği saptanmıştır. Fakat bu verilerin bu konu hakkında genelleme yapabilmek için yetersiz olduğuna dikkat edilmelidir. Genetiğin kişiler üzerindeki etkisini anlayabilmek için diğer yol ise kişinin anne ve babasına benzeyen yönlerini araştırmaktır. Toplumda, çocukların bazı nitelikleri ile tıpkı annesi gibi ya da babasına çekmiş biçimindeki söylemler sıkça işitilmektedir. Çünkü kişi belli oranda kişilik özelliklerine genetik aracılığıyla sahip olmuştur⁷⁶.

Teorik açıdan yapılan çalışmalarda, birçok davranışsal niteliğin zemininin araştırılmasında genetik, tüm psikolojik özelliklerin önemli bir etmeni olarak açıklanmıştır. Ancak genetiğin kişiliğe yönelik etkisi halen tartışmalı bir konudur. Bu tartışmaya kişiliğin kısmen çevreden kısmen de genetikten etkilendiğini göstererek açıklığa kavuşturulabilir. Bu bakımdan genetiğin kişilikle alakalı olduğu bilinmekle

---

⁷⁶ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.5.

beraber, kişilerin kişiliğine olan etkisinin kişiden kişiye değişiklik gösterebileceği açıklanmalıdır⁷⁷.

Kişiliğin oluşumunda ve ilerlemesinde çevresel etmenler birçok yönden oldukça etkili olabilmektedir. Bu bağlamda kültür, sosyal statü, aile, yaşam deneyimi, fiziki ve coğrafi faktörler gibi değişkenler kişiliğe etki edebilecek çevresel etmenler boyutu altında incelenebilmektedir. Kişiliğin meydana gelmesinde ve ilerlemesinde aile önemli bir etmenddir. Aile yapısında bulunan çocuğun anne baba ve kardeşleri hatta varsa diğer aile fertleri ile arasındaki etkileşim, onları rol model alması ve tutumlarının benzerini gerçekleştirmesi açısından oldukça önemli etkiye sahiptir. Kişiliğin gelişmesinde ailenin maddi durumu, baba ve annenin eğitim düzeyi, ailenin büyüklüğü ve yapısı oldukça etkili faktörlerdendir. Mesela bir evin tek çocuğu olarak büyümekle, altı kardeş olarak büyümek bireylerin kişiliklerinde farklılıkların meydana gelmesinde neden olabilmektedir. Bir başka konu ise ekonomik durumu kötü bir ailede büyüyen çocuk ile zengin bir ailede büyüyen çocuk arasında farklı imkânları getirdiği farklı hayat tarzları sebebiyle kişiliklerinde farklılıklar gerçekleşebilmektedir. Baldwin ve Kalhorn anne babanın çocukların kişiliğinin üstündeki etkilerini anlamak için yapmış oldukları bir araştırmada anne ve babanın davranış biçimleri zamanla çocuklar tarafından benimsendiği kanısına varılmıştır. Bu durumda anne ve babadan kişi yalnızca kalıtsal nitelikleri değil, aynı zamanda doğduğu zamandan itibaren ailenin sahip olduğu ekonomik ve kültürel etmenlerden de etkilenebilmektedir.

Kişiliğe etki eden diğer bir faktör ise kültür faktörüdür. Kültür ile kişilik arasındaki ilişki sosyal antropolojinin en önemli hususlarından birisidir. Kültür kişinin giyinmesi, yemek yemesi, örf adet, gelenek ve görenek gibi etmenler üstüne tesir etmektedir. Bu durum ise kişinin hayatına ve alışkanlıklarını da etkileyebilmektedir. Bu şekilde bireyin kişiliğinin kültür faktöründen etkileneceği söylenebilir⁷⁸. Bu nedenden dolayı bir topluma hâkim olan değerler kişinin çocukluktan yetişkinliğe kadar yaşam şekline, çevresi ve ailesiyle olan sosyal bağlarına ve alışkanlıklarına yansımaktadır. Bu nedenle ki kişilerin tutumlarını şekillendirir. Dolayısıyla da bireylerin kişiliği dolaylı olarak içinde buldukları ve büyüdükleri toplum ve çevrenin kültürel etmenlerinden etkilenebilmektedirler.

Bireyin kişiliğinin gelişiminde önemli olan bir diğer aktör ise grup üyeliğidir. Kişinin ilk dâhil olduğu grup aile grubudur. Ondan sonra ise kişi yaşamı süresince birden fazla gruba katılmaktadır. Çocukluk arkadaşları, spor arkadaşları, okul

---

⁷⁷ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.5.

⁷⁸ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.6.

arkadaşları, iş arkadaşları gibi kişinin hayatı boyunca içinde yer aldığı birçok gruptan söz edilebilmektedir. Kişinin bu gruplar aracılığı ile sahip olduğu tecrübeler kişiliğinin meydana gelmesinde ve gelişmesinde etkileyici olabilmektedir. Bir diğer yandan kişinin yaşamı süresince dâhil oldukları grupların amacı, yapıları, grubun süresi ve görevleri gibi etmenlerde kişinin çeşitli şeyler öğrenmesinde ve deneyim kazanmasında yardımcı olabilmektedir. Bütün bu olaylarda kişinin tutumları zaman içinde farklılık gösterebilmektedir ve aynı zamanda da kişilik özelliklerini etkileyebilmektedir.

Bireyin kişiliğini etkileyebilecek diğer bir faktör ise yaşam deneyimi unsurudur. Kişinin yaşamı özgün birden fazla olay ve tecrübelerle doludur. Kişinin çocukluktan yaşlılık süresine kadar yaşamış oldukları ve bu doğrultuda sahip olduğu üzüntülü veya neşeli deneyimleri kişinin tutumlarına ve aynı zamanda kişiliğine de yansıtılabilmektedir. Kişilik özelliklerinin değişmesinin zor olması, kişilerin kişilik özelliklerinin hızlı bir biçimde değişikliğe uğramayacağını ve tutarlı olduğunu göstermektedir. Ancak kişinin yaşamında olup bitenlerin yoğunluğu ve sıklığı kişiyi sarsabilir ve kişinin karamsar, sessiz, yaşama küskün bir birey durumuna sokabilir. Bunun sonucunda yaşam tecrübesinin bireyin kişiliğini olumlu veya olumsuz biçimde etkileme potansiyelinin bulunduğu söylenebilmektedir.

Kişiliğin meydana gelmesinde kişinin içinde doğduğu ve büyüdüğü coğrafi bölgenin etkisinden de söz etmek mümkündür. Çünkü kişinin yetiştiği coğrafi konumun iklimi, fiziksel özellikleri ve buna benzer faktörler kişinin hayat tarzına ve dolayısıyla da bireyin kişilik özelliklerine etkisini mümkün kılmaktadır. Bir diğer yandan nesiller boyu o bölgede yaşamını sürdüren insanların davranışsal özellikleri bölgedeki insanlara miras olarak kalmıştır. Bu durum coğrafi ve fiziki faktörlerin kişilik üzerine dolaylı etkisinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir⁷⁹.

Bireylerin kişiliğini etkileyen diğer faktörlerden bir diğeri ise sosyal sınıftır. Üst sınıfta yetişen bir çocuk, ekonomik geliri, hayat tarzı, sosyal açıdan statüsü yüksek bir meslek grubuna yönelmeye eğilimli olabilmektedir. Diğer yandan ise alt sınıfta yetişen bir çocuk ise kendi sosyal sınıfa uygun bir konum içinde yaşamını ilerletmeye eğilim içinde olabilmektedir. Bu nedenle sosyal sınıfın da bireylerin kişiliğini etkilemesinde bir ihtimal bulunmaktadır.

Yani kısaca özetlemek gerekirse bireylerin kişiliğini etkileyebilecek birden fazla sayıda etmeden söz etmek mümkündür. Söz konusu olan etmenler

---

⁷⁹ Özsoy, Yıldız, **a.g.e.**, s.6-7.

sınıflandırıldığında ise genetik ve çevresel etmenler olarak sınıflandırılma yapılabilmektedir.

2.4. Psikologların Cinsel Mitleri

Cinsel mit denildiği zaman bahsedilmek istenen bireylerin cinsellikle ilgili olarak gerçek bilimsel verilerle bağlantılı olmayan, bireylerin kulaktan dolma bilgileri birbirine aktarmasıyla yayılan, toplumun hayal gücüyle şekillenen abartılı ve yanlış inanışlardır⁸⁰. Kulaktan kulağa, dilden dile yayılmakta olan, toplumdaki bireylerin hayal güçleri sayesinde şekil değiştiren bilimsel değeri olan kesin bilgilerle örtüşmeyen cinsel mitler, cinselliğin doğasına uygun bir nitelik taşımamaktadır. Topluma büyük çapta zarar oluşturmaktadır. Aynı zamanda bireyin cinsel hayatını olumsuz yönde etkilemekte ve kişinin cinsellikle ilgili olarak sorunlarının meydana gelmesine sebep olabilecek sonuçlar doğurmaktadır. Bu cinsel mitler dünya üzerinde ve ülkemizde de çoğu birey sağlık çalışanı ve psikologlar tarafından da halen daha kabul görmektedir. Bu sebepten dolayı cinsel mitlerin değiştirilmesi ve yanlış bilgilerin yerlerine bilimsel olarak kanıtlanmış doğru bilgilerin koyulması bireylerin cinsel problemlerinin çözümünde önem taşımaktadır.

Cinsellik ile ilgili yapılan terapiler kapsamında ilk görüşmeden itibaren cinsel bilgi seviyesinin yanı sıra cinsel mitlerin çalışılması ve araştırılması gerekmektedir. Bu gerçekleşmiş olan cinsel sorunların tedavisi için önemlidir. Ayrıca cinsel mitler ve önyargıların oluşturduğu etkilerinin, bireyin sosyal seviyesine ve bilimsel bulgulara uygun şekilde yapılacak olan çalışmalarla ortadan kaldırılması, doğru ve sağlıklı yapılanma için ilk ve önemli bir adım niteliği taşıyacaktır. Bu tarz bir çaba sonrasında tedavi motivasyonu ve düzenini, bu nedenle tedavinin olumlu sonuç vermesini yüksek derecede olumlu yönde etkileyecektir. Cinsel problemler terapistin kişisel bulgularını ve reaksiyonlarını etkilemektedir. Tedavi yaklaşımına giren bireyin, hastanın problemi ile alakalı olarak kendisinin inançlarını göz önünde bulundurması ve yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir.

Terapistin yanlış inanışlar, ön yargılar ve cinsel mitlerle mücadelesinde, ilk olarak terapistin kendisinin cinsel mitlerden yüksek oranda ayrılmış olmasının, mitlerle alakalı yeterli bilgiye ve yeterli tecrübeye sahip olmasının aynı zamanda bilgi birikiminin yalın, düzenli ve anlaşılır bir şekilde kişilere ya da çiftlere yansıtabilmesi son derece önemlidir. Bu sebeple sağlık alanında çalışmakta olan psikologların ve

---

⁸⁰ Serap Ejder Apay vd., "Öğrencilerin Cinsel Mitlerinin İncelenmesi", *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2013, Cilt:16(2), s.97.

psikolog olma yolunda ilerleyen öğrencilerin cinsel eğitim programları içine alınmaları büyük önem taşımaktadır. Çünkü psikologların bu konuda bilgi sahibi olması demek cinsel mitler sonucunda meydana gelen cinsel işlev bozukluklarının ve cinsellik ile alakalı konulardaki problemlerin tedavisi için oldukça önemlidir. Bunun yanında toplumun da bilgilenebilmesine katkı sağlanacaktır. Cinsel mitler, eksik ve hatalı bilgilenmeler ile mücadeleler yalnızca cinsel problemleri olan kişilerle sınırlı kalmamalıdır. Aynı zamanda cinsel terapistler ve cinsel eğitimler aracılığı ile bireysel ve toplumsal olarak rehberliğe de önem verilmelidir. Bu sayede eksik ve yanlış bilinen cinsel mitlerin yerlerine bilimsel ve doğru olan bilgilerin konması kolaylaşmakta ve bireylerin cinsel problemlerinin ortaya çıkmasının önüne geçilmiş olacaktır.

Cinsel mitlerin psikologların arasında da olmasının başlıca nedenlerinden birisi ise eğitimidir. Cinsellik ile ilgili eğitimlerin ülkemizde yetersiz kalması sonucunda toplumumuzda psikologların bile cinsellik ile alakalı yanlış olan bilgileri yani cinsel mitleri kabul etmesi gibi bir sonuç meydana gelmektedir. Psikologların cinsel mitlere sahip olması sonucunda yalnızca kendi cinsel sağlıklarını olumsuz yönde etkilemekle kalmayıp aynı zamanda terapi sırasında hastalarına yanlış bilgilendirme yapması sonucunda hastasının da sağlığını cinsel yönden tehlike içine sokabilmektedir. Cinsel eğitim sadece kişilerin cinsel mitlerini ortaya çıkarmakla yetinmez aynı zamanda tedavi edici özelliği vardır. Bunun yanında profesyonel psikologlarında kendi fikirleri ve inandıklarını yeniden incelemelerine olanak sağlamaktadır. Diğer yönüyle cinsel eğitim hastanın sorduğu sorulara en doğru ve en bilimsel biçimde yanıt verebilmek için psikologlara yol gösterici nitelikte olmaktadır. Topluma uygulanacak olan eğitim ise daha kapsamlı ve geniş bir organizasyon gerektirmektedir. Bunun sebebi her şeyden önemli eğitimi gerçekleştirecek olan psikologların ve kişilerin de bu standart eğitimden geçmeleri gibi bir ihtiyaç meydana gelmektedir.

Coğrafi konum da farklı yetiştirme tarzlarından dolayı cinsel mitlerin kabul edilmesi de söz konusudur. Cinsel mitler ilçede yetişen bireylerde ilde yetişenlere kıyasla daha çok görüldüğü saptanmıştır. Çocukluğunu ilçelerde geçirmiş psikologlarda da görülmesi ihtimali göz önüne alınmalıdır. İllerde yetişen bireyler daha fazla eğitim imkânı bulabilmekle beraber, aileleri ile cinsel konularda daha fazla konuşma imkânı da bulabilmektedirler. Tabi bu durumda toplumun genelinden söz etmek mümkün değildir. Çoğu zaman cinsellik ile alakalı konuşmanın ayıp ve utanç verici bir durum olmasından dolayı da cinsel mitler oluşabilmektedir. Psikologlar tarafından doğru şekilde bilgilendirme yapıldığı zamanda bu durumun önüne geçilmesi mümkün kılınabilmektedir.

2.5. Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları

Uzun seneler boyunca yoğun biçimde kabul gören eşcinselliğin anormal ve bozukluk olduğu düşünceleriyle paralel olarak eşcinsellik 1970 senesine kadar ruhsal hastalıklar arasında bulunmaktadır. Eşcinsellik 1973 senesinde APA aracılığı ile ruhsal hastalık grubundan çıkartılmış, bunu takiben cinsel yönelim değiştirme tedavileri yerini giderek daha olumlayıcı psikoterapi uygulamalarına bırakmıştır⁸¹. Günümüzde eşcinsellik ruhsal bir hastalık olarak görülmemektedir. Bunun yanında yapılan çalışmaların birçoğu, ruhsal hastalıkların lezbiyen ve geyler arasında heteroseksüel bireylere kıyasla daha fazla olduğunu göstermektedir. Mesela İngiltere’de yapılan geniş örneklemlili bir araştırmada, eşcinsel olmanın üzüntü, nevrotik rahatsızlıklar, kendine zarar verme davranışı, intihar, alkol madde kullanımı gibi etmenler ile alakalı olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu araştırma, eşcinsellerin ruh sağlığı hizmetlerini heteroseksüel kişilere göre yaklaşık iki kat daha sık kullandıklarını göstermiştir⁸².

Eşcinsellik ve psikopatoloji bağına araştıran bu ve benzer araştırmalardan elde edebileceğimiz sonuç, gey ve lezbiyen kişilerin heteroseksüel bireylere göre daha fazla ruh sağlığı problemleri yaşamaya yatkın olduklarıdır. Bununla beraber eşcinselliğin psikopatoloji ile doğrudan alakalı olmadığı, çok sayıdaki lezbiyen ve gey erkeğin yaşadıkları yüksek stres nedeniyle yaşamlarının bir bölümünde psikopatoloji oluşturduğu ileri sürülmektedir. Bu yatkınlığın yüksek bir kısmının toplumsal açıdan ayrımcılık başta gelecek şekilde gey ve lezbiyenlerin toplumdaki azınlık statülerinden meydana gelen stres etmenleriyle ilişkili olduğu ifade edilmektedir.

Toplumun genelinde bulunan eşcinselliğe yönelik olumsuz tutum ve davranışlar ile gey ve lezbiyenlerin ruh sağlığı hizmetlerini heteroseksüel bireylerden kıyasla daha çok kullanması düşünüldüğünde, psikologların eşcinsellere yönelik tutumları, davranışları ve homofobik tutumların sonuçları büyük çapta önem kazanmaktadır. Dünya genelinde psikologların ve ruh sağlığı alanında çalışanlarının eşcinselliğe yönelik tutumlarını içeren birçok araştırma yapılmış ve bu araştırmalar örneklem ve araştırmanın yapılmış olduğu zamanla alakalı olarak çeşitli türlerde heteroseksist ve homofobik tutumları ifade etmiştir. Ancak genel bir sonuç olarak eşcinselliğe yönelik tutumların geçen zaman içinde daha olumlu biçimde ilerlediği söylenmektedir. Yapılmış olan erken dönem araştırmalardan birinde Davidson ve Wilson 1973

⁸¹ Ezgi Tuna, “Türkiye’de Ruh Sağlığı Çalışanlarının Gey ve Lezbiyenlere Yönelik Tutumları”, **Çankaya Üniversitesi Ayna Klinik Psikoloji Dergisi**, 2019, Cilt:6(2), s.149-168.

⁸² Tuna, **a.g.e.**, s.151.

senesinde 86 davranışçı terapist ile iletişim kurmuş ve bu terapistlerin eşcinsel tutumlara iğrendirici tedavi teknikleri uyguladıklarını, hastaları istemese bile eşcinselliğe yönelik tutum değişimini hedef aldıklarını ve eşcinsel bireylerle alakalı olumsuz değişmeyen yargılara sahip olduklarını göz önüne sermiştir⁸³.

1978 yılında Garfinkle ve Morin kullandıkları deneysel ve çalışma düzeneği ile terapistlerin eşcinsel danışanlarına yönelik göndermelerini incelemiş ve araştırmaya katılan terapistlerin eşcinsel olduklarını bildiren hastaları diğer bireylere göre daha az sağlıklı gördüklerini ve danışanın cinsel eğilimine göre değişik terapi teknikleri oluşturduklarını göstermiştir⁸⁴. Daha yakın tarihte yapılan bir araştırmada ise Annesley ve Coyne 1995 senesinde büyük Britanya da klinik psikologlarla buluşmuş ve uzmanların eşcinselliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde tutumlar olduğunu saptamıştır⁸⁵.

Bieschke ve Matthews 1996 yılında üniversitelerin danışmanlık merkezlerinde görevli olan psikologların eşcinselliğe yönelik olumlayıcı terapi yöntemlerini yordayan etmenleri incelemiş ve danışmanın cinsel eğilimi ile heteroseksist olmayan kurumun en güçlü iki etmen olduğunu saptamıştır⁸⁶. 2005 senesinde Matthews, Fisher ve Selvidge bağımlılık kapsamında çalışan psikologların tutumlarını yordayan etmenleri araştırmış ve danışmanın yaş olarak büyük olan lezbiyen, gey, kadın veya biseksüel olmasının ve heteroseksist olmayan kurumun eşcinselliğe yönelik olumlu tutumları davranışları yordadığını ifade etmiştir⁸⁷.

Dünya üzerindeki psikologların tutumlarını araştıran çalışmalar 1970 senesinden bugüne kadar uzansa da, Türkiye’de hizmet sağlayan psikologların tutumlarının yer aldığı sadece iki çalışma olduğu görülmektedir. İlk araştırma 2010 senesinde Çabuk aracılığıyla 147 psikiyatrist ve 21 eşcinsel birey ile gerçekleştirilen bir tez çalışmasıdır. Bu araştırmada psikiyatristlerin büyük çoğunluğunun eşcinselliği bir bozukluk olarak değerlendirdikleri, bir bölümünün de eşcinselliği sağaltıcı tedavi teknikleri sergiledikleri ve bu tarz tedavi tekniklerinin lezbiyen bireylerden daha çok gey erkeklere yapıldığı saptanmıştır. 2010 senesindeki yine aynı araştırma psikolog desteği almış eşcinseller ile görüşmüş, bu görüşülen kişilerin söylediklerinde psikologların empatik olmadıkları ve kaba olduklarını, kendilerini rahat biçimde

---

⁸³ Tuna, **a.g.e.**, s.152.

⁸⁴ Tuna, **a.g.e.**, s.152.

⁸⁵ Tuna, **a.g.e.**, s.152.

⁸⁶ Tuna, **a.g.e.**, s.152.

⁸⁷ Tuna, **a.g.e.**, s.152.

hissetmediklerinden dolayı cinsel yönelimlerini uzmanlara açmaktan çekindiklerini ifade etmişlerdir⁸⁸.

Türkiye’de gerçekleşmiş ikinci çalışma ise 2016 senesinde Yüksek tarafından tekrar bir tez çalışması olup 214 klinik psikoloğun eşcinselliğe yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonuçları örneklem içindeki psikologların eşcinselliğe yönelik olumlu tutum ve davranışlarının bulunduğu; ancak erkek olmanın ve düşük eğitim düzeyinin olumsuz tutum ve davranışlarla ilişkili olduğunu gözler önüne sermiştir⁸⁹.

Psikologlar tarafından da uzun seneler boyunca bozukluk ve hastalık olarak görülen eşcinsellik, günümüze kadar yavaş yavaş bu algısını yitirmekle beraber halen daha da bu şekilde görüşe sahip olan kişilerde bulunmaktadır. Eşcinselliğe yönelik olumlu tutumlar sergileyen psikologların tecrübeleri, bilgi seviyeleri ve eğitim düzeylerinin yüksek olan psikologlardan oluştuğu saptanmıştır.

2.6. Psikologların Kişilik Özellikleri

Kişilik bir bireyin devamlılık sergileyen düşünce, tutum ve bireylerle etkileşim ve kurulan bağın özelliklerinin temel bir örüntüsüdür. Kişilik bireyin doğumdan itibaren getirdiği bazı yönelimleri de kapsamakla birlikte genellikle bebeklikten beri bireyin çevresinde bulunan kişilerle kurduğu iletişim ve bu iletişimlerin sonucu yaşadıkları ile belirlenmektedir. Psikologlara göre kişilik, bireyin kendine has ve farklı davranışların ve tutumların tümü şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı zamanda psikologlar kişiliği insanın kişiliğini genel psikolojik düzenin gelişmesini ve ilerlemesini öne süren biçiminde açıklamaktadırlar.

Kişilik özellikleri bireylerin nasıl tutumlar sergilediklerini ve nasıl algıladıklarını da etkilemektedir. Bir psikolog bu kişilik özelliklerini anlamak zorundadır. Son zamanlarda yapılmış olan çalışmalar kişilik özelliklerini 5 maddede toplamıştır.

Dışa Dönüklük: Bu kişilik özelliği kişinin daha çok sosyal ve cana yakınlık seviyesini ifade etmektedir. Dışadönüklüğün temel özellikleri sıcaklık, girişkenlik, atılganlık, heyecan arama ve olumlu duygular yaşamaya daha eğilimli olmalarıdır⁹⁰. Dışa dönük olmayan kişiler yani içe dönük bireyler ise genellikle sessiz ve çekinden tutumlarla sınıflandırılır. Yapılan araştırmalara göre dışa dönük bireylerin içe dönük bireylere göre daha fazla arkadaşına sahip olduğu ve sosyal ortamlarda daha fazla

⁸⁸ Tuna, *a.g.e.*, s.152.

⁸⁹ Tuna, *a.g.e.*, s.152.

⁹⁰ Mehmet Barış Horzum, Tuncay Ayas, Mehmet Ali Padır, “Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması”, *Sakarya University Journal of Education*, 2017, Cilt:7(2), s399.

zaman harcadıklarını göstermektedir. Yani kısacası dışadönük bireyler eğlenmeyi seven, sosyal, konuşkan ve sevecen kimselerken içe dönük kişiler ise pasif, sosyal ortamlardan uzak kalan, yalnız olmaktan hoşlanan, mesafeli ve çekingen kişilerdir.

Tablo 1. Dışadönük Kişilik Özelliklerinin Belirleyicileri⁹¹

<u>Dışadönüklük Kriterleri</u>	<u>İçe Kapanık</u>	<u>Dışadönük</u>
Sıcakkanlı	İlişkilerde resmi	Arkadaşça etkin
İnsan Canlısı	Nadir ilişki kuran	Çoğunlukla ilişki arayan
İddiacılık	Geri planda kalan	Liderlik eden
Aktiflik	Pasif	Enerjik
Heyecan arama	Heyecan araması düşük	Heyecan araması yüksek
Pozitif duygu	Az neşeli	Neşeli

Bir psikoloğun mesleğinde başarılı olabilmesini etkileyen faktörler arasında dışadönüklük kişilik özelliğinin de bulunması gerekmektedir. Çünkü bir psikolog sıcak davrandığı zaman kendisinde yardım isteyen hastasına güven duygusu aşılanmış olmaktadır. Çekinme durumu söz konusu olursa eğer kendine güvenin olmadığı hastaya yansıtılmaktadır. Bunun sonucunda hasta psikoloğun mesleki bilgisini ve tecrübesini sorgulamak zorunda kalabilmektedir. Aynı zamanda konuşkan bir yapıya sahip olmalıdır. Ancak bunu sınırında tutabilmek çok önemlidir. Çok konuşmak değil yerinde konuşmak çok önemlidir. Dolayısıyla bunun seviyesini ayarlayabilmek gerekmektedir.

Yumuşak Başlılık: Bu kişilik özelliği genellikle kişiler arası ilişkilerde ve bağlarla alakalıdır. Yumuşak başlılık kişinin kişiler arası işbirliğine katılmasını ve bu işbirliğini onaylama seviyesini göstermektedir. Yumuşak başlı olarak nitelendiren kişiler diğer

⁹¹ Canan Madran, Tahsin Akdoğan, "Satıcıların Kişilikleri İle Performanslarının İlişkisi; Beş Faktör Modeline Göre Bir Analiz", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2010, Cilt:19(1), s.370.

bireylere yönelik dostça davranan, sıcak, yakın, güvenilir ve sosyal olma eğiliminde bireyler olarak görülürken yumuşak başlı olmayan kişiler, başkalarına karşı daha az tartışmacı, daha az hoş davranan, işbirlikçi yaklaşmayan ve sert bireylerdir⁹².

Tablo 2. Yumuşak Başlılık Kişilik Özelliği Belirleyicileri⁹³

<u>Yumuşak Başlılık Kriterleri</u>	<u>Asilik (-)</u>	<u>Adapte Olan(+)</u>
Güven	Kuşkulu	Herkesi iyi niyetli gören
Açık sözlü	İhtiyatlı	Açık yürekli
Özveri	Gönülsüz	Yardıma hazır
Şikâyetçi	Agresif	Sorunlarda teslim olan
Alçak gönüllü	Herkesten üstün gören	Aciz
Hassas, düşünceli	Akılcı	Çabuk yön değiştiren

Bu nedenle bir psikoloğun sahip olması gereken kişilik özellikleri arasında yumuşak başlılık mutlaka bulunması gerekmektedir. Çünkü hiç kimse bir psikoloğa gittiği zaman karşısında kendisine sert davranan, işbirlikçi yaklaşmayan, bir psikologla karşılaşmak istemez. Aynı zamanda bir psikolog için danışanına hoş görülme davranmakta çok önemlidir. Bu sebeple bir psikoloğun güvenilir olabilmesi için yumuşak başlı olması gerekmektedir.

Özdenetim: Bu kişilik özelliği kişilerin planlı olma, dikkatini ve gerçekleştiren öz-kontrol seviyesini göstermektedir. Özdenetim sahibi kimseler dürtülerinde kontrol sahibi, çalıştığı işe düşkün, çalışkan, düzenli ve amacına ulaşma konusunda çalışkan kişilerdir. Öz denetimli olmayan kimseler ise dürtüsel davranışlar sergilemeye meyilli, dağınık ve işlerinde görevlerini ertelemekte eğilimli olan kişilerdir. Öz denetimi yüksek olan bireyler hırslı, azimli ve başarı odaklı olurken, öz denetimi düşük olan bireyler de plansız, görev bilincinden yoksun, işlerini erteleyen ve disiplinsiz olarak değerlendirilen kişilerdir⁹⁴.

⁹² Horzum, Ayas, Padır, **a.g.e.**, s.399-400.

⁹³ Madran, Akdoğan, **a.g.e.**, s.371.

⁹⁴ Horzum, Ayas, Padır, **a.g.e.**, s.400.

Tablo 3. Sorumluluk Ve Özdenetim Kişilik Özelliği Belirleyicileri⁹⁵

Sorumluluk Özdenetim Kriterleri	Rahatlık(-)	Odaklanma(+)
Rekabet	Daima hazırlıksız hissetme	Yetenekli hisseder
Düzen	Organize olamama	İyi organize olma
Saygı	Rastgele davranma	Vicdanla hareket eder
Başarma çabası	Düşük başarma isteği	Başarı için çabalama
Öz disiplin	Devamlı erteleme	Bitirene kadar odaklanma
Müzakere	Aceleci	Hareket öncesi düşünme

Bir psikolog mutlaka öz denetim sahibi olmalıdır. Öz denetimin yüksek olduğu bir psikolog mesleğine daha düşkün olmakla beraber mesleğindeki görevleri ertelemek yerine onları gerçekleştirme eğiliminde olabilmelidir. Öz denetimin bir psikologda düşük olması söz konusu değildir. Çünkü psikolog olmak disiplin gerektiren bir meslektir. Kişi sorumluluğunu bilmeli ve görevlerini yerine getirmede dikkatli ve özenli olmalıdır.

Nörotizm: kişinin duygusal dengesinin olup olmadığını açıklamaktadır. Nörotizm yani başka bir ifadeyle duygusal dengesizlik, kaygı, depresyon ve öfke gibi negatif duyguları yaşamaya daha meyilli olmayı göstermektedir. Nörotik kişiler kaygı ve endişe yaşamaya daha çok eğilimli olarak ifade edilirler. Bu durumun tam tersi olarak duygusal dengeli kişiler ise sakin ve rahat olarak adlandırılan bireylerdir. Nörotizm seviyesi yüksek olan kişiler genellikle kendilerini kaygılı, huzursuz, neşesiz hissetmekle beraber stres ile baş etme gücünün zayıf olduğu kişilerdir. Nörotizm seviyesi düşük olan kişiler ise tutarlı, sakin ve stresi iyi şekilde yönetebilme yeteneğine sahip bireyler olarak adlandırılmaktadır⁹⁶.

⁹⁵ Madran, Akdoğan, **a.g.e.**, s.371

⁹⁶ Horzum, Ayas, Padır, **a.g.e.**, s.400.

Tablo 4. Duygusal Denge Kişilik Özelliği Belirleyicileri⁹⁷

<u>Duygusal Denge</u> <u>Kriterleri</u>	<u>Esnek(-)</u>	<u>Reaktif(+)</u>
Endişeli	Soğukkanlı	Çabuk endişelenen
Sinirli	Geç sinirlenen	Çabuk sinirlenen
Cesareti kırılan	Cesareti nadiren kırılan	Cesareti çabuk kırılan
Öz bilinç	Bilinçli	Bilinçsiz
Düşünmeden hareket eden	Fikri değişmez olan	Kolayca akli çelinen
Kırılganlık	Stresle baş edebilen	Stresle baş edemeyen

Psikologların kişilik özellikleri arasında nörotizm seviyesinin düşük olması gerekmektedir. Bu sayede sakin ve tutarlı bir şekilde hastasıyla iletişim kurabilen psikolog hem kendisi için hem de hastası için fayda sağlama konusunda başarılı olacaktır. Yüksek nörotizme sahip olan psikologlar hastasının kaygı ve endişesiyle baş edememekle beraber meydana gelen stres faktörünü de iyi bir şekilde yönetme becerisine sahip değildir.

Deneyime Açıklık: Deneyime açık olma, yeni düşünce ve duygulara açık, entelektüel faaliyetlere katılma eğilimini ifade etmektedir. Deneyime açıklık bir nevi ilgi, estetik duyarlılık, hayal gücü, esnek olma ve geleneksel olmayan davranış ve tutumlarla ilgilidir. Deneyime açıklığı yüksek olan bireyler tutucu olmama niteliğine sahip kimselerdir. Deneyime açık kimseler ise genellikle farklılık ve yeni olayları tercih eden ve entelektüel olarak meraklı kişilerdir. Deneyime açıklık seviyeleri düşük olan kimseler ise büyük çoğunlukla muhafazakâr, tek biçimliliği seçen ve entelektüel olarak da ilgisiz kimseler olarak tanımlanmaktadır⁹⁸.

⁹⁷ Madran, Akdoğan, **a.g.e.**, s.372.

⁹⁸ Horzum, Ayas, Padır, **a.g.e.**, s.400.

Tablo 5. Gelişime Açıklık Kişilik Özelliği Belirleyicileri⁹⁹

<u>Gelişime Açıklık Kriterleri</u>	<u>Muhafazakârlar(-)</u>	<u>Gelişime Açık(+)</u>
Fanteziler	Şu Ana Odaklı	Hayalperest
Estetik	Sanatla ilgisiz	Sanata düşkün
Duygular	Duyguya önem vermez	Duyguya önem vermez
Hareketler	Alışılmış şeyler	Alışılmamış dener
Fikirler	Dar entelektüel	Geniş entelektüel
Değerler	Dogmatik	Yeni değerlere açık

Dolayısıyla bir psikoloğun kişilik özellikleri arasında deneyime açıklık bulunmalıdır ve seviyesinin yüksek olması gerekmektedir. Psikologlar yeniliklere açık olmalıdırlar. Meraklı olmalıdırlar ve merak ettikleri konuları araştırmada hevesli olmaları gerekmektedir. Yeni düşüncelere açık ve saygılı olmalıdırlar. Yeni duyulan düşünce fikirlere karşı ön yargılı olamamayı içermektedir.

Psikoloğun meslek hayatında meydana gelen bazı problemler bazı kişilik özelliklerine sahip olmadığı için meydana gelebilir. Mesela psikoloğun gerçekleştirmek istediği işlerde sabırlı olmakta zorlanıyorsa ya da tutarlı değil ise sorun yaşaması kaçınılmazdır. Bir psikoloğun kişilik özellikleri mesleki bilgisi kadar önemlidir. Üniversiteden edinilen mesleki bilgilerde çok üstün bir donanıma sahip olarak mezun olan psikologların sadece sahip oldukları negatif kişilik özellikleri yüzünden meslek hayatlarında başarısız olabilmektedirler. Psikologların sahip olması gereken diğer bazı özellikler vardır.

Bu özelliklerin ilki empatidir. Bir psikoloğun kendisini hastalarının yerine koyması oldukça önem taşımaktadır. Karşıdaki kişinin kaygı ve ihtiyaçlarını anlayabilmek ve anladığını doğru biçimde ifade edebilmek için zihinsel olarak

⁹⁹ Madran, Akdoğan, *a.g.e.*, s.372.

stratejilere sahip olması ve durumun niteliklerine hâkim olması gerekmektedir. Karşıdaki bireyi anlama derecesine ulaştığı zaman o bireyin problemini ele alıp kişiye yardımcı olabilmektedir. Birçok kişi empatiyi gizemli bir yetenek olarak görmektedir. Fakat psikologlar insan zihnini derin bir biçimde öğrenmiş ve bu şekilde düşüncelerini hastalarının üzerinde yeniden biçimlendirmişlerdir. Bu durum da psikologların kendi düşüncelerinden ne derece farklı olursa olsun bir başka bireyin düşünce biçimini anlayabilmeleri demektir. Empati durumu başka bireylerin fikirlerine ve düşüncelerine kendi düşünceleriymiş gibi önem vermeye yardım etmektedir.

Diğer bir özellik ise açık fikirliliktir. Başarılı bir psikolog olmak demek kalıp yargılara, ön yargılara ya da aceleci davranıp peşin hükümlü olmamak demektir. Bu da farklı ya da hâkim olunmayan düşünce ve yeni fikirlere açık olunması gerektiği anlamını taşımaktadır. Bu özellik yaşamı daha dolu yaşamak için herkesçe güzeldir. Fakat psikologlar için tamamen gereklilik taşımaktadır. Kliniğe kimin geleceği kimse tarafından bilinemez. Bu sebeple hastaları tanımak için açık olunması gerekmektedir. Hastaların kültürünü, düşüncelerini, ilgi alanlarını bilmek gerekmektedir. Bu seviyeye ulaşmak için psikologların kendi konfor bölgelerinden uzak durmaları gerekebilmektedir. Konfor alanı bireyin kendisini korunmuş olarak hissettiği tanıdık olayların gerçekleştiği alan olarak adlandırılmaktadır. Bu sebepten dolayı çoğu şeyi sorgulamak, yeniden keşfetmek ve derinlemesine anlamak önem taşımaktadır. Bunun yanında etrafta gerçekleşen çoğu şeyi kabullenmek gerekmektedir.

Psikologların özgüvenli olması gerekmektedir. Açık fikirlilik ile benzer özellikleri olan bir durumdur. Psikoloğun özgüvenli olması demek kendinden ve aynı zamanda uzman yeteneklerinden emin olması ve buna göre davranması demektir. Eğer bir psikolog kendine güvenen birisi olarak görünmezse yardım isteyen hastalara güven duygusunun verilmesi zor olacaktır. Öz güven demek bireyin kendisinin gösterişli, çok fazla yön veren veya umursamaz anlamlarını taşıyamamaktadır. Hastaya açık, kısa, net ve güvenli bir biçimde izlenecek yolları açıklamak anlamına gelmektedir. Yardım isteyen hastalara zarar veren durumlar arasında kararsızlık, net ve açık olamamak aynı zamanda onları küçük görmek bulunmaktadır.

Bir psikoloğun başarılı olabilmesi için iç gözlem yapması da gerekmektedir. Bu durum oldukça önem taşımaktadır. Bireyin kendine bakmasına, kendisinin analiz etmesine ve en önemlisi de bireyin kendini anlamasına yardımcı olmaktadır. Bireyin başkalarını anlaması için önce kendisini anlaması gerekmektedir. Yalnızca kendisi hakkında bilgi sahibi olduğunda ruh hali yönetilebilmektedir.

Bir psikoloğun kişilik özellikleri arasında ulaşılabilirlik önem taşımaktadır. Bu özellik bireyin konforu ile anlama arasında bir konumdur. Bir hasta açısından psikoloğunun yanında kendisini rahat hissetmesi oldukça önemlidir. Bu şekilde hastalar kendi problemlerini, isteklerini ve en gizli sırlarını anlatmada daha kolay biçimde yaklaşım sergilemektedirler. Bu durum ile empati özelliği birleştiği zaman ulaşılır olma özelliğine sahip olunmaktadır. Hastaların problemleri hakkında rahatça konuşabilmeleri için ulaşılabilir olmak durumu kolaylaştırıcı bir özelliktir.

Bir başka özellik ise iletişimdir. Bazı psikologların günlük hayatta yaşadığı sorunlar arasında en büyüğü olarak sayılabilmektedir. Çok tecrübeli olmayan psikologlarda iletişimde sorunlar kolayca meydana gelebilen bir durumdur. Bu alanda başarılı olabilmek ve insanlar ile güzel bir bağ kurabilmek temel özellikler arasında bulunmaktadır.

2.7. Psikologların Cinsel Mitleri ve Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları

Cinsel mitlerden bahsedilirken söylenmek istenen, bireylerin cinsel konularda doğru olarak gördükleri genellikle çokça abartılmış ve bilimsel bir değeri olmayan inanışlardır. Bu yanlış inanışlar toplumun birçok yerinde ve ülkemizde de psikologlar aracılığı ile de kullanılmaktadır. Bu nedenden dolayı cinsel mitlerin yerine bilimsel açıdan ispatlanmış doğru bilgilerin konması insan sağlığı için oldukça önemli bir durumdur.

Artık günümüzde çoğu psikolog tarafından eşcinselliğe yönelik tutumlarında hastalık olarak görmeseler de, bozukluk ve hastalık olarak ele alıp tedavi etmek isteyen psikologların varlığı da bulunmaktadır. Bu düşünce tamimiyle ortadan kalmış değil bunun en büyük sebeplerinden birisi de psikologların bu alandaki eğitim seviyeleri ve uzmanlık esnasında cinsiyet kimliği ve yönelimi farklılığının yok sayılmasından dolayıdır. Lisans seviyesindeki dersler de daha çok didaktik tekniklerle verildiğinden tutumların ve davranışların değişmesini hedef alan diğer yöntemler pek kullanılmamaktadır. Bu nedenle psikologlar eşcinsellik bir bozukluk değildir ifadesini duysalar bile bu ifadenin mevcut homofobiyi ne derece azalttığı şüphelidir.

Eşcinselliğe yönelik tutumların bu denli ayrımcı ve olumsuz olmasının sebebi tecrübe ve bilgi eksikliğinden, yetişirken değişik şekillerde sunulmuş olan bilgileri sorgulamaktan ziyade olduğu gibi kabul etmek sonucu cinsel mitlerin meydana gelmesidir. Bu durum yalnızca bilgi eksikliği ile açıklanamaz. Bazı kişilerde, psikologluğun verdiği isim ve yetkisi ile belli bir dini görüşlerin ve ayrımcı tutumların etkisi altında kalıp bu etkilerle istemli bir direnç göstererek mesleki etik kuralların

dışına çıkabilmektedir. Bunun yanında kişisel ve özel ahlaki değerlerini ve fikirlerini sürdürmek ve topluma yaymak amacıyla bu görüşleri bilimsel değeri olan bilgilere dayandırmakta, bu şekilde yetki ve uzmanlıklarını bir topluluğu aşağılamak ve kötülemek için kötüye kullanmaktadırlar. Tüm bilimsel çalışmalar ve ifadeler bu durumun aksini ifade etmesine rağmen ayrımcılık yapmaya devam etmektedirler. Bunun sonucundan yalnızca yanlış bilgilendirmekle kalmayıp aynı zamanda eşcinsel bireylere de zarar vermektedirler.

Toplumumuzda bu tür zarar getiren psikologlara başvuran kaygılı ve umut arayan insanlar bulunmaktadır. Heteroseksüellerin üstün olduğunu düşünen bir toplumda yaşamının zorluklarıyla baş etmekte güçlük çeken ve bu sebeple heteroseksüel olmayı ya da olabilmeyi isteyen eşcinseller ve onların aileleri gibi bir grup ta vardır. Bu bireylerin endişeleri ve yardım arayışları ekonomik ve kişisel inançlar için sömürülebilmektedir. Bu tarz yöntemler hem eşcinselliğe yönelik zararlar vermekte hem de ailelerine maddi ve manevi yönden yük oluşturmaktadır. Bunun yanında psikoloji mesleğinin güvenilirliğine gölge düşürmektedir.

Bu kabul edilmeyen tedavi girişimlerinin dayandığı ve bunun yanında pekiştirdiği kimi inançlarla farklı zamanlarda karşı karşıya kalınabilmektedir. Bu nedenle gündelik hayatta ve bazı psikologlarında sahip olduğu bu yanlış inanışlardan, mitlerden bahsedecek olursak.

“Eşcinsel olmak bir seçimdir” seçim değil bir varoluştur. Cinsel eğilimlerin ve kimliklerin bütünü bir farklılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum seçim olsa bile bireylerin cinsel yönden seçimlerine müdahale etmek için bir gerekçe bulunmamaktadır. Seçim kelimesinin kullanımı durumunda cinsel yönelik ve kimliğinin toplumun normlarına tutarlı bir biçimde değiştirilebileceği algısını bulundurur ve bu tarz tedavileri meşru kılmayı amaçlar.

“Eşcinsel bireyler hayatlarının bir döneminde cinsel tecavüze uğramışlardır. Bu sebepten dolayı eşcinsel olmuşlardır” cinsel tecavüz bireyi ruhsal açıdan travmatik bir sürece sokabilir. Ancak cinsel tecavüze maruz kalmak cinsel eğilimin sebebi olarak gösterilmesi söz konusu değildir. Bunun yanında “eşcinsel bireyler yetiştirilme tarzlarından dolayı eşcinsel birey olmuşlardır” görüşü de yanlış bir görüştür. Yani annesi kız gibi büyütmüş gibi ifadeler yanlış ifadelerdir. Çocuğun yetiştirilme tarzının cinsel eğilimlerine veya kimlikleri üstünde bir etkisinin olmadığı çalışmalarla gösterilmiştir.

“Cinsel yönelim değiştirilebilir bir durumdur” cinsel yönelimin değiştirilmesi söz konusu değildir. Heteroseksüel kişilerin eşcinsel yapılamayacağı gibi eşcinsel bireylerde heteroseksüel yapılamaz. Cinsel yönelim bireyin tercihi değildir. Bu bazı psikologlar arasında da bulunan yanlış mitlerden birisidir. Bununla benzer bir diğer görüş ise “Eşcinsellik bir ruhsal bozukluktur ve tedavi edilmelidir”. Eşcinsellik ruhsal bir hastalık ya da patolojik bir durum değildir. Bu sebeple tedavi edilecek bir durum söz konusu değildir. Bu düşünce heteroseksüelliğin üstün olarak görüldüğü ifade tarzına sahip bir mittir.

“Terapi ile cinsel yönelim değiştirilebilir”. Bu görüş tamamen yanlıştır. Terapi ile cinsel yönelim değişmez. Bunu yapabileceğini iddia eden psikologlar, bireylerin cinsel yönelimlerini değil onların cinsel pratiklerini baskılama amacındadırlar. Bu durum gerçek olsaydı eşcinsel olmak isteyen bir heteroseksüel bireyde ilaç ya da başka müdahalelerle bu durumu yerine getirebilirdi. Böyle bir durum söz konusu olmadığı için aksi bir durumda mümkün değildir.

“Onarım, değiştirme terapileri gibi terapiler hastanın onayı olduğu sürece etik sayılır”. Bu tarz uygulamaların uzun süre zarfı içinde onarılması güç psikolojik yaralara sebep olduğu ispatlanmıştır. Aynı zamanda bu tarz uygulamaların etik olarak hiçbir yanı olmamaktadır. Bundan farklı olarak “Dış görünüşüne bakarak bir bireyin eşcinsel olup olmadığını anlamak mümkündür” ifadesi de oldukça yanlış bir inançtır. Cinsel yönelim ile toplumsal cinsiyet kavramları birbirinden farklı ifadelerdir. Bu nedenle, mesela, kadınsı özellikler taşıyan bir erkek kesinlikle eşcinseldir gibi bir görüşten söz etmek mümkün değildir.

Bu tarz cinsel mitlere sahip olan psikologların dolayısıyla eşcinselliğe yönelik tutumları da olumsuz olmaktadır. Bu cinsel mitlerin yerlerine doğru olan bilgilerin konması gerekmektedir. Bu durumun gerçekleşmesi içinde ilk önce psikologların daha sonra da toplumun cinsel eğitim derslerinden geçmeleri gerekmektedir.

2.8. Psikologların Cinsel Mitleri ve Psikologların Kişilik Özellikleri

Gelişim süresi boyunca, her insan kendine özgü kişilik geliştirmektedir. Yaşam süresi boyunca devam eden bu süreçte, doğuştan itibaren getirmiş olduğumuz özelliklerimiz ile çevresel etmenler belirleyici bir özelliğe sahiptirler. Bu sebeple her kişinin gelişim özellikleri değişiklik gösterebilmektedir. Bireyler bedensel görüntüleri, bilişsel becerileri açısından birbirleri ile farklılık gösterdikleri gibi sergiledikleri davranış bakımından da birbirlerine benzememektedirler. İnsanlar belli arzuları, istekleri

kendilerine has duygularıyla bu arzu ve istekleri göstermede farklılık gösterebilmektedir. Bazı bireyler diğer bireylere güvenebilirken bazıları ise güvenmemektedir. Bazı insanlar sabırlıyken bazıları aceleci olabilmektedir. Kimileri girişken tutumlar sergilerken kimileri ise çekingen olabilmektedir. İnsanları birbirinden farklı kılan bu özelliklerin toplamı bireyde kişiliği meydana getirmektedir. Bu kişilik özellikleri kişilerin ne tarz davranışlar ve tutumlar sergilediklerini aynı zamanda durumları nasıl anladıkları ve algıladıkları ile de doğrudan alakalıdır.

Cinsellik ile alakalı konularda bilgisizlik ve eksik bilgi aktarımı, öğrenimi yanlış bilişsel süreçlerin oluşumuna sebep olur. Bu durum sonucunda ise aşırı endişe, gerçek dışı beklentiler ve başarısız olma korkusu gibi sebeplerle cinsel problemlerin meydana gelmesinde ve devamlılığının oluşmasına neden olur. Cinsellik ile ilgili eksik ve hatalı bilgilenmenin en sık karşılaşıldığı durum ise cinsel mitlerdir. Cinsellik ile alakalı yoğun olan tutumlar ve inançlar kültürler arasında değişiklikler ve farklılıklar gösterebilmektedir. Hatta bölgesel farklılıklarda oluşabilmektedir. Bununla beraber kişiden kişiye, yaşa göre, cinsiyete göre, eğitim seviyesine ve yetiştiği aile yapısına göre de farklılıklar gösterebilmektedir. Cinsel eğitimin bireyde az olması ya da hiç olmaması, cinsellik ile alakalı konularda çok muhafazakâr bir aile içerisinde büyüme cinsel mitlerin oluşmasında da önemli etkilere sahiptir. Bu cinsel mitlerin en önemli etmenleri arasında açık bir biçimde konuşamama ve bilgisizlik gösterilmektedir. Tahmin edilenlerin aksine cinsel mitler eğitim seviyesi yüksek olan meslek grupları arasında da rastlanmaktadır. Bu nedenle söz konusu bir eğitimden ilk önce psikologların daha sonra da toplumun geçmesi gerekmektedir.

Kişilik özelliklerinden ilki olan dışa dönüklük kavramı bireyin değişime açık olması, harekete geçme ile ilgili bir özelliktir. Bir psikologda olması gereken kişilik özelliklerinden ilkidir. Çünkü cinsel mitleri bulduran bir psikolog değişime açık olduğu için cinsel mitlerin yerine bilimsel olarak kanıtlanmış bilgileri koymak için harekete geçecektir. Aynı zamanda meslekleri için güçlü bir görev duygusu buldurlur. Kişisel başarıya oldukça önem verirler. Dış dünya ve toplumla oldukça uyum içerisindedir. Genellikle mantık hâkimdir.

Diğer bir kişilik özelliği ise yumuşak başlılıktır. Yumuşak başlılık başkalarının değerlerini veya kurallarına uyma derecesidir. Düşük puan olan kişiler için önemli olan iç sesleri dinlemektir. Yüksek yumuşak başlılık seviyesine sahip olan kişiler ise başka insanların söylediklerine ve istediklerine kolay bir biçimde boyun eğebilmektedirler. Örnek olarak yüksek yumuşak başlılık derecesine sahip olan bir psikolog, yetiştiği aile yapısı gereğince onların sahip olduğu cinsel mitlere kolaylıkla boyun eğip buna

inanmak durumunda kalmaktadır. Eğer yumuşak başlılığı düşük ise kendi iç sesini dinleyip bu cinsel mitlerinden kurtulmak isteyebilir.

Bir diğer kişilik özelliği özdenetimdir. Bireyin kendi kendisini denetleme, aşırılıktan uzak durma, kontrol altında tutma ve zararlı durumlardan kaçınmasıdır. Öz denetim kişilik özelliğine sahip ola bir psikolog mesleğine düşkün olmakla birlikte meslek ile ilgili görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmekte çaba sarf etmektedir. Cinsel mitleri kabul etmesi söz konusu değildir.

Dördüncü kişilik özelliği ise nörotizm yani duygusal dengedir. Nörotizm etmeni bireyin iç dengesini kurabilmesi anlamını taşımaktadır. Sakin, rahat, dengeli, tutarlı, kaygısız olmayı hedeflemektedir. Bireyin iç dengesini koruyabilmesi durumunda yaşamdan ve diğer her şeyden tatmin olabileceğini ifade etmektedir.

Son kişilik özelliği ise gelişime açıklıktır. Gelişime açık olmak demek bireylerin dünyaya nasıl baktıklarını, belli yargılara, inançlara takılıp takılmadıklarını, bireylerin kendini geliştirmeye ve yeniliklere ne derece açık olduğunu inceleyen bir özelliktir. Yaratıcı, araştırmaya hevesli, geleneksel olmayan, değişiklikleri seven, açık fikirli farklı düşünce yönelimlerini hedef almaktadır.

Birey gelişime açık olan bir kişilik özelliğine sahip psikolog ise kendini geliştirmek için ve yanlış inandıkları mitlerin yerine doğru bilgileri koymak için büyük çaba sarf edecektir. Bunun içinde başarılı bir psikoloğun kendi inançlarını keşfetmesi, sorgulaması, kalıp yargılarından ve ön yargılarından kurtulması büyük bir önem taşımaktadır. Eğer psikoloğun kişilik özellikleri arasında yeniliklere açık olma yok ise ya da düşük ise inandığı, doğru olarak gördüğü cinsel mitlerinden, ön yargılarından kurtulmak birey için oldukça zor olacaktır. Bunun sonucunda kendisinde bulunan cinsel mitlerle hastalarına yanlış bilgiler sunarak onlarında yaşamlarında cinsel yönden problemlerin ortaya çıkmasında rol oynayacaktır. Yalnızca hastalarının değil kendi cinsel hayatını da olumsuz yönde etkileyecek sorunlara sebep olabilmektedir.

2.9. Psikologların Kişilik Özellikleri ve Psikologların Eşcinselliğe Yönelik Tutumları

Ülkemizde cinsel eğitim tedavi ve araştırma derneği (CETAD), eşcinselliğin tedavi edilip edilmeyeceği ile alakalı olarak, eşcinselliğin bir bozukluk olarak kabul edilmediği için tedavisinin de olmadığı ifadesini belirtmiştir. Yapılan tedavi girişimleri için eşcinsel kişilerin cinsel eğilimlerinde farklılık sağlanmadığı gibi, tedavilerin uygulandığı bireyde fiziksel ve ruhsal hasara sebep olduğu saptanmıştır ifadelerini kullanmıştır. Geçmiş yıllarda eşcinsellik uzun bir süre hastalık ve anormal bir davranış

olarak nitelendirilmekteydi. Bu durum etkisini 1970 senesine kadar göstermiştir. 1973 senesinde ise Amerikan psikoloji derneği aracılığıyla bozukluk sınıflamasından çıkarılmıştır. O yıllardan itibaren eşcinselliğe yönelik tutumların ve davranışların olumlu yönde ilerlediği gözler önüne serilmiştir. Geçmiş dönemlerde eşcinselliğe yönelik bozukluk algısının yanında onarıcı ve yönelim değiştirici bilimsel olarak hiçbir doğruluğu olmayan terapiler de yapılmaktaydı. Bu terapilerle bireylerin normalleştiği ifade edilirdi. Geçmişten günümüze kadar eşcinselliğin hastalık algısı azalmasıyla birlikte uygulanan tedavi tekniklerinde de azalma olmuştur. Fakat halen daha bu görüşü barındıran bireylerde bulunmaktadır. Eşcinsel bireylere olumsuz tutumlar besleyen psikologların genellikle eğitim seviyeleri düşük, deneyimsiz ve bilgi düzeyleri az olan bireyler oldukları saptanmıştır. Bu yüzden eşcinselliğe yönelik verilen eğitimleri öncelikle psikologların alması gerekmektedir.

Bu duruları kişilik özellikleri ile ilişkilendirecek olursak. İlk olarak dışa dönüklük kişilik özelliği bulunmaktadır. Bu özelliğin değerlendirilmesi sonucunda yüksek puan alan kişiler sıcakkanlı, kişilerle bir arada olmayı seven, girişken ve sosyal kişilik özelliklerine sahip bireylerdir. Genellikle neşeli ve iyimser bir duygusal hal sergilemektedirler. Bu kişilik özelliklerine sahip olan bir psikolog eşcinselliğe yönelik olumlu bir tutum sergileyebilmektedir. Çünkü karşısına gelen eşcinsel bir hastaya sıcakkanlı biçimde yaklaştığı zaman eşcinsel bireyin kendisini rahatça açmasında kolaylık sağlamış olacaktır. Güven duygusunun kurulabilmesi için sıcakkanlı sevecen ve iyimser biçimde yaklaşmak bir psikolog için oldukça önemlidir.

İkinci kişilik özelliği ise yumuşak başlılıktır. Bu özelliklerin içinde doğru sözlülük, bireylerde güven duygusunu uyandırma ve alçak gönüllülük aynı zamanda dostça, ılımlı ve yakın davranan özelliklerini de bulundurmaktadır. Bir psikoloğun dostça, ılımlı ve sıcak kişilik özelliklerini barındırması eşcinselliğe yönelik olumlu tutum ve davranışlar sergilemesinde fayda sağlayacaktır. Bu sayede eşcinselliğe yönelik daha empatik bir tutum içerisinde olunması mümkün kılınacaktır.

Üçüncü kişilik özelliği ise öz denetimdir. Bu kişilik özelliğine göre kişide bulunan sorumluluk duygusu ve güvenilir olma, kurallara uyma gibi etmenler yer almaktadır. Bu özellikleri bulunan psikologlar eşcinselliğe yönelik tutumlarında, mesleğin vermiş olduğu yetkiyi ve ismi kötüye kullanmazlar. Ekonomik çıkarları için eşcinselliğe yönelik tedavi girişiminde bulunmazlar. Mesleki etik kurallarına aykırı uygulamalarda bulunma girişimi gerçekleştirmezler. Sorumluluk sahibi bireylerdir.

Dördüncü kişilik özelliği nörotizmdir. Bireyin duygusal yönden iç dengesini koruyabilmesi durumudur. Birey tutarlı olmayı dengelemektedir. Aynı zamanda

kaygısız ve sakin olmayı amaçlamaktadır. Bu sayede psikolog eşcinsel danışanı ile kolayca empati kurabilir karşılıklı güven ilişkisini oluşturabilmektedir. Eşcinselliğe yönelik tutumlarında dengeli olmayı hedeflemekte ve aynı zamanda kaba ve kırıcı olmaktan kaçınmayı amaçlayabilmektedir.

Diğer bir kişilik özelliği ise açık fikirliktir. Burada bireyin önyargılarına ve kalıp yargılarına ne derece takıldıklarını, kendilerini geliştirmeye ve yeniliklere ne derece açık oldukları değerlendirilmektedir. Açık fikirlilik kişilik özelliğine sahip olan bir psikolog eşcinselliğe yönelik tutumlarında olumsuz inançlara sahip olsa bile açık fikirliliği sayesinde bu inançlara ve değerlerine takılıp kalmamaktadır. Bu sayede de eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumları yerini olumlu tutum ve davranışlara bırakabilmektedir.

3. Konuyla İlgili Yapılan Araştırmalar

3.1. Cinsel Mitlerle İlgili Yapılan Araştırmalar

Şimşek,(2014), eğitim ve araştırma hastanesinde sağlık çalışanları üzerinde bir çalışma yapmıştır. Araştırma sağlık çalışanlarının cinsellikle alakalı yanlış inanışların, cinsel doyumlarına ne derece etki ettiğini incelemek için yapılmıştır. 671 sağlık çalışanı araştırmaya katılmıştır. 245 kişi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonucunda sağlık çalışanlarının cinsel mitlerinin cinsel doyumlarına olumsuz etki yaptığı saptanmıştır.

Şahbaz (2017), cinsel mitlerin, cinsel işlev bozukluğuna ve kaygı üzerindeki etkisi incelenmektedir. Araştırma 18 yaşını doldurmuş bireyler arasından rastgele seçilmiş 78 erkek ve 72 kadın bireyden olmak üzere toplamda 150 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Cinsel mitlerin cinsel işlev bozukluğu ve kaygı üzerindeki etkisi ile arasında pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın (2012), sağlık çalışanı olan evli kadınlarda cinsel mitlere inanma düzeyi ve bunun cinsel işlev bozuklukları ile arasındaki ilişki incelenmiştir. Üniversite hastanesinde çalışmakta olan 180 sağlık çalışanı olan evli kadınlar ile yapılmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılmış olan sağlık çalışanı evli kadınların cinsel yaşantılar ölçeği toplam değerleri ile cinsel mitler karşılaştırıldığında 17 cinsel mit ile cinsel yaşantılar ölçeği puanları arasından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmıştır.

Zorlu Kocagöz (2008), cinsel işlev bozukluğu tanısı alan bireylerde bozukluk tipi ve cinsel mitler arasındaki ilişkinin incelenmesi için çalışma yapmıştır. Çalışmaya 123 kadın ve 124 erkek olmak üzere toplamda 247 sağlıklı denek ve DSM-IV-TR'ye göre cinsel işlev bozukluğu almış 133kadın ve 132 erkek toplamda 265 hasta birey

alınmıştır. Sonuç olarak, cinsel mitlerin alt tip gözetmeksizin cinsel işlev bozukluğu ile ilişkili olduğu, yalnızca cinsel ağrı bozukluğu ile cinsel anatomi ile alakalı mit grubu arasında ilişki bulunduğu saptanmıştır.

Ejder Apay, Balcı Akpınar, Arslan (2013), araştırma öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Çalışma öğrencilerin cinsel mitlerini incelemek için yapılmıştır. Çalışmaya 397 kız öğrenci alınmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin yüksek düzeyde cinsel mitlere sahip oldukları saptanmıştır.

Torun, Özyayın,(2011), araştırma erkekler üzerinde yapılmıştır. Bu çalışma erkeklerin içindeki yaygın cinsel mitler ve alakalı etmenlerin kabul oranını belirlemek için yapılmıştır. 18 ve 67 yaş yaş arasında bulunan 167 erkek çalışmaya katılmıştır. Çalışmanın sonucu olarak erkeklerde cinsel mitlere yüksek biçimde inandığı saptanmıştır.

Güneş, Akçalı, Dede, Okan, Bulut, Demir, Atli, Sir, (2016), araştırma Dicle üniversitesi hastanesinde uygulanmıştır. Bu çalışmada prematür ejakülasyon (PE) olgularında cinsel mitlere inanma seviyesi incelenmiştir. 18-65 yaşları arasında olan DSM- V kriterlerine göre prematür ejakülasyon tanısı almış 100 hasta ve 70 sağlıklı birey gönüllü olarak çalışmaya katılmıştır. Çalışmanın sonucunda prematür ejakülasyon olan kişilerde cinsel mitlere inanma düzeyi sağlıklı kontrollerden yüksek bulunmuştur.

Kıray Vural, Bayık Temel, (2009), araştırma cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin ilişkisi incelenmektedir. 36 çift deney grubu ve 35 çift kontrol grubu araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Araştırma sonuçları arasında cinsel doyumun belirlenmesinde evliliğe yönelik tutumların, cinsel mitlerin varyansı arttırdığı saptanmıştır.

Kırlı, Kocagöz, Zorlu, Selçuk (2008), bu çalışma da cinsel işlev bozukluğu tanısı almış bozukluk tipi ve cinsel mitler arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmaya 123 kadın, 124 erkek toplamda 247 sağlıklı denek ve 133 kadın, 132 erkek toplamda 265 hasta birey alınmıştır. Araştırmanın sonucunda cinsel mitlerin alt tip gözetmeksizin cinsel işlev bozukluğu ile alakalı olduğu, yalnızca cinsel ağrı bozukluğu ve cinsel anatomi ile alakalı mit grubu arasında bir ilişkini olduğu saptanmıştır.

Aygin, Açıl, Yaman, Yılmaz (2017), araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Üniversitede öğrenim gören kadınların cinsel mitler ile ilgili görüşleri incelenmektedir. Araştırmanın örneklemi rastgele seçilen 157 kadın öğrenci grubu

oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda kadın öğrencilerin yarısının cinsel mitleri onaylama oranlarının yüksek olarak saptanmıştır.

Özkardeş, Özdemir, İncesu, Şimşek, araştırma hemşireler üzerinde yapılmıştır. Acıbadem sağlık grubunda çalışmakta olan 118 hemşire gönüllü olarak çalışmaya katılmıştır. Çalışmada hemşirelerin cinsel mit yaygınlığı, eğitim ve medeni durumla ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsel mit skalasına göre bütün grupta cinsel mitlere inanma seviyesinin “kısmen yanlış” anlamını taşıdığı bir toplam puan ortalamasına denk düştüğü bulunmuştur.

Özsoy, Bulut, (2017), araştırma hemşirelik öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitlere inanma durumuna cinsel sağlık bilgisi dersinin ne derece etkili olduğunu bulmak için yapılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu cinsel sağlık dersi alan 118 hemşirelik öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin arasında cinsel mitlere inanma yaygın biçimde görülmüştür. Cinsel sağlık bilgisi dersi gören öğrencilerin cinsel mitleri azalmaktadır.

Uyar, (2015), Çalışma Dicle üniversitesi tıp fakültesinde, kadın hastalıkları ve doğum bölümünde uygulanmaktadır. Çalışmada İnfertilite, tedavisi gören kadınlarda cinsel mitlere inanma düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya 100 primer interfil kadın hasta ve 78 sağlıklı kadın katılmıştır. Araştırmanın sonucunda interfil kadınlarda cinsel mitlere inanma seviyesinin yüksek olduğu ve bu yüksekliğin eğitim düzeyinin düşük olması ile alakalı olduğu saptanmıştır.

Ziya, (2015), araştırma üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsel mit inançları, cinsel bilgi düzeyleri ve cinsel tutumları arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmanın örneklemini 99 kız, 115 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin cinsel bilgi seviyelerinin artması, cinsel mitleri azaltmadığını göstermektedir.

Baykara Yılma, (2019), araştırma İstanbul ilinde gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmada cinsel mitler ile cinsel işlev bozukluklarının yaşam doyumunu yordama düzeyi incelenmektedir. Araştırmanın örneklemi 425 bireyden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda cinsel doyum ve yaşam doyumu toplam puanlarının belirleyici biçimde cinsel mit değişkeninin yordayıcılığının az olduğu saptanmıştır.

Karabulutlu, Yılmaz, (2018), araştırma üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre cinsel mitleri incelenmektedir. Araştırmanın örneklemini 72 hemşirelik öğrencisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda öğrencilerin yüksek düzeyde cinsel mitlere sahip oldukları saptanmıştır.

Diker, (2017), araştırma kadınlar üzerinde uygulanmaktadır. Bu çalışmada kadınların cinsel mitlere inanma ve cinsel bilgi seviyeleri ile benlik saygısının cinsel işlev bozukluğu arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırma örneğini 492 yetişkin kadın oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda kadın cinsel işlev bozuklukları ile yetişkin kadınların benlik saygısı, cinsel mitlere inanma ve cinsel bilgi seviyeleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Cinsel işlev bozuklukları arttıkça benlik saygısı azalmakta ve cinsel mitlere inanma arttıkça cinsel işlev bozukluğunun da arttığı bulunmuştur.

Kilci, Özsoy, (2019), araştırma evlilik hazırlığı yapan bireyler üzerinde uygulanmaktadır. Araştırma evreni İzmir fuar evlendirme dairesine başvuran bireyler arasından seçilmiştir. 319 kişiden oluşan bir örneklem grubudur. Araştırmada evlilik hazırlığı yapan çiftlerin cinsel mitlere inanma düzeyleri incelenmektedir. Araştırma sonucunda bireylerin cinsel mitlere inanma düzeyleri yüksek olarak saptanmıştır.

Tandoğan, Kaydırak, Oskay, (2018), araştırma erkekler üzerinde uygulanmaktadır. Erkeklerin gebelik süreciyle alakalı cinsel mitleri incelenmektedir. Araştırma örneğini 134 erkek birey oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda erkek bireylerin gebelik döneminde cinsel mitlere inanma düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Cirban, (2019), araştırma kadınlar üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmada postmenopozal dönemdeki kadınlarda cinsel mitlere inana durumunun, menopoz tutum ve semptomları ile arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma evreni Zonguldak'tır. Araştırma örneğini ise 40-64 yaşları arasında bulunan 4361 kadından oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda kadınların cinsel mitlere inanma seviyesinin orta seviyeden fazla olduğunu, cinsel mitlere inanma durumunun menopoz tutumlarını etkilemediğini fakat menopoz semptomlarını ve şiddetini etkilemekte olduğu saptanmıştır.

3.2. Eşcinselliğe Yönelik Tutumlarla İlgili Yapılan Araştırmalar

Duyan, Tuncay, Sevin, Erbay, (2011), bu çalışma sosyal hizmet öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırma sosyal hizmet öğrencilerinin eşcinselliğe yönelik tutumlarındaki değişiminin sunulan atölye eğitimi ile arasındaki ilişki incelenmektedir. 45 öğrenciye eğitim verilmiştir. Çalışmanın sonucunda verilen eğitim sonrasında

öğrencilerin eşcinselliğe yönelik algı ve tutumlarında büyük düzeyde olumlu biçimde değiştiği saptanmıştır.

Saraç, (2013), bu çalışma kadın ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin eşcinselliğe yönelik tutumlarını, eşcinselliğe yönelik bilgilerini belirlemek ve dindarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini kapsamaktadır. Araştırmaya 78 kadın ve 91 erkek toplamda 169 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda eşcinselliğe yönelik bilgi seviyeleri, eşcinselliğe yönelik tutumları ile dindarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Şah (2012), çalışma üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin eşcinselliğe yönelik tanımlamalarının homofobik seviyesi ve tanışıklık düzeyi ile arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Çalışmaya 325 kişi katılmıştır. Yaşları 17 ile 35 arasında olan 140 erkek ve 185 kadın bireyden oluşmaktadır. İstanbul ve Ankara'daki üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda katılımcıların yaptığı tanımlarda homofobik ve tanışıklık düzeylerinden etkilendikleri, yüksek homofobi ve düşük tanışıklık düzeylerinin daha olumsuz tutum ve tanımlamalarla alakalı olduğu saptanmıştır.

Borlu, (2018), araştırmada katılımcıların eşcinselliğe karşı olan bilgi düzeylerinin, dindarlık seviyelerinin ve yenilikçilere açık olma durumunun değerlendirilip bu değişkenlerin eşcinselliğe yönelik tutumlar arasındaki ilişki ve değişkenlerin kendileri arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre katılımcıların eşcinsellere yönelik bilgi seviyesinin artması le eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlarında azalma meydana geldiği bulunmuştur. Dindarlık seviyesinin artması ile eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlarda artış olduğu saptanmıştır.

Kara, (2018), araştırma sosyal hizmet öğrencileri üzerinde yapılmaktadır. Bu çalışmada sosyal hizmet öğrencilerinin homofobik tutumlarının saptanması için gerçekleştirilmiştir. Ankara üniversitesi ve Hacettepe üniversitesinde öğrenim gören 97 öğrenci üzerinde uygulanmaktadır. Araştırmanın sonucunda sosyal hizmet öğrencilerinin, cinsiyet, eşcinsel arkadaşına veya tanıdığına sahip olma gibi etmenler ışığında eşcinselliğe yönelik tutumlarının farklı olabileceği kanısına varılmıştır.

Tuna, (2019), araştırma Türkiye'deki ruh sağlığı alanında çalışan bireyler üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmada Türkiye'de hizmet vermekte olan psikologların gey ve lezbiyenlere yönelik tutumlarını ve bu tutumları yordayan değişkenleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmanın sonucuna göre katılımcıların eşcinselliğe yönelik tutumlarında daha çok olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır.

Akdaş, (2008), bu araştırmada eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlar, meslek grupları ile arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini yaş ortalaması 26 olan 329 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre eşcinselliğe yönelik en çok olumsuz tutuma sahip olan meslekler il başta polisler, daha sonra hekimler şeklinde saptanmıştır.

olak, (2009), bu araştırmada eşcinselliğe yönelik nefret suları ve toplumun bu suçlar kapsamında mağdura yönelik tutumları incelenmektedir. Araştırmanın örneklemini 337 kadın, 263 erkek toplamda 600 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda eşcinselliğe yönelik önyargının fala olduğu katılımcıların eşcinsel mağdura yönelik daha fazla olumsuz tutum gösterdikleri saptanmıştır.

Balcı, Durmuş, Timur, (2019), araştırma Erciyes niversitesindeki tıp fakültesi öğrencileri üzerinde uygulanmaktadır. Erciyes Üniversitesin ğrenim gören tıp ğrencilerinin eşcinselliğe yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi için bu çalışma yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarında göre erkeklerde anne ve baba eğitiminin düzeyinin düşük olanlarda homofobi puanları daha yüksek olarak bulunmuştur.

Kalaycı, (2018), araştırma sosyal hizmet öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu alışma sosyal hizmet ğrencilerinin sosyal adalet savunuculuğu yetkinlikleri ile bireylerin eşcinselliğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılmıştır. Çalışmanın evreni Ankara'dır. Araştırmanın sonucuna göre sosyal adalet savunuculuğu yetkinliği ile eşcinselliğe yönelik tutumlar alanında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Soner, Altay, (2016), bu araştırma hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Bu alışmada Ondokuz Mayıs niversitesi sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümü son sınıf ğrencilerinin eşcinselliğe yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmaya 102 hemşirelik son sınıf ğrencisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda hemşirelik son sınıf ğrencilerinin eşcinselliğe yönelik bilgi düzeylerinin yeterli seviyede olmadı ve yanlış bilgilere sahip olduğu saptanmıştır.

Karakaş, Orta, (2018), bu çalışmada işverenin işe alma niyetinde eşcinselliğe yönelik tutumu ile adayın cinsel eğilimi arasındaki ilişkisi incelenmektedir. Araştırmanın sonucunda ise eşcinselliğe yönelik olumsuz tutumlar arttıkça özgeçmişi eşcinsel olan adayları işe alma niyetleri o denli azalığı bulunmuştur.

Akhan, (2011), bu araştırmada sağlık alanında çalışmakta olan bireylerin eşcinselliğe y6nelik tutumları incelenmiştir. Çalışma Zonguldak'ta 294 sağlık çalışanı 6zerinde uygulanmıştır. Araştırma sonucunda eşcinselliğin hastalık olduğunu d6ř6nen sağlık çalışanlarının ailelerinde eşcinsel bir birey olmadığı saptanmıştır.

S6đ6t, (2019), araştırmanın evreni Trabzon ilidir. Bu alışma Trabzon ilinde eşcinselliğe y6nelik tutum ve bakış açıları farklılıklarını incelemek için yapılmıştır. Araştırmanın 6rneklemi Trabzon ilinde bulunan 110 kadın, 90 erkek toplamda 200 kişiden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda Trabzon halkının eşcinselliğe y6nelik b6y6k bir 6n yargı içinde olduğu tespit edilmiştir.

Mete, 6zerdoğan, (2018), araştırma belik b6l6m6 okuyan 6đrencilere 6zerinden yapılmıştır. Çalışmada ebeklik b6l6m6 okuyan 6đrencilerin eşcinselliğe y6nelik tutumları ve bilgileri incelenmektedir. Araştırmanın evreni Eskişehir, Osmangazi 6niversitesidir. Araştırmanın 6rneklemi 298 6đrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına g6re 6đrencilerin yarısından fazlasının eşcinsellikteki gey ve lezbiyen kelimelerinin tanımlarını bildiklerini ve aynı zamanda 6đrencilerin çoğunun cinsel y6nelimin bir tercih olduğunu ve terapi ve tedaviler aracılığıyla değişebileceği d6ř6ncesinde oldukları saptanmıştır. Aynı zamanda 6đrencilerin t6m6 eşcinselliğe y6nelik bir 6nyargı içerisinde olduğu da bulunmuştur.

3.3. Kişilik 6zellikleriyle İlgili Yapılan Araştırmalar

İlhan, Yam, (2016), bu çalışmada psikolojik danışmanların kişilik 6zelliklerinin, kaygı seviyelerinin ve geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliğine y6nelik algı seviyelerinin psikolojik danışma 6z yeterliği arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın 6rneklemi 167 erkek, 82 kadın olmak 6zere toplamda 249 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucuna g6re psikolojik danışmanların kişilik 6zellikleri, s6rekli kaygı seviyeleri, geçmiş eğitim yaşantılarının yeterliğine y6nelik algı seviyeleri psikolojik danışma 6z yeterliği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Doğan, (2013), bu araştırmada kişilik 6zellikleri ile 6znel iyi oluş arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmanın 6rneklemini 98 kadın, 136 erkek toplamda 234 kişi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun yaşları 18-61 Aralığında olmaktadır. Araştırma sonucuna g6re dışad6n6kl6k, sorumluluk, yumuşak başlılık ve deneyime açıklık kişilik 6zellikleri ile 6znel iyi oluş arasında olumlu y6nde anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Polat, (2009), araştırma Kocaeli 6niversitesinde gerçekleştirilmiştir. Bu alışma 6đretmen adaylarının çok k6lt6rl6 eğitime y6nelik kişilik 6zelliklerine ne derece sahip

olduklarını incelemek için yapılmıştır. Araştırma üniversitede öğrenim gören öğrencilerin katılımcılığından oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının çok kültürlü eğitim için kişilik özellikleri yeterli düzeyde saptanmış ancak duygusal denge kişilik özelliğinde yetersiz kaldıkları saptanmıştır.

Aktaş, (1992), bu çalışmada kamu kuruluşunda üst düzeyde çalışan yöneticilerin iş stresi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna kişilik özellikleri ile stres seviyesi arasında istatistiksel yönden anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Korkmaz, (2006), bu çalışmada kişiliğin temel nitelikleri ile eğitim kurumlarında gösterilen liderlik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın evreni Ankara'da bulunan 35 lise ve 62 ilkokul yöneticisi ile bu okullarda görev yapmakta olan 375 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucundan yenilikçi ve güdüleyici grupta bulunan okul yöneticileri gelenekçi ve yönetici grubunda yer alan okul yöneticilerine kıyasla daha çok liderlik özellikleri gösterdiği saptanmıştır.

Eryılmaz, Ercan, (2011), bu çalışmada öznel iyi oluşun yaş grupları, cinsiyet ve kişilik özellikleri bakımından incelenmiştir. Araştırma örneklemini 372 kadın ve 327 erkek toplamda 699 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda ise 14-17 yaş grubunda bulunan bireylerin öznel iyi oluşlarını, dışadönüklük, sorumluluk ve duygusal dengesizlik kişilik özelliklerinin anlamlı ilişkisi olduğunu açıklamıştır. 19-25 yaş grubundaki kişilerin öznel iyi oluşlarını dışa dönüklük, sorumluluk, yumuşak başlılık ve duygusal dengesizlik; 26-45 yaş grubundaki kişilerin öznel iyi oluşlarını ise sorumluluk ve duygusal dengesizlik kişilik özellikleri arasındaki ilişki anlamlı bir biçimde saptanmıştır.

Dündar, (2016), araştırma üniversite öğrencileri üzerinde yapılmaktadır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerine göre problem çözme yeteneklerinin cinsiyet, sınıf kişilik gibi değişkenler arasındaki ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre erkek ve kız öğrencilerin problem çözme becerilerinde farklılık saptanmamıştır. Öğrencilerin kişilikleri ile problem çözme yetenekleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Çalışkur, (2008), araştırma üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşam değerleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucu olarak üniversite öğrencilerinin yaşam değerleri başarı isteği, eşitlik, iç huzur, saygı, özgürlük, rahat yaşam koşulları, hırs, sorumluluk sahibi olma, temizlik, neşeli olma gibi değerlerin kişilik özellikleri arasında

anlamli bir iliŖki olduğu yalnızca gerçek dostluk ile kiŖilik özellikleri arasında anlamli bir iliŖkinin bulunmadığı saptanmıŖtır.

Sarıcaoğlu, (2011), bu araŖtırma niversite öğrencileri üzerinde yapılmıŖtır. alıŖmada niversite Ğrencilerinin psikolojik açıdan iyi olma, kiŖilik özellikleri ve öz anlayıŖ düzeyleri arasındaki iliŖki incelenmiŖtir. AraŖtırmanın evreni Selçuk Üniversitesi, Cumhuriyet niversitesi ve Ahi Evran niversitesinde farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan öğrencilerden oluŖmaktadır. Selçuk niversitesinden 232, Cumhuriyet niversitesinden 195, Ahi Evran niversitesinden 209 Ğrenci toplamda 636 Ğrenci katılım gstermiŖtir. AraŖtırmanın sonucunda psikolojik olarak iyi olmanın öz anlayıŖ ile olumlu bir iliŖki olduğu saptanmıŖtır. Psikolojik iyi olma ile kiŖilik özellikleri arasında anlamli iliŖki saptanmıŖ yalnızca özerklik ile yumuŖak baŖlılık arasında iliŖki bulunamamıŖtır.

KuŖluyan, Eren, (2011), bu araŖtırmada bireylerin kiŖilik özelliklerinin hizmet verme yatkınlığının tanımını, ölçümünü, iŖ görenler ve iŖletmeler açısından arasındaki iliŖki incelenmiŖtir. Bu araŖtırma sonucunda bireysel olarak hizmet verme yatkınlığı, doĐuŖtan getirilen kiŖilik özellikleri ile Ğrene tecrübesinin etkileŖimi ve birleŖimi sonucunda meydana geldiği saptanmıŖtır. Bunun yanında tüketicilerin ihtiyaçlarını karŖılamaya ve iyi hizmet vermeye istekli ve becerili olma, tüketicilerle etkili iletiŖim kurabilme gibi kiŖilik özellikleri, tutumları da içinde bulundurduğu grlmŖtir.

Eryılmaz, ĐlmŖ, (2010), bu alıŖmada kiŖilik özellikleri ile ergenlerde iyi oluŖ ile arasındaki iliŖki incelenmiŖtir. alıŖmanın örneklemini 270 kız ve 271 erkek toplamda 541 ergen katılmıŖtır. AraŖtırmanın sonucunda dıŖa dönüklük, duygusal dengesizlik ve sorumluluk kiŖilik özelliğinin ergenlerde öznel iyi oluŖunu etkileyen önemli kiŖilik özelliği olduğu saptanmıŖtır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, “ilişkisel tarama modeline” uygun biçimde şekillendirilmiştir. İki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve bu değişimin derecesini belirlemesini hedefleyen araştırmaların tümü “ilişkisel tarama modeli” olarak tanımlanmaktadır.

4.2. Araştırmanın Örneklemi

Bu araştırmanın örneklem grubu İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Haliç Üniversitesi, İstanbul Acıbadem Üniversitesi ve İstanbul Bahçeşehir Üniversitesinde yüksek lisans öğrenimi görmekte olan 22 yaş ve üzeri 300 psikolog ile gerçekleştirilecektir.

4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılacaktır. Veriler 4 ayrı form ile alınmıştır. Öncelikle katılımcıların kendilerine uygulanacak formlarla ilgili bilgi sahibi olmaları için “Aydınlatılmış Onam Formu” verilir. Ardından katılımcıların demografik bilgilerinin bulunduğu “Sosyo-demografik Bilgi Formu”, bireylerin kişiliklerini ölçen “Beş Faktör Kişilik Envanteri”, cinsel mitleri saptayan “Cinsel Mitler Ölçeği”, eşcinselliğe yönelik tutumları ölçen “Eşcinsellik Tutum Ölçeği” kullanılacaktır.

4.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Katılımcının kendisi ve ailesiyle ilgili kişisel bilgiler bulunduran bir formdur. Bu formda bireyin cinsiyeti, yaşı, eğitimi, ebeveyn özellikleri gibi sorular bulunmaktadır.

4.3.2. Beş Faktör Kişilik Ölçeği

Kişilik özelliklerini değerlendirebilmek amacıyla Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilmiştir. Beş Faktörlü Kişilik Ölçeği, 5’li Likert tip (1-Hiç Katılmıyorum, 5-Tamamen Katılıyorum), 44 maddeden oluşan bir değerlendirme aracıdır. Bireyler bu ifadeleri kendilerine uygunluk derecesini belirlemek amacıyla 1’den 5’e kadar puanlayarak doldurmaktadır. Ölçeğin Türkçe ’ye uyarlanması Sümer ve Sümer (2005)

tarafından yapılmıştır. Alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları 0,64 ile 0,77 arasında değişen değerlerde rapor edilmiştir¹⁰⁰.

4.3.3. Cinsel Mitler Ölçeği

Zehra Gölbaşı tarafından cinsel mitleri değerlendirebilmek amacıyla geliştirilmiştir. 5'li Likert tip (tamamen katılıyorum (5 puan) , biraz katılıyorum (4 puan) , kararsızım (3 puan), katılmıyorum (2 puan), tamamen katılmıyorum (1 puan)) , 28 maddeden oluşmaktadır. Bireyler bu ifadeleri kendilerine uygunluk derecesini belirlemek amacıyla 1'den 5'e kadar puanlayarak doldurmaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği Türkiye'de yapılmıştır. Cronbach Alfa katsayısı 0.91 ve test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.814 olarak bulunmuştur¹⁰¹.

4.3.4. Eşcinsellik Tutum Ölçeği

Sultan Doğan, Mehmet Doğan, Emrem Beştepe ve Engin Eker tarafından eşcinsellere yönelik bilgi ve tutumu değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. 56 sorudan oluşan bu ölçeğin yanıt seçenekleri “*kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum ve tamamen katılıyorum*” şeklinde düzenlenmiştir. Bireyler bu ifadeleri kendilerine uygunluk derecesini belirlemek amacıyla 1'den 5'e kadar puanlayarak doldurmaktadır. Ölçeğin bazı (2, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 37, 39, 41, 43, 45, 47, 49, 52, 56) sorularında ters puanlama yapılacaktır. Düşük puan olumlu tutumu göstermektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği sakallı tarafından yapılmıştır. Cronbach alfa değeri 0.952 bulunmuş ve kendi içinde tutarlı olduğu saptanmıştır. Alfa değerinin 0.954 olduğu belirlenmiştir¹⁰².

4.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen verilerin analizi yapılırken, veriler bilgisayara sayısal ifade olarak girilmiş ve aynı zamanda bu veriler sosyal bilimler için İstatistik Paket Programı (Statistical Program for Social Sciences-SPSS 25.0) kullanılarak istatistiksel analizleri gerçekleştirilmiştir.

¹⁰⁰ Tayfun Doğan, “Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 2013, Cilt:14(1), s.59.

¹⁰¹ Zehra Gölbaşı vd., “Sexual Myths Scale (SMS): Development, Validity and Reliability in Turkey”, 2016, s.1.

¹⁰² Sultan Doğan vd., “Eşcinsellik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması: Bir Ön Çalışma”, *Anatolian Journal of Psychiatry*, 2008, Cilt:9, s.84-90.

Analizlere başlamadan önce veriler normal dağılım yönünden incelenmiştir. Araştırma değişkenlerinin örneklem grubunda normallik dağılımının analizi için yapılan Basıklık-Çarpıklık değerleri kontrolünde tüm ölçeklerin normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bütün ölçekler ve alt ölçeklerde değerler -2, +2 arasında olduğundan kaynaklı normal dağılımı göstermektedir (George & Mallery, 2010). Uygulanan veri analizinde %95 güvenilirlik seviyesi esas alınmıştır. Ölçekler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiştir. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkene etkisini görmek Çoklu Doğrusal Regresyon kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için $p < 0,05$ olarak alındı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formundan elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 6. Örneklem Grubunun Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

		f	%
Cinsiyet	Kız	142	47,3
	Erkek	158	52,7
	Toplam	300	100,0
Yaş	22-25	229	76,3
	25 ve üstü	71	23,7
	Toplam	300	100,0
Eğitim Durumu	Yüksek Lisans	300	100,0
	Toplam	300	100,0
Çalışma Durumu	Evet	224	74,7
	Hayır	76	25,3
	Toplam	300	100,0
Ailenizin Gelir Düzeyi	1.500 ve Altı	22	7,3
	1.500-3.000	110	36,7
	3.000-4.500	132	44,0
	4.500 ve Üstü	36	12,0
	Toplam	300	100,0
Anne-Baba Medeni Durum	Birlikte	276	92,0
	Ayrı	24	8,0
	Toplam	300	100,0
Birlikte Yaşadığınız Kişiler	Yalnız	58	19,3
	Arkadaş	98	32,7
	Çekirdek Aile	47	15,7
	Geniş Aile	14	4,7
	Toplam	217	72,3

Kayıp		83	27,7
Toplam		300	100,0
Sağlık Güvence	Evet	106	35,3
	Hayır	10	3,3
	Toplam	116	38,7
Kayıp		184	61,3
Toplam		300	100,0
Kronik Tıbbi Hastalık	Evet	13	4,3
	Hayır	195	65,0
	Toplam	208	69,3
Kayıp		92	30,7
Toplam		300	100,0
Son Üç Ay Sağlık Durumu	Ne iyi ne kötü	28	9,3
	Oldukça iyi	18	6,0
	Çok iyi	16	5,3
	Toplam	62	20,7
Kayıp		238	79,3
Toplam		300	100,0

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunun %47.3'ü kız, %52.7'si erkek, %76,3'ü 22-25 yaş arası, %23,7'si 25 ve üstü yaşında, Eğitim Durumu %100,0'ı yüksek lisans/doktora mezunu, Çalışma Durumu %74.7'si çalışıyor, %25.3'ü çalışmıyor, Ailelerin Gelir Düzeyi %7.3'ü 1500tl ve Altı, %36.7'si 1500tl-3000tl arası, %44'ü 3000tl – 4500tl arası, %12'si 4500tl ve üstü, %92'sinin anne babası birlikte yaşıyor, %8'inin anne babası ayrı yaşıyor, %19.3'ü yalnız yaşıyor, %32.7'si arkadaşıyla yaşıyor, %15.7'si çekirdek aile yaşıyor, %4.7'si geniş aile yaşıyor, %35.3'ünün sağlık güvencesi var, %3.3'ünün sağlık güvencesi yok, %4.3'ünün kronik tıbbi bir hastalığı var, %65'inin kronik tıbbi bir hastalığı yok, Son Üç Ay Sağlık durumu %9.3'ünün ne iyi ne kötü, %6'sının oldukça iyi, %5.3'ünün çok iyi.

Tablo 7. Cinsel Mitler Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri

	N	$\bar{X}$	Ss.
Cinsel Mitler Ölçeği	300	54,40	18,45
Cinsel Yönelim	300	14,29	5,97
Toplumsal Cinsiyet	300	10,33	6,21
Cinsel Davranış	300	5,15	2,74
Masturbasyon	300	3,78	2,49

Cinsel Şiddet	300	6,81	3,98
Cinsel İlişki	300	3,86	1,99
Cinsel Memnuniyet	300	3,32	2,08
Yaş ve Cinsellik	300	6,84	4,58

Tabloda görüldüğü üzere, Cinsel Mitler Ölçeği ortalaması 53,94 (ss=18,58), Cinsel Yönelim Alt Boyutu ortalaması 14,29 (ss=5,97), Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu ortalaması 10,33 (ss=6,21), Cinsel Davranış Alt Boyutu ortalaması 5,15 (ss=2,74), Masturbasyon Alt Boyut ortalaması 3,78 (ss=2,49), Cinsel Şiddet Alt Boyut ortalaması 7,02 (ss=4,84), Cinsel İlişki Alt Boyutu ortalaması 3,21 (ss=2,62), Cinsel Memnuniyet Alt Boyutu ortalaması 3,32 (ss=2,08), Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu ortalaması 6,84 (ss=4,58) dir.

Tablo 8. 5 Faktör Kişilik Ölçeği ve Alt Boyutlarının Betimsel İstatistikleri

	N	$\bar{X}$	Ss.
Dışa Dönüklük	300	2,80	0,85
Uyumluluk	300	3,31	0,67
Sorumluluk	300	3,32	0,96
Duygusal İstikrarsızlık	300	2,70	0,68
Deneyime Açıklık	300	3,27	0,73

Tabloda görüldüğü üzere Dışa Dönüklük Ölçeği ortalaması 2,80 (ss=0,85), Uyumluluk Alt Boyutu ortalaması 3,31 (ss=0,67), Sorumluluk Alt Boyutu ortalaması 3,32 (ss=0,96), Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu ortalaması 2,70 (ss=0,68), Deneyime Açıklık Alt Boyutu ortalaması 3,27 (ss=0,73) dir.

Tablo 9. Eşcinselliğe Tutum Ölçeği Betimsel İstatistikleri

	N	$\bar{X}$	Ss.
Eşcinsellik Tutum Ölçeği	300	102,72	28,82

Tabloda görüldüğü üzere Eşcinsellik Tutum Ölçeği ortalaması 102,72 (ss=28,82) dir.

Tablo 10. Örneklemin 5 Faktör Kişilik Ölçeği Alt Boyutları ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Eşcinsellik Tutum Ölçeği
Dışa Dönüklük	r	-,392**
	p	0,000
	N	300
Uyumluluk	r	-,520**
	p	0,000
	N	300

Sorumluluk	r	-,447**
	p	0,000
	N	300
Duygusal İstikrarsızlık	r	,287**
	p	0,000
	N	300
Deneyime Açıklık	r	-,309**
	p	0,000
	N	300

Tabloda görüldüğü üzere Eşcinsellik Tutum Ölçeği ile **5 Faktör Kişilik Ölçeği ve Alt Boyutu** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Dışa Dönüklük Alt Boyutu toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.392$, $p<.01$).

Uyumluluk Alt Boyutu toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında yüksek düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.520$, $p<.01$).

Sorumluluk Alt Boyutu toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.447$, $p<.01$).

Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.287$, $p<.01$).

Deneyime Açıklık Alt Boyutu toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.309$, $p<.01$).

Tablo 11. Örneklemenin Cinsel Mitler Ölçeği Ve Alt Boyutları ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Eşcinsellik Tutum Ölçeği	
Cinsel Mitler Ölçeği	r	,579**
	p	0,000
	N	300
Cinsel Yönelim	r	,508**
	p	0,000
	N	300
Toplumsal Cinsiyet	r	,444**
	p	0,000
	N	300
Cinsel Davranış	r	,189**
	p	0,001
	N	300
Masturbasyon	r	,275**
	p	0,000
	N	300
Cinsel Şiddet	r	,458**

	p	0,000
	N	300
Cinsel İlişki	r	,328**
	p	0,000
	N	300
Cinsel Memnuniyet	r	,260**
	p	0,000
	N	300
Yaş ve Cinsellik	r	,151**
	p	0,009
	N	300

Tabloda görüldüğü üzere Eşcinsellik Tutum Ölçeği ile Cinsel Mitler Ölçeği **ve Alt Boyutu** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Eşcinsellik Tutum Ölçeği puanı arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.579$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Cinsel Yönelim Alt Boyutu puanı arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.508$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.444$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Cinsel Davranış Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.189$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Masturbasyon Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.275$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Cinsel Şiddet Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.458$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Cinsel İlişki Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.328$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Cinsel Memnuniyet Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.260$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.151$, $p<.01$).

Tablo 12. Örneklemenin Cinsel Mitler Ölçeği Ve Alt Boyutları ile 5 Faktör Kişilik Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Dışa Dönüklük	Uyumluluk	Sorumluluk	Duygusal İstikrarsızlık	Deneyime Açıklık
Cinsel Mitler Ölçeği	r	-,305**	-,369**	-,269**	,248**	-,383**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	300	300	300	300	300
Cinsel Yönelim	r	-,343**	-,370**	-,427**	,120*	-,213**
	p	0,000	0,000	0,000	0,038	0,000
	N	300	300	300	300	300
Toplumsal Cinsiyet	r	-,241**	-,353**	-,292**	,138*	-,313**
	p	0,000	0,000	0,000	0,017	0,000
	N	300	300	300	300	300
Cinsel Davranış	r	-0,047	-0,051	0,026	,200**	-,243**
	p	0,418	0,379	0,650	0,000	0,000
	N	300	300	300	300	300
Masturbasyon	r	0,010	0,093	,185**	,312**	-0,074
	p	0,861	0,109	0,001	0,000	0,200
	N	300	300	300	300	300
Cinsel Şiddet	r	-,132*	-,188**	-0,057	,247**	-,234**
	p	0,022	0,001	0,323	0,000	0,000
	N	300	300	300	300	300
Cinsel İlişki	r	-,147*	-,161**	-0,007	0,082	-,156**
	p	0,011	0,005	0,908	0,155	0,007
	N	300	300	300	300	300
Cinsel Memnuniyet	r	-0,106	-0,074	0,022	,142*	-,135*
	p	0,066	0,200	0,707	0,014	0,019
	N	300	300	300	300	300
Yaş ve Cinsellik	r	-,204**	-,279**	-,203**	0,051	-,325**
	p	0,000	0,000	0,000	0,379	0,000
	N	300	300	300	300	300

Tabloda görüldüğü üzere **5 Faktör Kişilik Ölçeği ve Alt Boyutlarının** ile Cinsel Mitler Ölçeği ve **Alt Boyutu** arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda;

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.305$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.369$, $p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Sorumluluk Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.269, p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.248, p<.01$).

Cinsel Mitler Ölçeği toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.383, p<.01$).

Cinsel Yönelim Alt Boyutu toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.343, p<.01$).

Cinsel Yönelim Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.370, p<.01$).

Cinsel Yönelim Alt Boyutu toplam puanı ile Sorumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.427, p<.01$).

Cinsel Yönelim Alt Boyutu toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.120, p<.01$).

Cinsel Yönelim Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.213, p<.01$).

Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.241, p<.01$).

Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.353, p<.01$).

Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu toplam puanı ile Sorumluluk Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.292, p<.01$).

Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.138, p<.01$).

Toplumsal Cinsiyet Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.313, p<.01$).

Cinsel Davranış Alt Boyutu toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.200, p<.01$).

Cinsel Davranış Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.243, p<.01$).

Masturbasyon Alt Boyutu toplam puanı ile Sorumluluk Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.185, p<.01$).

Masturbasyon Alt Boyutu toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.312, p<.01$).

Cinsel Şiddet Alt Boyutu toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.132, p<.01$).

Cinsel Şiddet Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.188, p<.01$).

Cinsel Şiddet Alt Boyutu toplam puanı ile Duygusal İstikrarsızlık Alt Boyutu puanı arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=.247, p<.01$).

Cinsel Şiddet Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.234, p<.01$).

Cinsel İlişki Alt Boyutu toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.147, p<.01$).

Cinsel İlişki Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.161, p<.01$).

Cinsel İlişki Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.156, p<.01$).

Cinsel Memnuniyet Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.142, p<.01$).

Cinsel Memnuniyet Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.135, p<.01$).

Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu toplam puanı ile Dışa Dönüklük Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.204, p<.01$).

Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu toplam puanı ile Uyumluluk Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.279, p<.01$).

Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu toplam puanı ile Sorumluluk Alt Boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.203, p<.01$).

Yaş ve Cinsellik Alt Boyutu toplam puanı ile Deneyime Açıklık Alt Boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=-.325, p<.01$).

Tablo 13. Cinsel Mitlerin Eşcinselliğe Tutuma Etkisini Ölçmek İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi

	Standart		Beta	t	p	R	R2	F	p
	B	Hata							
(Sabit)	48,311	4,411		10,953	0,000	0.663	0.440	28.583	0.000
Cinsel Yönelim	1,957	0,245	0,406	7,983	0,000				
Toplumsal Cinsiyet	0,839	0,275	0,181	3,054	0,002				
Cinsel Davranış	-0,168	0,671	-0,016	-0,250	0,803				
Masturbasyon	1,665	0,720	0,144	2,313	0,021				
Cinsel Şiddet	1,759	0,477	0,243	3,690	0,000				
Cinsel İlişki	-0,220	0,891	-0,015	-0,247	0,805				
Cinsel Memnuniyet	1,018	0,764	0,073	1,332	0,184				
Yaş ve Cinsellik	-0,319	0,382	-0,051	-0,834	0,405				

Tabloda görüldüğü üzere Cinsel Mitler Ölçeğinin Alt Boyutları Eşcinselliğe Tutumu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R^2=.440, p<.0.01$). Adı geçen değişkenler birlikte çok yönlü eşcinselliğe tutumdaki toplam varyansın yaklaşık %44'ünü açıklamaktadır. Beta katsayısına göre etki gücünün sırası. Cinsel Yönelim, Cinsel Şiddet, Toplumsal Şiddet, Masturbasyon, Cinsel Memnuniyet, Yaş ve Cinsellik, Cinsel Davranış şeklindedir Regresyon katsayılarının anlamlığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise Cinsel Yönelim, Toplumsal Cinsiyet, Cinsel Şiddet, Masturbasyon eşcinselliğe tutum için anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Diğer değişkenlerin önemli bir etkisi yoktur.

Tablo 14. Karakter Tiplerinin Eşcinselliğe Tutuma Etkisini Ölçmek İçin Yapılan Çoklu Regresyon Analizi

	Standart		Beta	t	p	R	R2	F	p
	B	Hata							
(Sabit)	139,653	9,360		14,921	0,000	0.621	0.386	36.953	0.000
Dışa Dönüklük	-5,754	2,153	-0,169	-2,672	0,008				
Uyumluluk	-16,038	2,890	-0,374	-5,549	0,000				
Sorumluluk	-3,853	2,121	-0,128	-1,816	0,070				
Duygusal İstikrarsızlık	13,286	1,985	0,312	6,694	0,000				
Deneyime Açıklık	2,779	2,317	0,070	1,199	0,231				

Tabloda görüldüğü üzere **5 Faktör Kişilik Ölçeği** Alt Boyutları Eşcinselliğe Tutumu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir ($R^2=.386, p<.0.01$). Adı geçen değişkenler birlikte çok yönlü eşcinselliğe tutumdaki toplam varyansın yaklaşık %39'unu açıklamaktadır. Beta katsayısına göre etki gücünün sırası. Uyumluluk, Duygusal İstikrarsızlık, Dışa Dönüklük, Sorumluluk, Deneyime Açıklık şeklindedir Regresyon katsayılarının anlamlığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde ise Uyumluluk, Dışa Dönüklük, Duygusal İstikrarsızlık eşcinselliğe tutum için anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Duygusal İstikrarsızlığın etkisi pozitif ve Uyumluluk, Dışa Dönüklüğün etkisi negatiftir. Diğer değişkenlerin önemli bir etkisi yoktur.

TARTIŞMA VE YORUM

Bu araştırmada; psikologların kişilik özellikleri, cinsel mitleri ve eşcinselliğe yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın bulguları doğrultusunda; örneklem grubunun beş faktör kişilik envanteri alt boyutlarından dışa dönüklük ve uyumluluk alt boyutu toplam puanı ile eşcinsellik tutum ölçeği puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yurtdışındaki çalışmalarda ise etkili psikolojik danışmanlık ile kabul edicilik, duygusal kararlılık, araştırmacı kişilik özellikleri ile pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğu saptanmıştır.¹⁰³ Dışadönük kişilerin ilişkilerini içe dönüklere kıyasla daha kolay kurabiliyor olması danışmanlık sürecinde önemli bir etki sağlayabilir. Korkmaz ve Tatar (2002) çalışmalarında, içine kapanık kişilerin diğerlerine karşı mesafeli tutumları olduğundan ve utangaç kişilik özelliklerinden söz etmişlerdir. Bu bağlamda dışa dönük, sıcakkanlı, kişinin cinsel yönelimlerini daha rahatça ifade etmesini sağlayacak bir uzmanın varlığı tedavi sürecini olumlu yönde etkileyebilir. Dışadönük kişiler, ayrıca konuşkandırlar.¹⁰⁴ Bu bağlamda danışanın tutuk olduğu noktalarda diyalogların sürdürülmesinde uzmanın konuşkanlığı etkili olabilir.

Araştırmada sorumluluk ve deneyime açıklık alt boyutu toplam puanı ile eşcinsellik tutum ölçeği puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ülkemizdeki bir çalışmada etkili psikolojik danışmanlık ile deneyime açıklık, sorumluluk kişilik alt boyutları ile anlamlı düzeyde pozitif, duygusal dengesiz kişilik boyutu ile anlamlı fakat negatif düzeyde ilişkili olduğu bildirilmektedir.¹⁰⁵ Aynı zamanda sorumluluk düzeyi yüksek bireylerin; planlı, disiplinli ve hareket etmeden önce düşünen kişiler olduğu belirtilmektedir.¹⁰⁶ Psikoterapiler söz konusu olduğunda uzmanın konuşmadan önce düşünmesi, dikkatli olması, uyanık olması, danışanın fiziksel sağlığını iyi gözlemlemesi gibi konular önem arz etmektedir. Çalışmalar beden önemli bir çatışma noktası ve belirti alanı olduğunu bildirmektedir. Deneyime açıklık ise; ilgili olma, yeniliklere açık olma, yaratıcılık, değişime açık olma gibi kişilik özelliklerinden oluşmaktadır. Cinsiyet kimliği ve yönelim öznel, içsel bir tecrübedir. Bu

¹⁰³ Verl T. Pope, ve William B. Kline, "The Personal Characteristics Of Effective Counselors: What 10 Experts Think", *Psychological Reports*, 1999, 84, s.1339-1344.

¹⁰⁴ Chris Tkach ve Sonja Lyubomirsky, "How Do People Pursue Happiness? Relating Personality, Happiness Increasing Strategies and Well-being", *Journal of Happiness Studies*, 2006, 7, s.183-225

¹⁰⁵ Salih M. Özgün, Okul Psikolojik Danışmanlarının Kişilik Özellikleri ile Mesleki Öz-Yeterlik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2007, (**Yüksek Lisans Tezi**).

¹⁰⁶ Hasan Bacanlı vd., "Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2009, 7(2), s. 261-279

bağlamda tedavinin yürütülmesinde söz konusu kişilik özellikleri terapötik ilişkinin kurulması ve sorunlara çözüm üretme noktasında da fayda getirecektir.¹⁰⁷

Hon araştırmasında sağlık alanında hizmet veren bireylerin gey ve lezbiyen bireylere yönelik tutumlarının gelen vakalara karşı davranışlarına etki edebileceğini bildirmektedir. Bu bağlamda psikologların eşcinselliğe karşı gösterdikleri tutumları fark edebilmek önem arz etmektedir.¹⁰⁸ Igartua çağımızda gey ve lezbiyen olan bireylerin gerek fiziksel anlamda gerekse psikolojik anlamda pek çok rahatsızlığa eğilimli olduklarını bildirmektedir bu nedenle sağlık alanındaki bireylerin cinsel tutumlarını iyi anlamak gereklidir.¹⁰⁹ Araştırmalar incelendiğinde eşcinselliğe karşı tutumu olumsuz yönde etkileyen değişkenlerden birinin, geleneksel ve muhafazakâr özellikler olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyet rolü konusunda esnek olmayan kişilerin eşcinselliği kontrol edilebilir bir durum olarak gördüğü bildirilmektedir. Güney bu tutumların birçok boyutu olduğunu, davranışsal açıdan bakarsak sıklıkla bireyi cinsel yönelimlerinden vazgeçirme eğilimine girdiklerini ifade etmiştir.¹¹⁰

Araştırma sonucuna göre, cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile eşcinsellik tutum ölçeği puanı arasında yüksek düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Alanyazında cinsellik konusunda gerekli düzeyde eğitim alınmamış olmasının cinsel mitlerin gelişmesi konusunda önemli etkenlerden biri olduğu bildirilmektedir.¹¹¹ Zilbergeld, özellikle sosyal çevrenin önemine vurgu yaparak; hatalı bilgilerin, eksik yayınların, mitlerin yaygınlaşıp kabul bulmasında etkisi olduğunu ifade etmiştir.¹¹² Dolayısıyla mitler arttıkça bireyin katı tutumlar içine girerek eşcinselliğe karşı olumsuz tutum göstermesi kaçınılmaz olacaktır. Çocuk ve ergenlerin cinsellikle ilgili iletişim, cinselliğin kişiler arası ilişkilerdeki önemi, sağlıklı kadınlık ve erkeklik rolleri ile toplumsal kurallar ve olumsuz tutumlar konusunda eğitim alması ve insanlar üzerinde olumlu bir cinsel farkındalık yaratılmasına ihtiyaç duyulduğu bu sonuçlarla görülmektedir. Araştırmalardan elde edilen veriler toplumdaki bireylerin bu konuda bilgilendirilmesi, yeterli cinsel eğitimin sağlanması ve bunun kısa vadede değil uzun vadede ve devamlı bir eğitim sağlanmasının önemini göstermektedir; çünkü mitler bir

¹⁰⁷ Arife Gökçeoğlu vd., Psikologlar için LGBTİ'lerle (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks) Çalışma Kılavuzu, / *İstanbul Toplumsal Dayanışma İçin Psikologlar Derneği (TODAP)*, Eylül 2017, s.95-102.

¹⁰⁸ Kam Lun E.Hon vd., "A Survey of Attitudes Toward Homosexuality in Hong Kong Chinese", *Medical Student. Teach Learn Med*, 2005, 17, s.344-348.

¹⁰⁹ Karine J. Igartua vd., "Internalized Homophobia: A Factor in Depression, Anxiety, and Suicide in the Gay and Lesbian Population", *Can J Ment Health*, 2003, 22, s.15-30.

¹¹⁰ Neslihan Güney, Eda Kargı ve Aybike Çorbacı, "Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsellik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi", *Turkish Journal of HIV/AIDS* 7, 2004, 131-137.

¹¹¹ Keith Hawton, *Sex therapy: A Practical Guide*. Northvale, NJ: Jason Aronson Inc, 1985s.35.

¹¹² Bernie Zilbergeld, *Male Sexuality*, Boston, Little Brown, 1978, s.19.

anda gelişen inanışlar değildir, köklü oldukları için çalışmaların da uzun ve tekrarlayıcı olması daha sağlıklı olacaktır.

Araştırmamızda cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile toplumsal cinsiyet alt boyutu puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bireylerin cinsel yaşamı üzerinde toplumun ve toplumun sahip olduğu değer yargılarının önemli derece de etkiye sahip olduğu araştırmalarda bildirilmektedir.¹¹³ Bilhassa cinsiyete yüklenen rollere dair gelişmiş mitlerin cinselliğe etkisinden söz edilmektedir. Öztürk cinsel mitler konusunda aile yapısının önemine vurgu yaparak, geleneksel aile yapılarında ve tutucu ebeveynlerle büyüyen çocuklarda yetişkinlerde cinsel mit inanışlarının güçlü olduğunu belirtmiştir. Bu aile yapılarında cinselliğin konuşulmaması ve cinsel eğitim verilmemesi, mitlere inanışı güçlendirmekte, bireylerin cinsel konulardan utanması ve suçluluk duymasına yol açmaktadır.¹¹⁴ Erkeğin sevişmede üstlendiği rollere yapılan vurgular, cinselliği erkeğin yönetmesi gerektiğine dair inanışlar; kadını cinsel yaşamında aktif olmaktan alıkoymakta, cinsel iletişim ve davranışlara etki etmektedir. Öte yandan erkeklerin duygularını göstermesi de kadınsılık olarak görülmektedir.¹¹⁵ Cinsel mitlerin içinde sıklıkla erkeğin daima sekse hazır olduğu ve yüksek performans göstermesine yönelik inanışlar da kaygıya yol açmaktadır.¹¹⁶

Sahip olunan sosyal değerler kadınların cinsel hayatları önünde bir engel de teşkil edebilmektedir.¹¹⁷ Basat çalışmasında söz konusu toplumsal değerlerin her iki cinsi de etkilediğini, erkeğin cinselliğinin yüceltilirken kadınının baskılanmasına yol açtığını ifade etmiştir.¹¹⁸ Kültürel yapı süreç içinde değişim gösterse de bazı geleneksel değerlerin cinsel davranış ve yönelime etkisi halen kendisini göstermektedir.¹¹⁹

---

¹¹³ Baumeister, R.F., Twenge, J.M. "Cultural Supression of Female Sexuality", *Review of General Psychology*, 2002, 6(2), s.166-203.

¹¹⁴ Öztürk, Ü.A., Zonguldak İl Merkezinde Kadın Nüfusunda Cinsel İşlev Bozukluğu Prevelansı. Zonguldak Kara Elmas Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Zonguldak,2008, (*Tıpta Uzmanlık Tezi*).

¹¹⁵ Arşaluys Kayır, *Cinsellik Kavramı ve Cinsel Mitler. Cinsel İşlev Bozuklukları Monograf Serisi (1): Cinsel Sorunlara Genel Yaklaşım*, Roche Müstahzarları Sanayi AŞ, İstanbul, 1998, s.30-35.

¹¹⁶ Masters, W.H., Johnson, V.E., Kolodny, R.C. *Human sexuality*, Boston, Longman,1995.

¹¹⁷ Socher, S. Correlates of Sexual Satisfaction in Women. The City University of New York,1999. (*Unpublished Doctoral Dissertation*).

¹¹⁸ Çağla Basat, An Exploration of Marital Satisfaction, Locus of Control, and Self-Esteem as Predictors of Sexual Satisfaction, , Middle East TechnicalUniversity, Ankara,2004, (*Unpublised Master's Thesis*).

¹¹⁹ Veli Duyan ve Gülsüm Duyan, "Turkish Social Work Students' Attitudes Toward Eequality", *Sex Roles*, 2005, 10, 697-706.

Araştırmamızda cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile cinsel davranış alt boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Alanyazında cinsel mitlerin bireylerin cinsel etkileşiminin önünde bir engel teşkil ettiği bildirilmektedir. Mitler bireylerin beklentilerine zarar vererek, onları gerçeklikten koparmakta, performans kaygısına yol açarak kendilerini yetersiz, suçlu hissetmelerine yol açmaktadır. Mitlere inanış, kişilerin cinsel işlev bozukluğu yaşamasında önemli bir zemin olarak görülmektedir.¹²⁰ Bireylerin sahip olduğu yanlış inanışlar cinsel yaşamlarında başarısız hissetmelerine ve öz saygılarının da azalmasına sebep olmaktadır. Yaşanan bu durumların sertleşme sorununa neden olduğu çalışmalarda belirtilmektedir.¹²¹ Cinsellik yaşamın önemli bir bölümünü kapsayan ve pek çok özelliği ile somut olan bir olgudur ve bu onun üzerine gelişmiş mitlerin oluşması sorgulanması gereken bir konudur. Söz konusu cinsel mitler hem cinsel işlev sorunları için bir temel oluşturmakta hem de cinsel alanda hali hazırda sorun yaşayan bireylerin yaşadıkları problemlerin devamlılığına yol açmaktadır.

Araştırma, cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile cinsel ilişki alt boyutu puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Ülkemizde Ziya (2015) araştırmasında cinsel ilişkiye karşı bakış açısının önemli olduğunu, cinselliğe olumlu bakan ve evlilik öncesi bunu deneyimleyen kişilerin cinsel mitlere inanma derecesinin yüksek olmadığını bildirmiştir.¹²² Özmen (1999) ise cinsel mitler ile cinsel işlev bozuklukları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu bildirmektedir.¹²³ Ülkemizdeki yapılan bir başka çalışmada ortaokul mezunu kişilerin mitlere daha çok inandığı, eğitim düzeyi arttıkça cinsel mitlere inanma düzeyinin azaldığı saptanmıştır; ancak başka çalışmalarda mitlerin eğitim düzeyi yüksek olan kişilerde de görüldüğü ifade edilmekte, bu bağlamda eğitime bakılmaksızın tüm bireylerin cinsel eğitimden geçmesi gerektiği düşünülmektedir.¹²⁴

Araştırmamızda cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile cinsel memnuniyet alt boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ülkemizde cinsel mitler ve cinsel işlevsellikle ilgili yapılan bir çalışmada 66 kişi ile çalışılmış ve cinsel işlev bozukluğu ile mitlere inanma derecesi arasında pozitif yönde

¹²⁰ Cem Keçe, *Boşalma, Orgazm ve Cinsel Doyum*, Pusula Yayınevi, İstanbul, 2013, s. 23 - 41.

¹²¹ Özmen **a.g.e.**

¹²² Ziya, AZ. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri ve Cinsel Tutumları, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015, (**Yüksek Lisans Tezi**).

¹²³ Özmen, H.E. "Cinsel Mitler ve Cinsel İşlev Bozuklukları", *Psikiyatri Dünyası*, 1999, 2: 49-53

¹²⁴ Mehmet Z.Sungur " Erkek Cinsel İşlev Bozuklukları", *Psikiyatri Dünyası Dergisi*, 1998, 1; 60- 4

anlamli derecede iliski bildirilmisttir. ¹²⁵ Aydın (2012) arastirmasinda cinselligi erkegin baslatmasi gerektiğine dair inanışa sahip olan bireylerde cinsel doyumun daha düşük olduğunu belirtmiştir. ¹²⁶ Vural (2007) cinsel memnuniyet ile cinsel bilgi arasında pozitif yönde anlamlı iliski saptamıştır. ¹²⁷ Elde edilen bu bulgular, cinselligin kültürle şekillendiği, geleneksel toplum yapılarında mitlerin cinsel davranış ve doyumunu ne kadar etkilediğini bizlere göstermektedir.

Araştırmamızda cinsel mitler ölçeği toplam puanı ile yaş ve cinsellik alt boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde anlamlı iliski bulunmuştur. Alanyazında Şahbaz (2017) arastirmasinda örneklem grubundaki 30 yaş üstü bireylerin cinsel mit düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmiştir. İlgili çalışmada 18-25 yaş arasındaki kişilerin mitlere inanış düzeyi daha düşük bulunmuştur. ¹²⁸ Yurtiçinde gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise yaş değişkenine göre cinsel mitler ölçeği puanlarının anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. ¹²⁹

Araştırmamızda cinsel memnuniyet alt boyutu toplam puanı ile uyumluluk alt boyutu puanı arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı iliski bulunmuştur. Cinsel memnuniyet alt boyutu toplam puanı ile deneyime açıklık alt boyutu puanı arasında zayıf düzeyde ve negatif yönde anlamlı iliski bulunmuştur. Alanyazında çalışmalar cinsel memnuniyetin çok boyutlu oluşundan ötürü kişisel unsurlardan etkilendiğini bildirmektedir. ¹³⁰ Yapılan bir çalışmada kişilerin duygularının, düşüncelerinin, cinselliğe dair tutumlarının öneminden, huzur duymak ve suçluluk hissetmemek gibi arzuları olduğundan bahsedilmiştir. Kişilerin kendisiyle barışık olmaları da cinsel tatmin için önemli bir değişkendir. ¹³¹ Aynı zamanda yapılan bir arastirmada cinselliğe bakışı olumlu yönde olan kişilerin daha çok ilişkiye girdiği bildirilmektedir. Cinsellik konusunda olumsuz şemaya sahip olan kişiler ise, bazı kişilik özelliklerine sahiptir, bu özellikler; içe kapanık ve utangaç olmak, romantik olmamak gibi konuları içermektedir. Söz konusu özelliklere sahip kişilerin cinsellik doyumunu

---

¹²⁵ Özmen, **a.g.e.**

¹²⁶ Hamdullah Aydın, Psikojen Empotanza Kişilik Yapısının Araştırılması. **GATA Bülteni**, 1991, 33, 187-194.

¹²⁷ Bilgin Vural, Evlilik Öncesi Cinsel Danışma Programının Yeni Evli Çiftlerin Cinsel Doyumuna Etkisi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,2007, (**Doktora Tezi**).

¹²⁸ Tuğçe Şahbaz, Cinsel Mitlerin Cinsel İşlev Bozukluğu ve Kaygı Üzerinde Etkisi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017, (**Yüksek Lisans Tezi**).

¹²⁹ Betül Uyar, İnfertilite Tedavisi Gören Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi., Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Diyarbakır, 2015, (**Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi**).

¹³⁰ Berg-Cross, L. **Couples Therapy**, Binghamton: The Haworth Press, Inc.2001.

¹³¹ Rosenthal, C.M. Women's experience of their sexuality: In theory and practice. Massachusetts School of Professional Psychology, 1998, (**Unpublished Doctoral Dissertation**).

düşük bulunmuştur.¹³² Özgüvenli olmak, iddialı olmak, liderlik gibi özelliklerle cinsel doyum arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulan çalışmalar da mevcuttur.¹³³ Yapılan bir çalışmada kişilik özellikleri aynı olan kişilerin (içe dönük-dışa dönük) cinsel doyumunun yüksek olduğu saptanmıştır.¹³⁴ Aynı zamanda dışadönük kişilik ile cinsel doyum arasında pozitif yönde olumlu ilişki bildirilmiş, içe dönük kadınlarda ise cinsel doyumun düşük olduğu saptanmıştır.¹³⁵ Bir başka çalışmada ise, cinsel memnuniyeti etkileyen unsurlardan birinin açık iletişim ve empati becerisi olduğu ifade edilmiştir.¹³⁶

---

¹³² Barbara Andersen ve Jill Cyranowski, "Women's Sexual Self-schema", *Journal of Personality and Social Psychology*, 1994, 67(6), 1079-1100

¹³³ Adabjian-Mozian, L. R. Sexual satisfaction and self-esteem of married women, Wright Institute Gradual School of Psychology, 2005, (*Unpublished Doctoral Dissertation*).

¹³⁴ Farley, F. H., Davis, S. A. "Personality and Sexual Satisfaction in Marriage", *Journal of Sex & Marital Therapy*, 1980, 6(1), 56-62.

¹³⁵ Elçin Sakmar, The Predictive Role of Communication on the Relationship Satisfaction in Married Individuals with and without Children and in Cohabiting Individuals: tThe Moderating Role of Sexual Satisfaction, Middle East Technical University, Ankara, 2010, (*Master's Thesis*).

¹³⁶ Larson, J. H., vd., "A Longitudinal Study of the Effects of Premarital Communication, Relationship Stability, and Self-esteem on Sexual Satisfaction in the First Year of Marriage", *Journal of Sex & Marital Therapy*, 1998, 24(3), 193-206.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bilgiler sonucunda, beş faktör kişilik envanteri alt boyutları ve cinsel mitler ölçeğinin alt boyutlarının eşcinselliğe tutumu anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Bu konuda neden sonuç ilişkisinin değerlendirildiği, daha geniş örnekleme boyutlarındaki çalışmalar gerçekleştirilerek fayda sağlayacaktır.

Çalışmamızın bazı kısıtlılıkları bulunmaktadır, bunlardan biri; araştırmanın kesitsel oluşudur, bu nedenle neden sonuç ilişkisi kurulması mümkün olmamıştır. İkinci olarak, örneklem yalnızca yüksek eğitim düzeyine sahip öğrencilerden oluşmaktadır, daha farklı yaş gruplarında benzer çalışmalar yapılarak sonuçların değerlendirilmesine ihtiyaç vardır.

Araştırma konusunun toplumumuzda bir tabu niteliğinde oluşu ve örneklemin mahremiyetini kapsamaması sınırlılıklar arasındadır. Aynı zamanda günümüzde eşcinselliğe karşı gösterilen tutumların gerçekten olumlu bir seyir mi izlediği yoksa homofobik olarak nitelendirilmemek adına gelişen bir tavır mı olduğu soru işaretidir.

Ülkemizde bu alanda yapılan araştırmalar sıklıkla lisans öğrencileriyle gerçekleştirilmekte, psikoloji alanındaki kişilerle ise çok az araştırma gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda eğitim değişkeninin de etkisi görebilmek ve meslek alanlarındaki farklılıkları anlayabilmek adına daha kapsamlı çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.

Eşcinsel kişilere karşı tutumlar bireylerin izolasyon yaşamalarına, gösterilen tutumları içselleştirilmesine, özsaygılarının zarar görmesine yol açabilmektedir. Bu bağlamda farklılıkları kabul edebilmek ve ayrımcılıkları azaltmak adına eğitimlerin gerçekleştirilmesi, cinsel inanışların eğitim çalışmalarında yer alması, ailelerin bilinçlendirilmesi ve medyanın çeşitli şekillerde katkı sağlaması fayda katacaktır.

Nesilden nesle aktarılan kuralları, toplumsal rolleri, cinsiyete atfedilen değerleri ele almak ve bilimsel çalışmalarla bu konuları sorgulayabilmek için araştırmacılara görevler düşmektedir. Cinsel mitlerin gelişmesinde cinsel eğitim yetersizliğinin etkisi çalışmalarda bildirilmektedir. Bu bağlamda cinsel eğitimin uzun vadede ve kapsamlı olarak verilmesi bu mitlere olan inançların zayıflamasında önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

Makaleler

GOLBASI Zehra, EVCILI Funda, EROGLU Kafiye, BIRCAN Hudaverdi, Sexual Myths Scale (SMS): Development, Validity and Reliability in Turkey, Article, 34(1), 2016, 75-87.

SUNGUR Mehmet, Cinsel Eğitim, Ankara Üniversitesi, 1998, 103-108.

TANDOĞAN Özden, OSKAY Ümran, İnternet ve cinsellik, Haliç Üniversitesi, İstanbul, 2019, 119-122.

GÜLSÜN Murat, AK Mehmet, BOZKURT Ali, Psikiyatrik Açından Evlilik ve Cinsellik, Isparta, 2009, 68-79.

ERTAN Cihan, Homofobi: İnternet Gazetelerinde Okuyucu Yorumlarındaki Eşcinsellere Yönelik Tutumlar ve Söylemler, Akdeniz Üniversitesi, 3(2), 2010, 1-7.

DUYAN Veli, TUNCAY Tarık, SEVİN Çağrı, ERBAY Ercüment, Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Eşcinselliğe Yönelik Tutumları: Bir Atölye Eğitiminin Etkileri, Ankara, 22(2), 2011, 7-18.

ERDOĞAN Ayten, Pedofili: Klinik Özellikleri, Nedenleri ve Tedavisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2(2), 2010, 132-160.

EKER Tuba, ERDENER Eda, Tecavüze İlişkin Kültürel Mitler ve Mitlerin Kabul Edilmesine Etki Eden Faktörler, Türk Psikoloji Yazıları, İstanbul, 14(28), 2011, 60-72.

AYDIN Hamdullah, Psikojen Empotansta Kişilik Yapısının Araştırılması. **GATA Bülteni**, 1991, 187-194.

DUYAN Veli ve DUYAN Gülsüm, "Turkish Social Work Students' Attitudes Toward Eexuality", **Sex Roles**, 2005, 10, 697-706.

HON Kam Lun, A Survey of Attitudes Toward Homosexuality in Hong Kong Chinese, **Medical Student. Teach Learn Med**, 2005, 17(4), 344-348.

POLE T. Verl ve WILLIAM B. Kline, "The Personal Characteristics Of Effective Counselors: What 10 Experts Think", **Psychological Reports**, 84(3), 1999, 1339-1344.

AYGİN Dilek, AÇIL Hande, YAMAN Özge, ÇELİK YILMAZ Ayşe, Üniversitede okuyan kadın öğrencilerin cinsel mitler ile ilgili görüşleri, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya, 19(2)i 2017, 44-49.

KARABULUTLU Özlem, YILMAZ Derya, Üniversite Öğrencilerinde Cinsiyete Göre Cinsel Mitler, Kars, 27(3), 2018, 155-164.

TANDOĞAN Özden, KAYDIRAK MECDİ Meltem, OSKAY Ümran, Erkeklerin Gebelikte Cinsel Yaşamla İlgili Mitleri, **Androloji Bülteni**, 21, 2019, 134-139.

OGUR Pakize, UTKUALP Nevin, AYDINOĞLU Nejla, Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsellikle İlgili İnanışları, Bursa, 25(1), 2016, 13-21.

GOLBASI Zehra, EVCILI Funda, Sexual Myths and Sexual Health Knowledge Levels of Turkish University Students, *Sexuality & Culture*, 21, 2017, 976-990.

HOTUN ŞAHİN Nevin, BİLGİÇ Dilek, Toplumda Eşcinsellere Yönelik Tutumlar ve Lezbiyen Kadınlarda Sağlık Eşitsizliği, İstanbul, 3(3), 2016, 216-225.

SÖĞÜT Elif, Eşcinselliğe Kuşaklararası Yaklaşım Farklılıkları: Trabzon Örneği, **Research Article**, Trabzon, 3(5), 2019, 317-343.

Dergiler

EJDER APAY Serap, BALCI AKPINAR Reva, ARSLAN Sevban, Öğrencilerin Cinsel Mitlerinin İncelenmesi, **Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi**, 2013, 16(2), 96-102.

HORZUM Mehmet Barış, AYAS Tuncay, PADIR Mehmet Ali, Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması, **Sakarya University Journal of Education**, 7(2), 2017, 398-408.

DOĞAN Tayfun, Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Öznel İyi Oluş, **Doğuş Üniversitesi Dergisi**, 14(1), 2013, 56-64.

TATAR Arkun, Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile karşılaştırılması, **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 18(1), 2017, 51-61.

YAM Faruk Caner, İLHAN Tahsin, Psikolojik Danışma Öz Yeterliliği: Kişilik Özellikleri, Kaygı Düzeyleri ve Geçmiş Eğitim Yaşantıları, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 9(42), 2016, 1304-1313.

BOZDEMİR Nafiz, ÖZCAN Sevgi, Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış, Türkiye **Aile Hekimliği ve Temel Bakım Dergisi**, 5(4), 2011.

SET Turan, DAĞDEVİREN Nezih, AKTÜRK Zekeriya, Ergenlerde cinsellik, Trakya Üniversitesi, **Genel Tıp Dergisi**, 16(3), 2006, 137-141.

GÜNEY Neslihan, ÇORBACI ORUÇ Aybike, KARGI Eda, Üniversite Öğrencilerinin Eşcinsellik Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi, **Turkish Journal of HIV**, 2004, 3-18.

SARAÇ Leyla, Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Eşcinsellere Yönelik Bilgileri, Tutumları ve Dindarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, **Pamukkale Journal of Sport Sciences**, 5(1), 2013, 77-91.

BAKIR AYĞAR Bilge, GÜNDOĞDU Mehmet, AYĞAR Hakan, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Eşcinsellere Yönelik Tutumları, **The Journal of International Social Research**, 8(41), 2015, 769-777.

TUNA Ezgi, Türkiye’de Ruh Sağlığı Çalışanlarının Gey ve Lezbiyenlere Yönelik Tutumları, Çankaya Üniversitesi, **Ayna Klinik Psikoloji Dergisi**, Ankara, 6(2), 2019, 149-168.

METİN ORTA İrem, METİN CAMGÖZ Selin, Türkiye’de Yapılan Homofobi Çalışmalarına Genel Bir Bakış, **DTCF Dergisi**, Ankara, 58(1), 2018, 409-439.

ÖZSOY Emrah, YILDIZ Gültekin, Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması, Sakarya Üniversitesi, **İşletme Bilimi Dergisi**, 1(2), 2013, 1-12.

MADRAN Canan, AKDOĞAN Tahsin, Satıcıların Kişilikleri İle Performanslarının İlişkisi: Beş Faktör Modeline Göre Bir Analiz, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 19(1), 2010, 366-381.

CAN Yücel, Üniversite öğrencilerinin aile, cinsiyet rolleri ve kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları, **International Journal of Social Sciences and Education Research**, Niğde, 1(1), 2015, 164-175.

IGARUA Karine, “Internalized Homophobia: A Factor in Depression, Anxiety, and Suicide in the Gay and Lesbian Population”, **Canadian Journal of Community Mental Health**, 2003, 22(2), 15-30.

KIRAY VURAL Bilgin, BAYIK TEMEL Ayla, Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi, Pamukkale Üniversitesi, **Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi**, İzmir, 13(1), 2010, 24-34.

SUNGUR Mehmet Z. Sungur MZ. Erkek Cinsel İşlev Bozuklukları, **Psikiyatri Dünyası Dergisi**, 1998.

TKACH Chris Tkach ve LYUBOMIRSKY, How Do People Pursue Happiness? Relating Personality, Happiness Increasing Strategies and Well-being, **Journal of Happiness Studies**, 2006, 7, 183–225.

TORUN Fuat, TORUN Sebahat Dilek, ÖZAYDIN Nilüfer, Erkeklerde Cinsel Mitlere İnanma Oranları ve Mitlere İnanmayı Etkileyen Faktörler, **Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi**, 20(1), 2011, 24-31.

GÜNEŞ Mehmet, AKÇALI Hasan, DEDE Onur, OKAN Aslıhan, BULUT Mahmut, DEMİR Süleyman, ATLI Abdullah, SİR Aytekin, Prematür Ejakülasyon Olgularında Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi, **Dicle Tıp Dergisi**, 43(2), 2016, 319-328.

ÖZSOY Sevgi, BULUT Süreyya, Cinsel Sağlık Bilgisi Dersinin Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitleri Üzerine Etkisi, **Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi**, 3(2), 2017, 54-67.

İNCESU Cem, Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları, **Klinik Psikiyatri**, İstanbul, 3, 2004, 3-13.

KUKULU Kamile, GÜRSOY Elif, AK SÖZER Gülşen, Turkish University Students Beliefs in Sexual Myths, Sexuality and Disability, 27, 2009, 49-59.

ÇAMAŞ Güliz Gülçin, MEŞE Gülgün, Sosyal Hiyerarşi: Cinsel Şiddet Mitlerini Anlamak, **Türk Psikoloji Dergisi**, İstanbul, 31(78), 2016, 62-74.

SUNGUR Mehmet, Şizofreni: Mitler ve Gerçekler, Ankara Üniversitesi, **Klinik Psikiyatri**, 1, 2000, 5-12.

KARASU Fatma, Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsel Mitler Hakkındaki Görüşleri, **Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi**, 5(2), 2019, 29,42.

ERİŞ DAVUL Özge, ERTEKİN YAZICI Aylin, Üniversite Yaşamının Cinsel Mit ve Tutumlara Etkisi, **Çukurova Medical Journal**, 44(4), 2019, 1432 – 1441.

AKER Servet, ŞAHİN Mustafa Kürşat, OĞUZ Gülay, Sexual Myth Beliefs and Associated Factors in University Students, **Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care**, Samsun, 13(4), 2019, 472-480.

DOĞAN Sultan, DOĞAN Mehmet, BEŞTEPE Emrem, EKER Engin, Eşcinsellik Tutum Ölçeği geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Bir ön çalışma, **Anatolian Journal of Psychiatry**, 9, 2008, 84-90.

AKSOY Umut Mert, Psikanaliz 'in Eşcinselliğe Yönelik Tutumuna Tarihsel Bir Bakış, **New/Yeni Symposium Journal**, Samsun, 47(2), 2009, 60-63.

KARA Yunus, Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Homofobik Tutumlarının Belirlenmesi, **Sosyal Çalışma Dergisi**, 2(1), 2018, 16-27.

MİTRANİ AKDAŞ, Eşcinsellere Yönelik Olumsuz Tutumlar: Meslek Grupları ve İlişkili Özellikler, **Adli Bilimler Dergisi**, 7 (4), 2008, 23-30.

BEYCAN EKİTLİ Gizem, ÇAM Mahire Olcay, Bakım Sürecinde Zorlandığımız Alan LGBTİ' ye Yönelik Bir Gözden Geçirme, **Psikiyatri Hemşireliği Dergisi**, İzmir, 8(3), 2017, 179–187.

SONER Güven, ALTAY Birsen, Hemşirelik Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Eşcinsellere Yönelik Tutumu, **Samsun Sağlık Bil Der**, 3(2), 2018, 17-24.

KAĞNICI Dilek Yelda, Psikolojik Danışman Eğitiminde Cinsel Yönelim Olgusunun İrdelenmesi, **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi**, 5(44), 2015, 83-95.

MAHPERİ ULUYOL Fatma, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelime Bağlı Zorbalığa Maruz Kalma, Sosyal Destek ve Psikolojik iyilik Hali Arasındaki İlişki, Hacettepe Üniversitesi, **Klinik Psikiyatri**, 19, 2016, 87-96.

Tezler

ŞİMŞEK Çağlar, Sağlık Çalışanlarının Cinsel Mit İnançlarının Cinsel Doyumlarına Etkisi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ŞAHBAZ Tuğçe, Cinsel Mitlerin Cinsel İşlev Bozukluğu ve Kaygı Üzerinde Etkisi, Işık Üniversitesi, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

AYDIN Derya, Sağlık Çalışanı Evli Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Durumu ve Cinsel İşlev Bozuklukları, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2012. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ZORLU KOCAGÖZ Sevilay, Cinsel İşlev Bozukluğu Tipleri ve Cinsel Mitler Arasındaki İlişki, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2008. **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**.

UTAŞ AKHAN Latife, Sağlık Alanında Çalışanlar ve Homoseksüel, Biseksüel Bireylerde Eşcinsellere Yönelik Tutumların İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2011. **(Yayımlanmış Doktora Tezi)**.

SAKMAR Elçin, The Predictive Role of Communication on the Relationship Satisfaction in Married Individuals with and without Children and in Cohabiting Individuals: tThe Moderating Role of Sexual Satisfaction, Middle East Technical University, Ankara, 2010, **(Master's Thesis)**.

ÇOLAK Özlem, Eşcinsellere Yönelik Nefret Suçları ve Toplumun Bu Suçlar Kapsamında Faile ve Mağdura Yönelik Tutumları, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul, 2009. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

BORLU Göksu, Eşcinsellere Yönelik Tutumların Dindarlık Düzeyi, Yenilikçiliğe Açık Olma Durumu, Eşcinselliğe Yönelik Bilgi Düzeyleri Açısından Bir Değerlendirme, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa, 2018. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

ZİYA Ayşe Zeynep, Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Mit İnançları, Cinsel Bilgi Düzeyleri ve Cinsel Tutumları Arasındaki İlişkiler, Haliç Üniversitesi, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**.

KABACAOĞLU Gökhan, Gey ve Lezbiyenlerde Açılma Süreci: Nitel Bir Çalışma, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2015. **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**

ADABJIAN Mozian, L. R. Sexual satisfaction and self-esteem of married women, Wright Institute Gradual School of Psychology, 2005, **(Unpublished Doctoral Dissertation)**.

BAŞAT Çağla An Exploration of Marital Satisfaction, Locus of Control, and Self-Esteem as Predictors of Sexual Satisfaction, , Middle East Technical University, Ankara, 2004, **(Unpublished Master's Thesis)**.

UYAR Betül, İnfertilite Tedavisi Gören Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Diyarbakır, 2015, **(Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi)**.

VURAL Bilgin, Evlilik Öncesi Cinsel Danışma Programının Yeni Evli Çiftlerin Cinsel Doyumuna Etkisi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,2007, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi).**

BAYKARA YILMAZ Bahar, Cinsel Mitler İle Cinsel İşlev Bozukluklarının Yaşam Doyumunu Yordama Düzeyinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

DİKER Gizem, Kadın Cinsel İşlev Bozukluğunda Cinsel Mitlere İnanma Düzeyi, Cinsel Bilgi ve Benlik Saygısı, Işık Üniversitesi, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

KİLCİ Şeyma, Evlilik Hazırlığı Yapan Çiftlerin Cinsel Mitlere İnanma Durumları ve Etkileyen Faktörler, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

CİRBAN Ebru, Postmenopozal Dönemdeki Kadınlarda Cinsel Mitlere İnanma Durumunun, Menopoz Tutum Ve Semptomları İle İlişkisi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

KARATAŞ Sevcan, Transseksüel Bireylerin Sağlık Hizmeti Almada Yaşadıkları Güçlükler, İstanbul Haliç Üniversitesi, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

YILDIRIM Leyla, Sosyal Dışlanma Karşısında Eşcinsel Kimliğin Kurulumu, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

DANYELİ GÜZEL Özge, Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Transseksüellerin Sosyal Dışlanma Deneyimleri, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).**

SOSYO-DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Sevgili Katılımcılar; Aşağıda siz ve ailenizle ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen soruları dikkatlice okuyarak samimi yanıtlar veriniz. İsim yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacak olup elde edilen bulgular bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Teşekkür ederim.

1. Cinsiyetiniz: Kız Erkek
2. Yaş:..... yaşımdayım.
3. Eğitim durumunuz: Ön Lisans Lisans Yüksek Lisans/Doktora
4. Çalışıyor musunuz? Evet Hayır
5. Ailenizin gelir düzeyi: 1.500 ve Altı 1.500-3.000 3.000-4.500 4.500 ve Üstü
6. Anne-Baba: Birlikte Ayrı
7. Birlikte yaşadığınız kişiler: Yalnız Arkadaş Çekirdek Aile Geniş Aile
8. Romantik partneriniz var mı: Evet Hayır
9. Sağlık güvenceniz var mı: Evet Hayır
10. Kronik tıbbi bir hastalığınız var mı? Evet Hayır
11. Son üç ay boyunca algılanan sağlık durumunuz:
 Çok kötü Oldukça kötü Ne iyi ne kötü Oldukça iyi Çok iyi
12. Daha önce psikiyatrik hastalık tanısı konuldu mu? Evet Hayır
Evet ise belirtiniz.....
13. Daha önce hiç intihar girişiminiz oldu mu? Evet Hayır
14. Ailenizde intihar girişimi olan kişi var mı? Evet Hayır
15. Ailenizde intihar sonucunda yaşamını kaybeden kimse var mı? Evet Hayır
16. Son 5 yıl içinde başka bir kente göç ettiniz mi? Evet Hayır
17. İnternette/sosyal medyada intihar haberlerini okur musunuz? Evet Hayır
18. İntihar haberlerinde intiharın gerçekleşme şekli sizi etkiler mi? Evet Hayır
19. Toplu intihar haberleri sizi etkiler mi? Evet Hayır
20. Sosyal medyada veya internet üzerinden intihar ile ilgili tartışmalara katılır mısınız? Evet Hayır
21. Aşağıda belirtilen travmatik yaşam olaylarının yanına, yaşamınız boyunca kaç kez böyle bir olayla karşılaştığınızı belirtiniz. Karşı karşıya gelmediyseniz boş bırakınız.

Hayati bir tehlike atlatma: ..... kez karşı karşıya geldim
Kötü muamele görmek: ..... kez karşı karşıya geldim
Depremi yaşamak: ..... kez karşı karşıya geldim
Bir kaza veya şiddet olayında bir yakınını kaybetmek: ..... kez karşı karşıya geldim
Ciddi bir kaza geçirmek: ..... kez karşı karşıya geldim
Bir yakının veya yakın bir arkadaşın kendini öldürme girişimi: ..... kez karşı karşıya geldim
Cinsel tacize uğramak: ..... kez karşı karşıya geldim
Bir yakının veya bir yakın arkadaşın kendini öldürmesi : ..... kez karşı karşıya geldim
Depremde bir yakını veya yakın bir arkadaşını kaybetmek : ..... kez karşı karşıya geldim
Silahlı bir çatışmaya katılmak : ..... kez karşı karşıya geldim
İşkence görmek: ..... kez karşı karşıya geldim
Tutuklanmak: ..... kez karşı karşıya geldim
Hapse girmek: ..... kez karşı karşıya geldim

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda kişiliği tanımlayıcı bir takım özellikler sunulmaktadır. Lütfen verilen özelliklerin sizi ne oranda yansıttığını ya da yansıtmadığını belirtmek için size en uygun olan seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

Teşekkür ederiz.

İFADELER		Asla Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Kısmen Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1	Konuşkan					
2	Başkalarında hata arayan					
3	İşini tam yapan					
4	Bunalımlı, melankolik					
5	Orijinal, yeni görüşler ortaya koyan					
6	Çekingen					
7	Yardımsaver, çıkarıcı olmayan					
8	Umursamaz					
9	Rahat, stresle kolay baş eden					
10	Çok değişik konuları merak eden					
11	Enerji dolu					
12	Başkalarıyla sürekli didişen					
13	Güvenilir bir çalışan.					
14	Gergin olabilen					
15	Maharetli, derin düşünen					
16	Heyecan yaratabilen					
17	Affedici bir yapıya sahip					
18	Dağınık olma eğilimde					
19	Çok endişelenen					
20	Hayal gücü yüksek					
21	Sessiz bir yapıda					
22	Genellikle başkalarına güvenen					
23	Tembel olma eğiliminde olan					
24	Duygusal olarak dengeli, kolayca keyfi kaçmayan					
25	Keşfeden, icat eden					

26	Atılgan bir kişiliğe sahip					
27	Soğuk ve mesafeli olabilen					
28	Görevi tamamlanıncaya kadar sabır gösterebilen					
29	Dakikası dakikasına uymayan					
30	Sanata ve estetik değerlere önem veren					
31	Bazen utangaç, çekingen olan					
32	Hemen hemen herkese karşı saygılı ve nazik olan					
33	İşleri verimli yapan					
34	Gergin ortamlarda sakin kalabilen					
35	Rutin işleri yapmayı tercih eden					
36	Sosyal, girişken					
37	Bazen başkalarına kaba davranabilen					
38	Planlar yapan ve bunları takip eden					
39	Kolayca sinirlenen					
40	Düşünmeyi seven, fikirler geliştirebilen					
41	Sanata ilgisi çok az olan					
42	Başkalarıyla işbirliği yapmayı seven					
43	Kolaylıkla dikkati dağılabilen					
44	Sanat, müzik ve edebiyatta çok bilgili olan					

CİNSEL MİTLER ÖLÇEĞİ

Cinsellikle ilgili olarak aşağıda verilen ifadelerden her birini okuyarak size uygun olan seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz. Lütfen hiçbir maddeyi boş bırakmayınız.

Teşekkür ederiz.

İFADELER		Asla Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Kısmen Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1	Eşcinsellik bir hastalıktır.					
2	Eşcinsellik tedavi edilmelidir.					
3	Eşcinseller toplum için zararlıdır.					
4	Eşcinsel erkekler kadın gibi davranır.					
5	Bireyin cinsel yönelimi dış görünüşünden (giyimi, konuşması, davranışları) anlaşılır.					
6	Erkekler matematik gibi zekâ gerektiren işlerde kadınlardan daha başarılıdır.					
7	Ev işleri kadınların görevidir.					
8	Erkeğin kararları kadınlara göre daha gerçekçi / mantıklıdır.					
9	Erkekler kadınlardan daha rekabetçidir.					
10	Kadınlar yardıma muhtaçtır.					
11	Erkek olmak, kadın olmaktan daha değerlidir.					
12	Yaşlı bireylerin cinsel ilişkide bulunması doğru değildir.					
13	Yaşlanma ile birlikte cinsel yaşam sona erer.					
14	Menopoza girmek (adetten kesilmek), kadının cinsel yaşamını sona erdirir.					
15	Doyumlu bir cinsel yaşam için genç olmak şarttır.					
16	Cinsel ilişkinin her aşaması erkeğin kontrolünde olmalıdır.					
17	Kadın, cinsel ilişkide eşinin isteklerine göre hareket etmelidir.					
18	Cinsel ilişkide eşini memnun etmek kadının görevidir.					
19	Mastürbasyon yapmak fiziksel hastalıkların gelişmesine neden olur.					
20	Mastürbasyon yapmak psikolojik sorunlara neden olur.					
21	Eşlerden birinin rızası dışında gerçekleşen cinsel ilişki "tecavüz" sayılmaz.					

22	Erkek çocuklar tecavüz kurbanı olmazlar.					
23	Tecavüze uğrayan erkek çocukları büyüdüklerinde eşcinsel olurlar.					
24	Kadınlar dış görünüşleri / giyimleri ile cinsel şiddetin ortaya çıkmasına neden olurlar.					
25	Cinsellik, cinsel ilişki (cinsel birleşme) demektir.					
26	Eşlerin cinsel hazzı yaşayabilmeleri için cinsel ilişki şarttır.					
27	Cinsel ilişki mutlaka orgazmla (haz / tatmin) sonuçlanmalıdır.					
28	Kadınlar yalnızca "cinsel ilişki" yoluyla orgazma ulaşabilirler.					

EŞCİNSELLİK TUTUM ÖLÇEĞİ

EK-D

Bu ölçek eşcinselliğe bakış açınızı değerlendirmek için hazırlanmıştır. Her bir soru için 1'den 5'e kadar numaralanmış seçeneklerden sizin için en uygun olanın numarasını lütfen sorunun sol tarafındaki boşluğa yazınız.

1- Asla katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Kısmen Katılıyorum, 5- Kesinlikle katılıyorum.

İFADELER		Asla Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Kısmen Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1	Eşcinsellik doğal değildir.					
2	Hem heteroseksüel hem de eşcinsel çiftleri bir davete çağırabilirim.					
3	Anal seks normal değildir.					
4	Gey barda bulunmaktan rahatsız olurum.					
5	Bir gey barda görülmekten rahatsız olmam.					
6	Yakın bir arkadaşım bana gey olduğunu söylese üzülmem.					
7	Eşcinselliğin tanrıya karşı işlenmiş bir günah olduğunu söyleyen kutsal kitaplarla aynı fikirdeyim.					
8	Bir insanın kiminle yattığıyla ilgilenmem.					
9	Çocuk tacizcilerinin çoğunun eşcinsel olması nedeniyle geylerin öğretmenlik yapmasına izin verilmemelidir.					
10	Cinsel yönelime dayalı ayrımcılık ırk ve cinsiyet ayrımcılığı kadar kötüdür.					
11	Oğlum ya da kızım eşcinsel olduğunu söylerse onu evden atarım ya da reddederim.					
12	Eşcinseller de herhangi biri kadar vatanseverdirler ve ülkeleri için savaşabilirler.					
13	Anal seks özellikle eşcinsel bir aktivitedir.					
14	Eşcinsel seks heteroseksüel seksten daha riskli değildir.					
15	AIDS hala birincil olarak bir eşcinsel hastalığıdır.					
16	Eşcinseller iyi ebeveyn olabilirler.					
17	Erkek bir homoseksüelle aynı işyerinde çalışmaktan rahatsız olmam.					
18	Geylerin bulunduğu ortamlara girmekten hoşlanırım.					
19	Hemcinsiyle cinsel içerikli oyunlar oynayan çocuklar sapkındır.					
20	Komşumun eşcinsel olduğunu bilsem bundan rahatsız olmam.					
21	Kendi cinsimden birilerinin beni çekici bulmasından rahatsız olmam.					
22	Gey erkekler kadın olmak isterler.					
23	Kendi cinsimden birisini çekici bulmaktan rahatsızlık duymam.					
24	Eşcinseller askerlik yapamaz.					
25	Bir din adamının eşcinsel olduğunu bilmek beni rahatsız etmez.					

26	Kendi cinsimden birisini çekici bulsaydım hayal kırıklığı yaşırdım.					
27	İki erkeğin flörtü düşündüren yakınlığını görmek bende olumsuz bir duygu yaratmaz.					
28	Kendi cinsimden biri beni ayartmaya kalksaydı kendimi taciz edilmiş hissederdim.					
29	Bir davette bir eşcinselle sohbet etmekten rahatsız olmam.					
30	Bir grup eşcinsel arasında kendimi sinirli ve huzursuz hissedirim.					
31	Kızımın öğretmeninin lezbiyen olduğunu bilsem bu durumdan rahatsız olmazdım.					
32	Erkek veya kız kardeşimin eşcinsel olduğunu öğrenirsem üzülürüm.					
33	Patronumun eşcinsel olduğunu öğrensem bu durumdan rahatsız olmazdım.					
34	Çocuğumun gey olduğunu öğrensem ebeveyn olarak kendimi yetersiz hissederdim.					
35	Daha çok geylerin oturduğu bir semtte dolaşmak beni rahatsız etmez.					
36	Eşimin veya sevgilimin kendi cinsinden birisine ilgi duyduğunu öğrensem rahatsız olurum.					
37	Doktorumun eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız etmez.					
38	Eşcinsellik tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır.					
39	Hemcinsim olan en iyi arkadaşımın eşcinsel olduğunu öğrenmek beni rahatsız etmezdi.					
40	Eşcinseller rasgele cinsel ilişki kurarlar.					
41	Oğlumun erkek öğretmeninin eşcinsel olduğunu bilmekten rahatsız olmam.					
42	Medya eşcinselliği yaygınlaştırmaktadır.					
43	Kadın bir eşcinselle aynı iş yerinde çalışmaktan rahatsız olmam.					
44	Eşcinsel olanlar eşcinsel olmayanları ayartmaya çalışırlar.					
45	Eşcinsellik insan türünün devamını tehdit etmez.					
46	Eşcinseller cinselliklerini teşhir ederler.					
47	Eşcinselleri bir arada tutan sadece seks değildir.					
48	Bütün geyler kadınsıdır.					
49	AIDS hastalığının Tanrının eşcinsellere verdiği bir ceza olduğu düşüncesi yanlıştır.					
50	Eşcinseller eşcinsel olmayanları eşcinsel yaparlar.					
51	Gey ergenler aslında gey olmak istemezler.					
52	Gey erkeklerin kadınlardan nefret ettiği düşüncesi yanlıştır.					
53	Geyler çocuk sahibi olmaz.					
54	Bir kişi hemcinsiyle cinsel ilişki yaşamamışsa eşcinsel değildir.					
55	Lezbiyen balerin olmaz.					
56	Futbolcular eşcinsel olabilir.					

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ : 08.04.2020
TOPLANTI SAYISI : 2020-10

KARAR NO: 2020-10-07: Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 180624052 numaralı öğrencisi Halil KOZAN'ın, "Psikologların Kişilik Özellikleri, Cinsel Mitleri Ve Eşcinselliğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi hakkında yapacağı anket çalışmasının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 12.03.2020 tarih ve 2020-07 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof.Dr.Nuri KURUOĞLI
Doktor Yardımcısı

ASLI GIBİDİR

ÖZGEÇMİŞ

1995 senesinde Antalya'nın Alanya ilçesinde doğdum. Babam serbest meslek sahibi, annem ev hanımı. Hidayet Görgün İlköğretim Okulu, Barbaros Azakoğlu Ortaokulunu, Alanya Lisesini, İstanbul Bilim Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji bölümünü bitirdim.

Birçok psikoloji eğitimleri ve seminerlerine katıldım. Üniversite eğitimim süresince birçok yerde staj yapma imkânı buldum.

Spor yapmayı, yürüyüş yapmayı ve bilgisayar oyunları oynamaktan hoşlanırım.

Halil KOZAN